

UNIVERSITAS ŠAFARIKIANA

Ročník 53 / číslo 3 / 2026

UNIVERSITAS CASSOVIENSIS AB ANNO 1657

SLÁVNOSTNÉ
OTVORENIE
AKADEMICKÉHO
ROKA
2026/2027

MEDZINÁRODNÁ
SKÚSENOSŤ
AKO PRIRODZENÁ
SÚČASŤ
ŠTÚDIA NA UPJŠ

ABSOLÚTNOU
SLOVENKOU ROKA 2026
JE DOCENTKA
ANDREA STRAKOVÁ
FEDORKOVÁ

NA SLOVÍČKO S...

... prorektorkou pre internacionalizáciu S. Ručinskou

ZO ŽIVOTA UNIVERZITY

Slávnostné otvorenie akademického roka 2026/2027

Príhovor rektora UPJŠ D. Pellu

Uzavreli sme memorandá s univerzitami v Bari

UPJŠ na NAFSA 2026 v USA

Prezident vymenoval nových profesorov z UPJŠ

XII. ročník Jarnej školy doktorandov

Rektor ocenil najlepších študentov

Ocenenia osobností UPJŠ v minulom akad. roku

Juniáles plný športu, prevencie a utužovania vzťahov

Jubilejný 10. ročník Dňa kariéry

Na UPJŠ promovali najmladší absolventi

UPJŠ sa predstavila na jubilejnom ročníku Európskej noci vedy

ZO ŽIVOTA LEKÁRSKEJ FAKULTY

LF úspešne reprezentovala na veľtrhu MediFutura II.

Kadaverózný kurz navigovanej implantácie...

ZO ŽIVOTA PRÍRODOVEDECKEJ FAKULTY

Absolútnou Slovenkou roka je vedkyňa z PF UPJŠ

Dva nové druhy – vedecké objavy zo Slovenska

Myslím, teda STROM...

Moderná geografia: Letná škola IRSSS 2026

ZO ŽIVOTA PRÁVNICKEJ FAKULTY

Úspech publikácie „Obchodný zákonník. Komentár“

Právnická fakulta na konferencii ELFA v Bilbao

In memoriam Robert Alexy (1945 – 2026)

Memorandum so Správnym súdom v Košiciach

Memoriál Milana Gejdoša: tradícia, ktorá pokračuje

Akých právnikov potrebuje dnešná spoločnosť?

ZO ŽIVOTA FAKULTY VEREJNEJ SPRÁVY

Strategické partnerstvo s Ministerstvom obrany SR

FVS podpísala dve memorandá o spolupráci s PSK

Memorandum s organizáciou Človek v ohrození 47

4 Verejná správa sa stretla v Ríme, nechýbala ani FVS UPJŠ 48

NR SR v kontexte výchovy k ústavnému vlastenectvu 50

Pohár dekana Fakulty verejnej správy UPJŠ 51

7

10 ZO ŽIVOTA FILOZOFICKEJ FAKULTY

11 ÚRHH spojil sily s Filozofickou fakultou UPJŠ 52

12 Prof. Marián Andričík opäť získal cenu Jána Hollého 53

13 Spoznávali sme tlmočnicke eldorádo – Brusel 53

14 Ďalší úspešný absolvent dvojitého diplomu 55

16 Európsky deň jazykov nie je len o slovíčkach 56

17 Imatrikuláciu prvákov nepokazil ani dážď 57

20

22 ZO ŽIVOTA ÚSTAVU TELESNEJ VÝCHOVY A ŠPORTU

25 Šach zlepšuje sústredenie, predvídavoť a pamäť 58

28 Finále školskej športovej ligy vo vybíjanej na ÚTVŠ 59

Outdoorové aktivity pre zamestnancov UPJŠ 59

Pripravované športové aktivity na jeseň 2026 60

29 Lyžiarsky kurz 2027: opäť na Chopku 60

30

ZO ŽIVOTA BOTANICKEJ ZÁHRADY

Botanikáda – objavovanie tajomstiev rastlín 61

31

32 ZO ŽIVOTA UNIVERZITNEJ KNIŽNICE

34 Halucinujúce citácie ako produkt umelej inteligencie 63

37 Retrakcia ako neželaný produkt vedeckého publikovania 64

Rakúska knižnica spája jazyk, kultúru a vzdelávanie 65

Fenomén Timrava: od klebiet k literárnemu vrcholu 66

39

40 ŠTUDENTSKÉ STRÁNKY

41 Študentská vedecká konferencia ŠVOČ na LF UPJŠ 67

42 Študentka PF UPJŠ D. Mačáková: Fascinovaná vedou 69

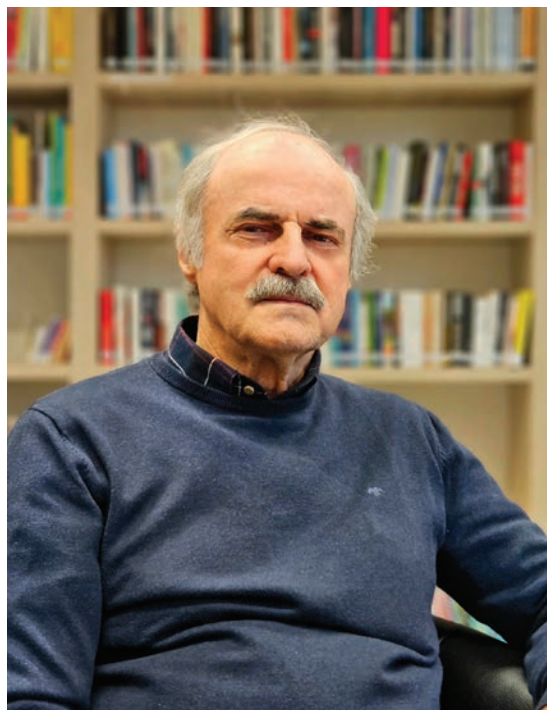
43 Študent PrF UPJŠ D. Krestian víťazom konferencie 70

44 Z učebne priamo do stredoveku – na KH FF UPJŠ 71

Rekordný ročník študentského sympózia na PrF UPJŠ 73

45 ABY SLOVENČINA NEPLAKALA

46 Nakoľko poznáte slovníkový portál? 74

INTERNACIONALIZÁCIA AKO CESTA K MODERNEJ UNIVERZITE

Internacionalizácia vysokých škôl dnes predstavuje jeden z najvýznamnejších trendov v oblasti vzdelávania. Už dávno nejde len o výmenu študentov či programy, ako je Erasmus+, ale o hlbšiu spoluprácu medzi univerzitami, zdieľanie poznatkov a výsledkov výskumu, ako aj o vzájomné spoznávanie kultúr a skúseností. Vysoké školy sa tak stávajú miestom, kde sa stretávajú rôzne jazyky, pohľady na svet a spôsoby myslenia.

Na druhej strane internacionalizácia prináša aj nové výzvy. Jazykové bariéry, kultúrne rozdiely či riziko odlevu talentovaných študentov do zahraničia sú otázky, s ktorými sa vysoké školy musia vyrovnávať. Internacionalizáciu možno teda vnímať ako prirodzenú reakciu na globalizovaný svet. Vzdelávanie už dávno nie je výlučne národnou záležitosťou, ale spoločnou hodnotou, ktorá prepája ľudí, univerzity a akademické komunity naprieč krajinami.

Otvorenosť voči zahraničným študentom, pedagógom a výskumným projektom sa stáva prirodzenou súčasťou moderného akademického prostredia. Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach patrí medzi slovenské vysoké školy, ktoré si význam internacionalizácie uvedomujú a systematicky ju rozvíjajú. Prítomnosť študentov a akademikov z rôznych krajín obohacuje nielen výučbu, ale aj každodenný život univerzity. Vzniká priestor na výmenu názorov, kultúr a skúseností, čo prispieva k rozvoju tolerance, komunikačných schopností a širšieho pohľadu na svet.

Rozhovor s prorektorkou UPJŠ Silviou Ručinskou, ktorá riadi úsek internacionalizácie, ma utvrdil v presvedčení, že internacionalizácia sa postupne stáva prirodzenou súčasťou každodenného akademického života na našej univerzite. Zaujali ma výsledky projektu Audit úrovne internacionalizácie a implementácia projektov internacionalizácie vysokých škôl a výskumných inštitúcií, ktoré pani prorektorka predstavila. Projekt pre našich pedagógov

predstavuje príležitosť prekračovať hranice tradičného vyučovania, rozvíjať vlastné kompetencie a prinášať do výučby nové podnety a skúsenosti. Študentom umožňuje rozšíriť si obzory, získať skúsenosti v medzinárodnom a multikultúrnom prostredí, zdokonaľovať si jazykové a komunikačné schopnosti, nadväzovať nové kontakty a spolupráce a rozvíjať kompetencie, ktoré im môžu pomôcť v ďalšom štúdiu aj v budúcej kariére. Pre univerzitu znamená väčšiu medzinárodnú viditeľnosť a prestíž, kvalitnejšie, tolerantnejšie a inkluzívnejšie akademické prostredie, lepšie podmienky na integráciu zahraničných študentov a expertov, nové partnerstvá a výskumné spolupráce, ako aj nové príležitosti pre študentov a zamestnancov. Zároveň posilňuje kvalitu a konkurencieschopnosť UPJŠ v európskom aj globálnom akademickom priestore.

Dôležitým krokom do budúcnosti sú aj ďalšie projekty. Oceňujem európsky projekt zameraný napríklad na získanie akreditácie spoločného študijného programu, ktorý by sa realizoval v spolupráci so štyrmi zahraničnými partnermi z Talianska, Rakúska, Portugalska a Česka. Významnou ambíciou našej univerzity je jej zapojenie do projektových aktivít európskej univerzitnej aliancie Aurora, čo, podľa mňa, významne posilní a zintenzívni proces internacionalizácie na UPJŠ, zvlášť sa to bude týkať kooperácie s partnerskými univerzitami a vzdelávacích, výskumných a študentských iniciatív.

Ak má byť UPJŠ univerzitou budúcnosti, musí byť zároveň univerzitou otvorenou svetu – a internacionalizácia je jednou z ciest, ako tento cieľ naplniť.

prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc.
predseda redakčnej rady časopisu
Universitas Šafarikiana

... prorektorkou pre internacionalizáciu UPJŠ doc. Ing. Silviou Ručinskou, PhD., univerzitnou profesorkou

ABY SA MEDZINÁRODNÁ SKÚSENOŠ STALA PRIRODZENOU SÚČASŤOU ŠTÚDIA NA UPJŠ

Pani prorektorka, aké sú aktuálne trendy vo svete v oblasti internacionalizácie univerzít a ktoré z nich sa týkajú aj našej UPJŠ?

Internacionalizácia univerzít sa dnes rozvíja úplne novými formami a prináša aj nové možnosti spolupráce. Prirodzene, naďalej sú veľmi dôležité mobility študentov a zamestnancov či štipendijné pobyty, ale tie už samy osebe nedokážu pokryť všetky súčasné potreby a očakávania univerzít, študentov a učiteľov. Preto by sme mali internacionalizáciu vnímať oveľa širšie – ako prirodzenú a systémovú súčasť fungovania univerzity a jej vzdelávacej, vedeckej a ďalšej činnosti.

Veľký posun, najmä v oblasti internacionalizácie vzdelávania, priniesli v posledných rokoch európske aliancie univerzít. Tie vytvárajú priestor na výrazne intenzívnejšiu spoluprácu medzi univerzitami a stanovujú si veľmi dôrazné a ctižiadostivé ciele. Dnes sa internacionalizácia vzdelávania môže realizovať mnohými spôsobmi. Patria sem napr. letné školy, veľmi populárne zmiešané intenzívne programy BIP – Blended Intensive Programmes, COIL – Collaborative Online International Learning, ale aj mikrokredity či spoločné študijné programy a diplomy.

Zároveň sa čoraz viac presadzuje myšlienka, aby sa medzinárodná skúsenosť stala prirodzenou súčasťou štúdia. To znamená, že mobilita alebo iná forma medzinárodnej spolupráce by už nemusela byť niečím navyše, ale súčasťou študijného plánu a vzdelávacej cesty študenta. Naďalej je dôležitou témou „internationalizácia doma“ a s tým spojená integrácia zahraničných študentov, výskumníkov a učiteľov.

Toto sú všeobecné očakávania a možnosti. Aké skúsenosti s internacionalizáciou máme na UPJŠ?

Áno, spomenula som zásadné všeobecné internacionalizačné trendy a zároveň si myslím, že na UPJŠ na ne aktívne reagujeme a vieme presne, čo by sme mali robiť, iniciovať a rozbiehať. V roku 2023 sme si nastavili jasný rámec pre ďalší rozvoj internacionalizácie. Vypracovali sme Stratégiu internacionalizácie Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach na obdobie 2023 – 2027, ktorá je podľa môjho názoru moderná, ambiciózná a zároveň reaguje na pomenované aktuálne trendy v tejto oblasti.

Nechceli sme, aby stratégia bola len zoznamom tradičných foriem internacionalizácie. Naším cieľom bolo, aby sa internacionalizácia postupne stala prirodzenou súčasťou našich bežných aktivít a procesov. Preto sme si nastavili konkrétne ciele – napr. podporu vytvárania spoločných študijných programov, zavádzanie mikrocertifikátov či rozvoj nových foriem mobilit. Teší ma, že sa nám tieto ciele v posledných rokoch darí postupne naplňovať. Veľkú zásluhu na tom majú najmä naše fakulty a pracoviská, ktoré sú aktívne a o internacionalizáciu majú záujem, ale aj spolupráca a záujem úsekov na rektoráte a orgánov univerzity, napr. RVK. Bez iniciatívy a podpory ich všetkých by sa stratégia nedala úspešne realizovať.

Konkrétne sme sa napr. v posledných dvoch akademických rokoch na UPJŠ aktívne zapájali do BIP. Našich študentov a učiteľov sme v rámci BIP vyslali na Univerzitu Palackého v Olomouci, Masarykovu univerzitu v Brne, Babes Bolyai University, Uniwersytet Gdański, Metropolitnú univerzitu Praha, Uniwersytet Warszawski, Universität Innsbruck, Vrije Universiteit Amsterdam, Universität Duisburg-Essen. Taktiež UPJŠ organizovala niekoľko BIP na našej pôde, aktívni sú v tom najmä Ústav geografie PF UPJŠ, Katedra histórie FF UPJŠ, Katedra verejnej politiky a verejnej správy FVS UPJŠ.

Okrem toho sme si v minulom akademickom

roku skúsili výučbu formou COIL – naši učители sa prepojili s kolegami z Universitat Rovira i Virgili a spoločne počas semestra odučili španielskych a našich študentov. Mala som takto osobnú skúsenosť s touto formou výučby a spolupráce a som presvedčená, že je to veľmi účinná metóda, ako internacionalizovať vyučovací proces, vytvoriť možnosť pre našich študentov byť súčasťou medzinárodného vyučovania. Prináša im to okrem samotných vedomostí a zručností v rámci konkrétneho odborného predmetu aj ďalšie kompetencie – digitálne, interpersonálne, komunikačné, interkultúrne či jazykové. Viem, že na univerzite sú učители aj študenti, ktorí majú o COIL výučbu záujem.

Taktiež pracujeme na získaní akreditácie spoločného študijného programu zameraného na digitálnu spoločnosť, ktorý sa má realizovať v spolupráci so štyrmi zahraničnými partnermi z Talianska, Rakúska, Portugalska a Česka. Ak sa nám tento zámer podarí naplniť v rámci bežiaceho európskeho projektu Euridice, bude to veľmi konkrétny a významný výsledok úsilia UPJŠ o internacionalizáciu vzdelávania.

Spomínam najmä internacionalizačné iniciatívy UPJŠ vo vzdelávaní, ale posilňovanie medzinárodnosti vedeckovýskumnej oblasti je rovnakou prioritou univerzity. Tu postupujeme predovšetkým v súlade s našou Stratégiou ľudských zdrojov vo výskume (HRS4R), v ktorej sú stanovené presné ciele, princípy a úlohy. Napríklad, pristúpili sme do siete Euraxess a pre zahraničných výskumníkov, ktorí prichádzajú na UPJŠ, sme vytvorili jednotné kontaktné miesto „Euraxess Welcome Office UPJŠ“, cez ktoré poskytujeme poradenstvo a služby všetkým zahraničným expertom pôsobiacim na UPJŠ. Je to veľký krok vo vytváraní moderného medzinárodného pracovného prostredia.

Dôležitú úlohu pri všetkých internacionalizačných aktivitách zohráva okrem záujmu fakúlt a pracovísk, učiteľov a študentov aj naše členstvo v aliancii európskych univerzít Aurora a projektová podpora zo strany Európskej únie a Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR.

Podpora zo strany ministerstva školstva v oblasti internacionalizácie sa prezentuje aj v médiách a vo výsledkoch univerzít. Aké konkrétne aktivity a projekty realizovala univerzita v poslednom období v tejto oblasti?

UPJŠ získala v roku 2024 dva významné projekty podporené z Plánu obnovy. Oba predstavujú dôležitú podporu našich internacionalizačných aktivít, hoci každý z nich má iné zameranie.

Prvý projekt sa orientuje na podporu propagácie a prezentácie UPJŠ v zahraničí; jeho cieľom je zvýšiť viditeľnosť našej univerzity a posilniť jej postavenie v medzinárodnom akademickom prostredí. Tento projekt riadi pani prorektorka prof. Slávka Tomašíková.

Druhý projekt – Audit úrovne internacionalizácie a implementácia projektov internacionalizácie vysokých škôl a výskumných inštitúcií – je v mojej gescii. Jeho záber je pomerne široký; jednou z jeho dôležitých oblastí je podpora UPJŠ v rámci európskej univerzitnej aliancie Aurora, ale aj zintenzívnenie tvorby medzinárodných konzorcií a vznik nových výskumných spoluprác a partnerstiev. Projekt zároveň smeruje k modernizácii výučby a k skvalitneniu technického vybavenia výučbových a „networkingových“ priestorov.

Veľkú pozornosť venujeme aj vytváraniu lepšieho bilingválneho prostredia na UPJŠ, aby sa u nás zahraniční študenti a zamestnanci cítili prirodzenejšie a aby sme zároveň našim študentom vytvárali viac príležitostí na kontakt s medzinárodným akademickým prostredím. Súčasťou projektu je tiež podpora princípov a cieľov Stratégie ľudských zdrojov vo výskume – HRS4R – a v neposlednom rade vytváranie interkultúrneho, tolerantného a inkluzívneho prostredia na univerzite.

Čo bolo hlavným zámerom projektu?

Zámerom bolo predovšetkým zistiť, kde má UPJŠ v oblasti internacionalizácie svoje slabšie miesta a ktoré oblasti potrebujeme posilniť, rozvinúť alebo úplne nanovo nastaviť a zároveň to vylepšenie aj reálne uskutočniť. Realizácia spočívala jednak v tom, že univerzita v spolupráci s fakultami a pracoviskami vypracovala samohodnotiacu správu o stave internacionalizácie, a jednak v tom, že na univerzitu zavítali externí audítori z Bruselu a dva dni hodnotili – prostredníctvom rozhovorov s mnohými zamestnancami a študentmi UPJŠ – reálny stav našej internacionalizácie. Na základe samohodnotiacej správy a správy od audítorov sme si následne pripravili konkrétny plán krokov a aktivít – akčný plán internacionalizácie, ktorý sme v priebehu roka 2025 postupne naplňovali. Dnes už teda nejde len o realizáciu jednotlivých aktivít, ale aj o ich udržanie a ďalší rozvoj. Preto o nich hovoríme aj v prítomnom čase; našim cieľom je, aby sa stali prirodzenou súčasťou fungovania univerzity.

Akčný plán sme rozdelili do troch hlavných oblastí – internacionalizácia vzdelávania, internacionalizácia vedy a výskumu a napokon internacionalizácia univerzitného prostredia a procesov.

V oblasti vzdelávania sme sa sústredili najmä na podporu tvorby spoločných študijných programov a na sledovanie a využívanie dobrej praxe zo zahraničia. Zaujímali nás najmä v úvode spomínané nové trendy vo výučbe, ako sú COIL, mikrokredity, mobilitné okná, hybridné vzdelávanie či BIP mobility. Podporovali sme tiež vytváranie študijných programov v cudzom jazyku a spoluprácu s agentúrami, ktoré sa venujú náboru zahraničných študentov a propagácii študijných programov. Dôležitým krokom bola aj modernizácia technického vybavenia učebných priestorov na fakultách, ktorá vytvára lepšie podmienky na moderné a internacionalizované vzdelávanie.

V oblasti vedy a výskumu sme sa zamerali napr. na rozvoj knižničného fondu a prístup k zahraničným databázam, organizovanie odborných prednášok zahraničných expertov, nové memorandá o spolupráci, zahraničné pracovné cesty či budovanie medzinárodných partnerstiev a konzorcií. Podporovali sme tiež spolupráce, ktoré nie sú jednorazové, ale majú potenciál ďalej sa rozvíjať. Veľmi dôležité pritom bolo, aby projektové aktivity neboli izolované, ale aby podporovali aj našu širšiu stratégiu v oblasti ľudských zdrojov vo výskume a ciele Akčného plánu HRS4R.

Projekt Audit úrovne internacionalizácie a implementácia projektov internacionalizácie vysokých škôl a výskumných inštitúcií, podporený z Plánu obnovy a odolnosti SR, sa realizoval aj na fakultách. Mohli by ste predstaviť aktivity, ktoré sa v jeho rámci uskutočnili na tejto úrovni?

Ako som už spomenula, projektové aktivity sa uskutočňovali vo forme akčného plánu. Ten sme nastavili tak, aby sa realizoval aj na univerzitnej úrovni, aj na fakultách a univerzitných pracoviskách a jednotlivé aktivity boli vo vzájomnej synergii. Spolu sme v rámci projektu „Audit internacionalizácie“ realizovali 48 aktivít, z nich 21 na fakultách. Každá fakulta sa zamerala na oblasti, ktoré najviac zodpovedali jej potrebám. Myslím si, že práve táto rôznorodosť je veľkou pridanou hodnotou projektu.

Na lekárskej fakulte mala veľmi pozitívny ohlas napr. aktivita zameraná na informačné stretnutie so študentmi z Ukrajiny. Výsledkom bol výrazný, násobný nárast záujmu o štúdium na LF UPJŠ. Veľmi dôležitá bola aj propagácia fakulty v zahraničí, účasť na veľtrhoch lekárskech fakúlt a školiace aktivity so zazmluvnenými agentúrami. Fakulta zároveň zdieľala skúsenosti a príklady dobrej praxe s ostatnými fakultami a prejavila záujem v týchto aktivitách pokračovať.

Prírodovedecká fakulta sa zamerala okrem iného na modernizáciu prezentačných technológií a technického vybavenia. To je dôležité nielen z hľadiska samotnej infraštruktúry fakulty, ale aj pri prezentácii na zahraničných

veľtrhoch a pri kontakte s potenciálnymi študentmi. Moderné prezentačné technológie pomáhajú fakulte viac zaujať mladú generáciu a podporiť úspešný nábor študentov. Zároveň sme preložili vybrané interné dokumenty, čím sme posilnili bilingválne prostredie fakulty. Zahraničné pracovné cesty zamestnancov priniesli aj konkrétne výsledky vo výskumnej spolupráci – napr. nové memorandum s jadrovým výskumným centrom Institute Laue-Langevin vo Francúzsku.

Na právnickej fakulte sa podarilo zorganizovať medzinárodnú letnú školu, v rámci ktorej fakulta privítala viacerých zahraničných expertov. Študenti aj zamestnanci tak získali možnosť absolvovať prednášky a diskutovať s odborníkmi zo zahraničia o aktuálnych a relevantných témach. Okrem samotného vzdelávacieho prínosu je veľmi dôležitým výsledkom aj nadviazanie nových medzinárodných kontaktov a spoluprác.

Fakulta verejnej správy sa výrazne venovala internacionalizácii vzdelávania. Pripravila študijné materiály v anglickom jazyku na výučbu zahraničných študentov až v 21 predmetoch, pričom 17 z nich je dostupných aj vo forme LMS kurzov. Fakulta zároveň pripravila podklady pre doktorandský študijný program v anglickom jazyku a prijala viacerých zahraničných expertov. Aj to je príklad tzv. „internationalizácie doma“ – študent nemusí vycestovať do zahraničia, aby získal medzinárodnú skúsenosť.

Na filozofickej fakulte priniesli aktivity projektu tiež konkrétne výsledky. Podarilo sa uzatvoriť memorandum s inštitúciou v Štrasburgu a rozvinúť intenzívnejšiu spoluprácu pri zdieľaní infraštruktúry, napr. v rámci laboratória LiCo-Lab. Zahraničné pracovné cesty zároveň otvorili nové možnosti spolupráce, ktoré smerujú aj k príprave projektu ERC.

Keď sa na výsledky pozrieme celkovo, čísla sú podľa mňa veľmi zaujímavé. V rámci projektu sme prijali 29 zahraničných expertov, uskutočnili sme 55 zahraničných pracovných ciest – z toho 22 čisto študentských – a tieto cesty smerovali do 14 krajín; 17 vedúcich pracovníkov absolvovalo intenzívny jazykový kurz a zorganizovali sme 26 internacionalizačných podujatí, ktoré zaznamenali viac ako 600 účastníkov. Z toho 14 podujatí bolo určených najmä študentom a malo podobu workshopov, školení či odborných prednášok.

Možno ešte dôležitejšie ako samotné čísla je to, že viaceré aktivity už priniesli nové konkrétne partnerstvá, memorandá a spolupráce, zatiaľ čo pri iných očakávame výsledky v ďalších mesiacoch. Internacionalizácia je totiž dlhodobý proces – niektoré výsledky vidíme okamžite, iné sa prejavujú až pri ďalšom náboře študentov, nových predmetoch alebo študijných programoch alebo pri príprave spoločných výskumných projektov.

Čo ďalšie prispelo k zvýšeniu úrovne internacionalizácie na UPJŠ a ako sa na jej pôde darí vytvárať tolerantné prostredie a zlepšovať kvalitu informácií o možnostiach a prejavocho internacionalizácie?

O zvýšenie úrovne internacionalizácie a skvalitnenie prostredia sa usilujeme synergiou viacerých projektov a stratégií. Okrem projektu „Audit internacionalizácie“ riadim na UPJŠ celú Stratégiu ľudských zdrojov vo výskume – HRS4R, z nej vyplývajúci rozvojový projekt HRS4R na UPJŠ 2023 – 2026, rozvojový projekt Dobudovanie a udržanie Euraxess centra UPJŠ, projekt Euridice a v minulých rokoch to bol I-I Projekt: Integrácia a interkulturalita na UPJŠ. Myslím si, že k tomu, na čo sa pýtate, významne prispeli a prispievajú najmä aktivity všetkých týchto projektov a stratégií.

Okrem už spomenutých významných výsledkov v modernizácii vzdelávania a podpory výskumu a vedy majú tieto projekty ďalšie pekné výstupy. Sú totiž zamerané aj na vytváranie bilingválneho prostredia a na zjednodušenie a harmonizáciu procesov na univerzite. Za ich veľký praktický prínos považujem napr. vytvorenie vlastného elektronického systému na registráciu prichádzajúcich doktorandov, postdoktorandov a zamestnancov. Tento systém nám výrazne zjednodušil administratívu a zároveň uľahčil príchod zahraničných kolegov na UPJŠ.

Veľmi dôležitou súčasťou je aj systematická podpora jazykovej pripravenosti našich zamestnancov. Pre administratívnych pracovníkov, učiteľov aj manažérov sme v spolupráci s odborníkmi z Filozofickej fakulty UPJŠ pripravili jazykové kurzy „ušité na mieru“ ich potrebám. Táto aktivita sa nám osvedčila a darí sa nám ju opakovane realizovať aj v rámci viacerých projektov už niekoľko rokov.

Pri tvorbe medzinárodného prostredia však, podľa mňa, nestačí len odstrániť jazykové alebo administratívne bariéry. Rovnako dôležité je vytvárať prostredie, v ktorom sa každý cíti rešpektovaný a prijatý. Jedným zo základných cieľov internacionalizácie UPJŠ je preto vytváranie tolerantného, interkultúrneho a inkluzívneho akademického prostredia. Aj z tohto dôvodu sme v rámci projektu „Audit internacionalizácie“ zriadili a začali rozvíjať aktivity „Komisie na podporu interkultúrneho, tolerantného a inkluzívneho akademického prostredia“. Vnímame to ako dôležitý strategický krok k systematickému rozvoju internacionalizácie univerzitného prostredia.

Pozornosť sme venovali aj tomu, aby sa informácie o možnostiach internacionalizácie dostávali k študentom a zamestnancom jednoduchšie a v kvalitnejšej podobe. Okrem rôznych podujatí, stretnutí a informačných aktivít sme inovovali webovú stránku univerzity a v jej anglickej verzii sme vytvorili novú sekciu Events. Zároveň sme zintenzívnili komunikáciu

v anglickom jazyku na sociálnych sieťach.

Do aktivít projektu „Audit internacionalizácie“ boli zapojení aj študenti a doktorandi jednotlivých fakúlt UPJŠ (Jarná škola doktorandov 2025, prednášky zahraničných expertov pre študentov všetkých stupňov štúdia, účasť na podujatiach aliancie Aurora či absolvovanie letných škôl v zahraničí). Aktívna účasť a angažovanosť študentov a doktorandov na univerzitných projektových aktivitách podporila rozvoj ich zručností a spoluzodpovednosti za tvorbu kvalitného univerzitného prostredia.

Ďalšie univerzitné ciele a aktivity v spomínaných projektoch sa zameriavali na kariérny rozvoj a celkové zvyšovanie kompetencií akademických pracovníkov, ako aj administratívnych pracovníkov prostredníctvom realizácie jednotlivých interných a externých školení a workshopov (napr. jazykové kurzy, workshop o AI, workshop o Open Science či školenie pre personalistov).

Ako ste uviedli, jedným z cieľov projektu „Audit internacionalizácie“ bolo podporiť členstvo UPJŠ v aliancii Aurora. Ako konkrétne projekt prispel k podpore aliancie a ako by ste charakterizovali pôsobenie UPJŠ v tejto európskej univerzitnej aliancii?

Samotní audítori, ktorí boli na našej univerzite a hodnotili nás, pochválili UPJŠ za snahu byť aktívnym členom aliancie Aurora a zároveň nám vo svojej správe odporučili, aby sme ešte viac posilnili participáciu na akciách aliancie a spolupracovali s univerzitami, ktoré sú v aliancii.

Jedným z kľúčových cieľov na univerzitnej úrovni bolo zintenzívniť a podporiť aktivity UPJŠ ako asociovaného člena tejto aliancie. Podporujeme napr. zapojenie našich študentov ako ambasádorov a členov do študentskej rady aliancie a účasť študentov na aktivitách, ktoré Aurora pre študentov vytvára a organizuje.

Naša študentka lekárskej fakulty Simona Gibalová bola minulý rok zvolená za prezidentku študentskej rady aliancie, čím získala významný post. Aj vďaka tomu máme cestu, ako priniesť našim študentom výborné príležitosti na medzinárodné aktivity a podujatia. Simona je veľmi aktívna, vie angažovať študentov, aj našich, aj z iných univerzít aliancie, a my jej na univerzite vytvárame podmienky a poskytujeme aj finančnú a administratívnu podporu.

Každoročne sa zúčastňujeme na výročných konferenciách aliancie; v máji tohto roku som spoločne s pánom rektorom prof. Danielom Pellom a prorektorom prof. Pavlom Jarčuškom zažila veľmi priateľskú a tvorivú atmosféru na veľkom stretnutí predstaviteľov univerzít aliancie na nemeckej univerzite Universität Duisburg-Essen. Pre študentov aliancie sme na UPJŠ spolu s partnerskými univerzitami aliancie – Univerzitou Palackého v Olomouci, Univerzitą degli Studi di Napoli Federico II a Uni-

versitat Rovira i Virgili – organizovali v júni tohto roka BIP na tému „Globalisation Processes and Global Skills“. Za našu univerzitu na organizácii a výučbe participovali učители z filozofickej fakulty a fakulty verejnej správy a študenti z lekárskej, prírodovedeckej, právnickej a filozofickej fakulty. Podujatie malo silný pozitívny ohlas u zahraničných študentov a participujúcich expertov a otvorilo UPJŠ ďalším spoluprácam.

Ako som už spomínala, členstvo v aliancii Aurora vnímame ako veľmi dôležitú príležitosť na ďalšie posilnenie a zintenzívnenie internacionalizácie UPJŠ. Prináša nám totiž priestor nielen na kooperáciu s partnerskými univerzitami, ale aj na nové vzdelávacie, výskumné a študentské iniciatívy.

Plánujete pokračovať v realizovaných projektových aktivitách na UPJŠ?

Naším cieľom určite nie je, aby sa aktivity projektov zavŕšili spolu s ich ukončením. Viaceré z nich sa už stali prirodzenou súčasťou vzdelávania, výskumu alebo konkrétnych procesov na univerzite a máme záujem ich ďalej podporovať a rozvíjať.

Veľmi dôležitým výsledkom projektu „Audit internacionalizácie“ bolo napr. to, že sme identifikovali možnosti, ako prenášať medzinárodné prvky priamo do výučby. Inšpirovali sme sa príkladmi dobrej praxe zo zahraničných univerzít a zároveň sme si vytvorili vlastné know-how, ktoré dnes môžeme využívať pri zavádzaní nových foriem a metód vzdelávania spojených s internacionalizáciou.

Chceme taktiež ďalej rozvíjať už rozbehnuté skúsenosti s BIP a COIL, teda s novými formami medzinárodnej a kombinovanej výučby. Naďalej plánujeme udržiavať a rozvíjať jarnú školu doktorandov ako internacionalizované podujatie a chceme podporovať aj medzinárodnú letnú školu pre spoločenské vedy. Pokračovať chceme aj v elektronizácii a zjednodušovaní procesov v oblasti internacionalizácie vzdelávania, vedy, výskumu a projektov. Elektronický systém na registráciu prichádzajúcich zahraničných expertov sa nám osvedčil, a preto ho chceme ďalej využívať a rozšíriť o nové funkcionality.

Veľmi dôležitou oblasťou zostáva aj naše zapojenie do aktivít európskej univerzitnej aliancie Aurora. Chceme, aby UPJŠ bola v aliancii aktívnym partnerom a aby z tejto spolupráce mali konkrétny úžitok naši študenti, učители aj výskumníci. Rovnako chceme naďalej naplňovať princípy HRS4R, pracovať na kvalitnom, tolerantnom a inkluzívnom akademickom prostredí a vytvárať čo najlepšie podmienky na integráciu zahraničných študentov a expertov.

Rozhovor viedol:
prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc.
predseda redakčnej rady časopisu
Universitas Šafarikiana

NOVÝ AKADEMICKÝ ROK NA UPJŠ

REKTOR OCENIL ŠPIČKOVÝCH VEDCOV AJ ŠTUDENTOV

Slávnostné otvorenie akademického roka 2026/2027 sa začalo 16. septembra 2026 o 10.30 hod. tradičným akademickým ceremoniálom v Aule Lekárskej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Slovenská hymna zaznela v podaní univerzitného zboru Chorus Universitatis Šafarikianae.

Slávnostné zhromaždenie viedla prorektorka pre vedu, výskum a agendu projektov **prof. RNDr. Renáta Oriňaková, DrSc.**, ktorá v úvode privítala ctených hostí. Pozvanie prijali prezident SR **Rudolf Schuster**, primátor mesta Košice **Jaroslav Polaček**, zástupkyňa Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR **Zuzana Podracká**, predsedníčka Akademického senátu UPJŠ **Jana Kaťuchová**, predseda Správnej rady UPJŠ **Tomáš Illeš**, zástupcovia iných slovenských univerzít, inštitúcií verejnej správy, justície, zdravotníckych zariadení a ďalší významní hostia, ktorí úzko spolupracujú s fakultami a pracoviskami našej univerzity.

Rektor UPJŠ **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**, v úvode svojho príhovoru poďakoval všetkým vedcom, pedagógom, zamestnancom a študentom univerzity za úspechy, ktoré UPJŠ dosiahla v minulom akademickom roku. Zároveň ocenil spoluprácu s partnerskými inštitúciami a univerzitami, ktorá je obojstranne prospešná:

„Rád by som poďakoval za niečo, čo je neviditeľné. Je to drina, námaha a rôzne prekonané prekážky, ktorým čelíte počas svojej

každodennej činnosti, a napriek tomu dosiahnete úspech. Týka sa to tak zamestnancov, ako aj študentov našej univerzity – vám všetkým patrí veľké poďakovanie.“

Pozdravný príhovor k akademickému obci predniesol aj primátor mesta Košice J. Polaček, ktorý pri tejto slávnostnej príležitosti odovzdal rektorovi D. Pellovi medailu mesta Košice ako symbol úzkej spolupráce oboch inštitúcií.

Podporu študentom na prahu nového akad. roka vyjadrili vo svojich príhovoroch aj dekan i dekanka všetkých piatich fakúlt UPJŠ – dekan Lekárskej fakulty UPJŠ **prof. MUDr. Peter Jarčuška, PhD.**, dekan Prírodovedeckej fakulty UPJŠ **doc. RNDr. Roman Soták, PhD.**, dekan Právnickej fakulty

UPJŠ **prof. JUDr. Miroslav Štrkolec, PhD.**, dekan Fakulty verejnej správy UPJŠ **doc. JUDr. Mgr. Michal Jesenko, PhD.**, a dekan-ka Filozofickej fakulty UPJŠ **prof. Mgr. Renáta Panocová, PhD.**

Predstavenie nových profesorov a docentov

Rektor D. Pella predstavil 9 nových profesoriek a profesorov vymenovaných prezidentom SR:

prof. MVDr. Martina Bago Pilátová, PhD. (farmakológia),

prof. ThDr. Peter Borza, PhD. (historické vedy),

prof. Mgr. Zuzana Dankulincová, PhD. (sociálna psychológia),

prof. JUDr. Radomír Jakab, PhD. (správne právo),

prof. MUDr. Vladimír Katuch, PhD., MBA (chirurgia),

prof. Mgr. Soňa Lovašová, PhD. (sociálna práca),

prof. JUDr. Peter Molnár, PhD. (občianske právo),

prof. MUDr. Silvia Toporcerová, PhD., EMBA (gynekológia a pôrodnictvo),

prof. MUDr. Martina Zavacká, PhD., MPH (chirurgia).

Dekréty z rúk rektora si prevzalo **26 nových docentiek a docentov**, ktorí úspešne absolvovali habilitačné konanie pred vedeckými radami fakúlt UPJŠ. Predstavení boli aj **piati pedagógovia**, ktorým bol **titul docenta udelený na iných slovenských univerzitách**, a nový nositeľ **vedeckého kvalifikačného stupňa IIa RNDr. Michal Nemergut, PhD.**, ktorý mu priznala Komisia Slovenskej akadémie vied pre posudzovanie vedeckej kvalifikácie zamestnancov.

Predstavení docenti, ktorým **rektor udelil** vedecko-pedagogický titul **docent**:

doc. RNDr. Jozef Bednárčík, PhD. (fyzika),

doc. PhDr. Radka Čopková, PhD. (sociálna psychológia a psychológia práce),

doc. Mgr. Juraj Dvorský, PhD. (literárna veda),

doc. Mgr. Bc. Peter Fedorčák, PhD. (slovenské dejiny),

doc. Mgr. Daniela Filáková, PhD. (epidemiológia),

doc. MUDr. Jakub Gazda, PhD. (vnútorné choroby),

doc. Mgr. Ján Golian, PhD. (slovenské dejiny),

doc. Mgr. Marek Hampl, Ph.D. (neslovenské jazyky a literatúry),

doc. MUDr. Ivana Hockicková, PhD. (vnútorné choroby),

doc. MUDr. Monika Jankajová, PhD., MPH (vnútorné choroby),

doc. Mgr. Vladislav Kolarčík, PhD. (biológia),

doc. MUDr. Zora Lazúrová, PhD. (vnútorné choroby),

doc. Mgr. Maroš Melichárek, PhD. (slovenské dejiny),

doc. PharmDr. Radka Michalková, PhD. (farmakológia),

doc. MUDr. Michal Orlický, Ph.D. (chirurgia),

doc. MUDr. Štefan Porubčin, PhD. (vnútorné choroby),

doc. Mgr. Július Rozenfeld, PhD. (neslovenské jazyky a literatúry),

doc. MUDr. Lucia Sukovská Lakyová, PhD., MPH (chirurgia),

doc. MUDr. Dominik Šafčák, PhD., MPH (vnútorné choroby),

doc. Mgr. René Šebeňa, PhD. (sociálna psychológia a psychológia práce),

doc. RNDr. Martina Šemeláková, PhD. (biológia),

doc. JUDr. Dominik Šoltys, PhD. (teória a dejiny štátu a práva),

doc. MUDr. Peter Štefanič, PhD., DBA (chirurgia),

doc. MUDr. Ľuboš Tomčovič, PhD. (chirurgia),

doc. JUDr. Anna Vartašová, PhD. (obchodné a finančné právo),

doc. MUDr. Ondrej Zahornacký, PhD. (vnútorné choroby).

Predstavení docenti, ktorým bol vedecko-pedagogický titul **docent udelený na iných slovenských univerzitách**:

doc. Ing. Lucia Bosáková, PhD. et. PhD. (verejné zdravotníctvo),

doc. JUDr. Ľudmila Elbert, PhD. (medzinárodné právo),

doc. RNDr. Slávka Hamuľáková, PhD. (organická chémia),

doc. MUDr. Peter Kizek, PhD., MPH, MHA (zubné lekárstvo),

doc. RNDr. Jana Mašlanková, PhD. (vyšetrovacie metódy v zdravotníctve).

Udelenie cien rektora za inovácie vo vzdelávaní, vedu a mediálne činy

Súčasťou programu bolo tradičné odovzdávanie cien rektora akademickým pracovníkom a doktorandom za inovatívnosť vo vzdelávaní, mimoriadny prínos vo vedeckovýskumnej činnosti a šírenie dobrého mena univerzity v médiách a na verejnosti.

Ceny rektora za inovatívnosť a zvyšovanie kvality v oblasti vysokoškolského vzdelávania si prevzali:

prof. MUDr. Želmíra Macejová, PhD., MPH,

doc. RNDr. Ľubomír Antoni, PhD.

Cenu rektora za vedecký prínos si prevzal:

doc. RNDr. Peter Pristaš, CSc., univerzitný profesor, za významný prínos k šíreniu dobrého mena fakulty a univerzity prostredníctvom popularizácie vedeckého výskumu a jeho spoločenského dopadu.

Ceny rektora za významný prínos doktorandov UPJŠ v Košiciach vo vedeckovýskumnej činnosti si prevzali:

JUDr. Júlia Hoffmanová, PhD., LL.M., za významný vedecký prínos v oblasti daňovej spravodlivosti v digitálnej dobe,

Mgr. Jana Sabová, PhD., za významnú vedeckovýskumnú aktivitu v oblasti vývoja a experimentálneho hodnotenia bioaktívnych materiálov určených na stimuláciu hojenia rán.

V kategórii **Významný mediálny čin** boli ocenení:

prof. PhDr. Marián Andričík, PhD., za mediálnu viditeľnosť a propagáciu univerzity v súvislosti s umeleckým prekladom hrdinského eposu *Béowulf*,

doc. RNDr. Michal Goga, PhD., za mediálnu viditeľnosť a propagáciu univerzity v súvislosti s expedíciou v Antarktíde.

Univerzita opäť potvrdila svoj záväzok podporovať ľudské práva, myšlienky humanity a demokracie udelením **Ceny Faigy Sendrovitch** za záverečnú prácu za prínos v boji proti antisemitizmu, prekrúcaniu holokaustu a pravicovému extrémizmu. Získala ju študentka Filozofickej fakulty UPJŠ **Bc. Dominika Fialková** za bakalársku prácu zameranú na analýzu zneužitia medicíny počas obdobia nacizmu a komparáciu lekárskeho experimentov v táboroch *Auschwitz* a *Buchenwald*.

Záver programu patril univerzitnému zmiešanému zboru **Chorus Universitatis Šafarikianae**, ktorý pod vedením zbormajsterky **Mgr. Jany Havrilovej** umocnil slávnostnú atmosféru svojím umeleckým vystúpením. Predniesol trojhlasný kánon *Dona nobis pacem* (Daruj nám pokoj), skladbu *Adiemus* od Karla Jenkina a úpravu populárnej piesne *Lift Me Up*. Slávnostné zhromaždenie bolo oficiálne ukončené študentskou hymnou *Gaudeamus igitur*.

„Pred nami stojí ďalší rok plný výziev, príležitostí a nových poznatkov. Želám celej našej akademickej obci, aby v ňom našla nielen vedecké úspechy, ale aj osobný rast a motiváciu na ďalšie napredovanie. Nech nás v novom akademickom roku sprevádza inšpirácia a radosť z dosiahnutých cieľov,“ uzavrela ceremoniárka prof. R. Oriňaková v závere slávnosti.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

Foto: **Miroslav Vacula**

SLÁVNOSTNÝ PRÍHOVOR REKTORA UPJŠ PROF. MUDr. DANIELA PELLU, PhD., PRI PRÍLEŽITOSTI OTVORENIA AKADEMICKÉHO ROKA 2026/2027

Vážený pán prezident Slovenskej republiky, vážený pán primátor mesta Košice, magnificencie, honorabiles, spectabiles, vzácní hostia, milí študenti, dámy a páni,

je pre mňa veľkou ctou opäť stáť pred vami pri otvorení nového akademického roka 2026/2027.

Dnešný svet už nemá rád dlhé prejavy, preto by som rád prešiel k tomu najdôležitejšiemu a tým je poďakovanie za uplynulý rok. Chcem sa poďakovať predovšetkým učiteľom, vedcom a všetkým zamestnancom Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Veľkú vďaka chcem vyjadriť aj našim študentom, ktorí vždy otvorene vyjadrujú svoje názory a podporu tomu, čo si zaslúži vo svete uznanie. V rozhodujúcich chvíľach stoja na strane čestnosti, pravdy a dobra.

Rovnako si veľmi vážim aj pomoc našich partnerov a vítam medzi nami riaditeľov výučbových základní, bez ktorých spolupráce by naša univerzita nedosahovala výsledky, akými sa dnes môže pyšiť. Úprimne si cením aj účasť rektorov a prorektorov spriatených univerzít – bez našej vzájomnej spolupráce by totiž na Slovensku neexistovala hybná sila, ktorú univerzity spolu tvoria a ktorá zvyšuje úroveň vysokoškolského vzdelávania.

Tento rok sme už dosiahli jeden rekord v počte zapísaných študentov. K dnešnému dňu toto číslo presiahlo 7 500 študentov a zrejme ešte trochu porastie. Želám si, aby sa tieto trendy neustále zlepšovali – nielen v kvantite, ale predovšetkým v kvalite. Košice sú aj vďaka našej univerzite skutočne kozmopolitným mestom. Študujú u nás mladí ľudia z viac ako 50 krajín sveta, a hoci ich najviac tradične smeruje na lekársku fakultu, majú zastúpenie naprieč celou univerzitou.

Rád by som však poďakoval za niečo, čo je neviditeľné. Za niečo, čo nenájdete v žiadnej výročnej správe, na webovom sídle univerzity a čo vám nevyhľadá ani umelá inteligencia. Mám na mysli drinu, námahu a prekonávanie rôznych prekážok, ktorým čelíte počas svojej každodennej činnosti, a napriek tomu dosahujete úspech. Týka sa to zamestnancov aj študentov – všetkých, ktorí tvoria našu univerzitnú komunitu. Preto vám všetkým patrí jedno veľké ďakujem.

Nemali by sme zabúdať na podmienky, v ktorých pracujeme a žijeme. Nemyslím tým len modernosť, ale najmä mier, korektné pracovné vzťahy a hodnoty, ktoré dnešnému svetu istým spôsobom chýbajú. Dňa 11. septembra 2001 som osobne stál pod newyorskými „dvojičkami“, vtedy sa začala písať nová éra terorizmu a násilia, s ktorou sa svet dodnes nedokázal úplne vyrovať. To, že v 21. storočí bude na území Európy vojna, sme si nevedeli predstaviť – a predsa sa to stalo. Univerzita síce nedokáže vojnám zabrániť, dokáže však vychovať študentov tak, aby otvorene a aktívne vystupovali proti vojnám, nepravosti a možným príčinám ich vzniku, kdekoľvek budú pôsobiť. Aby pracovali v prospech toho, aby medzi nami nevznikali nepokoje a násilie. Je na každom z nás, aby sme kultivovali medziľudské vzťahy vo vnútri inštitúcie aj navonok. Pevne verím, že sa nám v tomto smere bude dariť ešte lepšie ako v období, ktoré nasledovalo po spomínanom roku 2001.

Na záver mi dovoľte krátku víziu do budúcnosti. Dnes už sotva

nájdeme odvetvie či univerzitu, kde by sa nepoužíval pojem umelá inteligencia. Naším cieľom je inovovať štúdium nielen pomocou AI, ale aj ďalších moderných metód. Nie je naším zámerom učiť stroje myslieť – to už dávno dokážu. Vedeli by ste si spomenúť, kto sa prvýkrát vôbec zmienil o umelej inteligencii? Bol to Alan Turing, ktorého myšlienky boli oficiálne publikované až v roku 1950, hoci o mysliacich strojoch hovoril už roky predtým. Vtedy málokto veril, že by stroj mohol nahradiť ľudskú prácu. O niečo neskôr, v roku 1955, získala skupina desiatich vedcov pod vedením Johna McCarthyho na Dartmouth College grant vo výške 13 500 dolárov s cieľom naučiť stroje počas jedného leta vykonávať prácu ľudí. A podarilo sa im to! Nástup umelej inteligencie nebol taký rýchly, aký očakávali. Bol totiž oveľa rýchlejší a v dnešnej dobe je priam exponenciálny.

Dnes vieme, že stroje dokážu rozmýšľať, dokážu vyhľadať informácie rýchlejšie ako človek. Našou úlohou je urobiť všetko pre to, aby sme nechali stroje rozmýšľať a neprestali uvažovať my sami. Pretože napokon tie najdôležitejšie a najmúdrejšie rozhodnutia vždy robia a budú robiť ľudia.

Želám vám, aby ste boli aj v tomto akademickom roku hlavne zdraví a aby ste na našej univerzite a v jej spriatených zariadeniach prežívali veľa chvíľ radosti.

Ďakujem vám.

Košice 16. september 2026

UZAVRELI SME MEMORANDÁ S UNIVERZITAMI V BARI

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach uzatvorila memorandum o spolupráci s dvomi talianskymi univerzitami – **Università degli Studi di Bari Aldo Moro** a **Libera Università Mediterranea (LUM)**. Stalo sa tak 4. júna 2026 počas pracovnej návštevy prezidenta SR **Petra Pellegriniho** v Bari.

Súčastou slovenskej akademickej delegácie boli Technická univerzita v Košiciach, Žilinská univerzita v Žiline, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Trnavská univerzita v Trnave, Univerzita Komenského v Bratislave, Univerzita Kon-

štantína Filozofa v Nitre, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre a Slovenská akadémia vied. UPJŠ reprezentovala – v zastúpení rektora **prof. MUDr. Daniela Pellu, PhD.** – prorektorka pre medzinárodné vzťahy **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD.**

V rámci programu pripraveného pre akademickú časť delegácie prezidenta sa uskutočnilo podpísavanie memoránd o spolupráci medzi slovenskými a talianskymi univerzitami, udelenie Striebornej pečate Univerzity Aldo Moro v Bari prezidentovi SR a slávnostné otvorenie nového Honorárneho konzulátu SR v Bari (pri

tejto príležitosti sa konal aj večerný koncert).

Program druhého dňa sa začal prehliadkou historického centra Bari – hlavného mesta rovnomennej provincie v regióne Apúlia v Taliansku. Po nej sa uskutočnilo spoločné stretnutie zástupcov univerzít oboch krajín, na ktorom prorektorka **prof. S. Tomaščíková** prezentovala možnosti spolupráce UPJŠ s talianskymi univerzitami Aldo Moro a LUM.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

Foto: KP SR, Politecnico di Bari

UPJŠ NA NAFSA 2026 V USA

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach sa zúčastnila na jednom z najväčších svetových veľtrhov v oblasti vzdelávania NAFSA 2026 Annual Conference & Expo, ktorý sa konal od 26. do 29. mája 2026 v kongresovom centre Orange County Convention Center v Orlande (Florida, USA).

Na veľtrhu sa stretlo viac než 10-tisíc odborníkov z vyše 100 krajín sveta. Našu univerzitu reprezentovali prorektorka pre medzinárodné vzťahy **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD.**, prorektorka pre pregraduálne a celoživotné vzdelávanie **JUDr. Ľudmila Elbert, PhD.**, univerzitná docentka, a zástupca Katedry anglistiky a amerikanistiky Filozofickej fakulty UPJŠ **doc. Mgr. Július Rozenfeld, PhD.**

Hlavná téma tohto ročníka – *Global by Design* – bola zameraná najmä na strategickú internacionalizáciu vysokých škôl, nové technológie vo vzdelávaní, využitie umelej inteligencie, globálne partnerstvá a rozvoj medzinárodných mobilit študentov. Veľká časť účastníkov využila konferenciu na „B2B stretnutia“, nadväzovanie nových partnerstiev a rozvoj spolupráce medzi školami a organizáciami z rôznych krajín.

Počas prvého dňa konferencie minister školstva **Tomáš Drucker** a štátny tajomník pre vysoké školstvo a akademický výskum **Róbert Zsembera** s ďalšími zástupcami Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR otvorili národný stánok *Study & Research in Slovakia – Good Idea Slovakia*, ktorého súčasťou bola UPJŠ v Košiciach; v slovenskom stánku boli na medzinárodnom veľtrhu odprezentované aj tradičné zemplínske kroje.

Od prvého dňa veľtrhu **NAFSA 2026** absolvovali zástupcovia UPJŠ viaceré pracovné stretnutia zamerané na rozvoj medzinárodnej spolupráce. Jedným z nich bolo aj rokovanie s veľvyslancom SR v USA **J. E. Andrejom Drobom** o možnostiach posilnenia spolupráce so slovenskými komunitami žijúcimi v USA. Program pokračoval stretnutiami so zástupcami King's College London, Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” din Iași (Rumunsko), zástupcami viacerých partnerských afrických univerzít a medzinárodnej platformy Studyportals.

V priebehu ďalších dní výročnej konferencie delegácia UPJŠ absolvovala sériu bilaterálnych stretnutí so zástupcami

univerzít z Marylandu, Alexander College, Hong Kong University of Science and Technology, Atılım University, City University of Hong Kong, The Education University of Hong Kong, Tel-Hai College v Izraeli, Ankara University v Turecku, Pontifical Catholic University of Peru, Universidad de Congreso v Argentíne a ďalších partnerských inštitúcií. Predmetom stretnutí bola diskusia o nových možnostiach spolupráce, výmenných pobytoch a spoločných výskumných projektoch.

Účasť zástupcov UPJŠ na veľtrhu NAFSA 2026 je financovaná prostredníctvom výzvy z Plánu obnovy a odolnosti SR Podpora projektov propagácie vysokých škôl v zahraničí 2, ktorej cieľom je zviditeľniť Slovensko ako významného partnera v oblasti vysokoškolského vzdelávania a podporiť internacionalizáciu slovenského akademického prostredia.

„Na NAFSA 2026 sme absolvovali viac ako 20 pracovných stretnutí so zástupcami univerzít, s ktorými sme si dohodli stretnutia vopred alebo nás vyhľadali a oslovili v národnom stánku, ako aj s partnermi,

s ktorými sme nadviazali spoluprácu na minulých veľtrhoch. Podpisali sme tri memorandá o spolupráci a dve o výmene študentov. Dohodli sme prípravu ďalších zmlúv na základe konkrétneho záujmu o spoluprácu našich fakúlt a pracovísk s univerzitami v Hongkongu a Kanade. Mnohé univerzity prejavili záujem o zamestnanecké a študentské mobility v rámci programu Erasmus+ KA 171. V rámci tejto iniciatívy priniesla účasť UPJŠ na NAFSA 2026 najmä posilnenie medzinárodných väzieb a akademických spoluprác, intenzívnejšie zapojenie univerzity do globálneho akademického diania, zvýšenie jej konkurencieschopnosti a podporu prilákania a udržiavania talentov na Slovensku. Opäť nás veľmi potešilo, že o informácie ohľadom štúdia na UPJŠ bol v národnom stánku zastrešenom ministerstvom školstva veľký záujem,“ priblížila prorektorka prof. S. Tomaščíková.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

Foto: archív UPJŠ

PREZIDENT VYMEŇOVAL NOVÝCH PROFESOROV Z UPJŠ

Prezident Slovenskej republiky Peter Pellegrini vymenoval 3. júna 2026 v Prezidentskom paláci v Bratislave 30 nových profesoriek a profesorov vysokých škôl – odborníkov z medicínskych, technických, prírodovedných, spoločenskovedných, humanitných, ekonomických, teologických a umeleckých odborov.

P. Pellegrini počas slávnostného aktu pripomenul, že profesorský titul predstavuje nielen najvyššie ocenenie akademickej práce, ale aj záväzok voči budúcnosti Slovenska v ére rýchlych technologických zmien a nástupu umelej inteligencie. Zdôraznil, že vysoké školy musia byť nositeľmi pevných morálnych zásad a formovať študentov tak, aby dokázali zodpovedne rozvíjať potenciál krajiny a kultivovať spoločnosť.

„Na svoje plecia prijímate aj väčšiu zodpovednosť. Za vzdelávanie a výchovu ďalších generácií, za kondíciu škôl, na ktorých pôsobíte, za kvalitu a úroveň našej vedy, umenia a nášho školstva. Máte v rukách obrovskú príležitosť prispieť k tomu, aby sa postupne darilo kultivovať slovenskú spoločnosť, zmiernovať polarizáciu, ktorou Slovensko trpí, a učiť mladých ľudí, aby s novými nástrojmi zaobchádzali kompetentne a zodpovedne,“ uviedol prezident SR.

Na záver vyjadril presvedčenie, že novovymenovaní profesori budú pre svojich študentov naďalej príkladom a inšpiráciou.

Menovacie dekréty si z rúk prezidenta SR prevzali aj traja noví profesori z UPJŠ:

prof. MUDr. Vladimír Kaťuch, PhD., MBA, z Neurochirurgickej kliniky LF UPJŠ v odbore chirurgia,

prof. MUDr. Silvia Toporcerová, PhD., EMBA, z Gynekologicko-pôrodníckej kliniky LF UPJŠ a UNLP Košice v odbore gynekológia a pôrodníctvo,

prof. MUDr. Martina Zavacká, PhD., MPH, MBA, z Kliniky cievnej chirurgie LF UPJŠ v odbore chirurgia.

Novovymenovaným profesorkám a profesorovi srdečne blahoželáme a prajeme veľa úspechov v pracovnom i osobnom živote.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

Foto: KP SR

XII. ROČNÍK JARNEJ ŠKOLY DOKTORANDOV

Posledný májový týždeň už tradične patril Jarnej škole doktorandov UPJŠ v Košiciach. Vedenie univerzity, vybraní pedagógovia, vedci a výskumníci sa stretli s doktorandmi v Kongresovom centre SAV Academia v Starej Lesnej v dňoch 25. – 28. mája 2026. XII. ročník jarnej školy oficiálne otvorila prorektorka pre akademické kvalifikácie a doktorandské štúdium prof. MUDr. Monika Halánová, PhD., ktorá doktorandom popriala veľa úspechov pri prezentovaní ich výskumu, otvorenú výmenu myšlienok a príjemne strávený čas v akademickom prostredí, ktoré spája ľudí so spoločným cieľom – hľadať poznanie a pravdu.

Výsledky svojej doterajšej vedeckovýskumnej práce prezentovalo **49 doktorandov** zo všetkých piatich fakúlt našej univerzity. Príspevky boli rozdelené do dvoch paralelných sekcií – jedna so zameraním na lekárske a prírodné vedy a druhá na spoločenskovedné a humanitné vedy. Sekcie viedli **Dr. h. c. prof. MUDr. Pavol Jarčuška, PhD., prof. RNDr. Renáta Oriňaková, PhD., doc. JUDr. Alena Krunková, PhD., prof. PhDr. Marián Andričík, PhD., PhDr. Miroslav Fečko, PhD., doc. Mgr. Michal Gallay, PhD., a doc. JUDr. Vladimíra Žofčinová, PhD.**

Všetci zúčastnení doktorandi preukázali schopnosť zrozumiteľne a vecne formulovať výsledky svojej práce. Prostredníctvom **Jarnej školy doktorandov** sa zvyšuje vzájomná informovanosť študentov dennej formy tretieho stupňa štúdia o aktuálnych smeroch výskumu v rôznych študijných programoch. Nadviazané kontakty medzi študentmi často vedú k vzniku mladých interdisciplinárnych kolektívov. Ústrednou témou tohto ročníka boli **fakty a mýty**.

„Ide o mimoriadne aktuálnu tému, ktorá zdôrazňuje význam kritického myslenia, overovania informácií a schopnosti orientovať sa v množstve často protichodných tvrdení. Program preto ponúkol nielen odborné sekcie s prezentáciami doktorandov, ale aj plenárne prednášky odborníkov z UPJŠ zamerané na problema-

tiku dezinformácií, hoaxov a šírenia mýtov v súčasnej spoločnosti“, uviedla prorektorka **M. Halánová**, ktorá je zároveň editorkou zborníka vedeckých príspevkov všetkých zúčastnených doktorandov.

Pravidelnou súčasťou programu sú plenárne prednášky popredných odborníkov z akademickej obce UPJŠ. V tomto roku prednášali:

doc. RNDr. Rudolf Gális, PhD.: Svetlo z počiatku času – od mýtov k faktom v kozmológii

Dr. h. c. prof. MUDr. Pavol Jarčuška, PhD.: Fakt alebo mýtus: Liečime pacientov alebo len potláčame príznaky?

doc. JUDr. Miroslav Fico, PhD.: *Mýty alebo fakty: Páchateľov trestných činov trestal vždy štát*

PaedDr. Michal Novocký, PhD.: *Napätie a kríza vo výchove. Výzvy modernej školy*

doc. JUDr. Vladimíra Žofčinová, PhD.: *Právo alebo povinnosť? Fakty a mýty v pracovnoprávných vzťahoch*

doc. Ing. Silvia Ručinská, PhD., univerzitná profesorka: *Internacionalizácia UPJŠ a doktorandské štúdium*

prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.: *Skuutočne vieme, čo chráni naše srdce?*

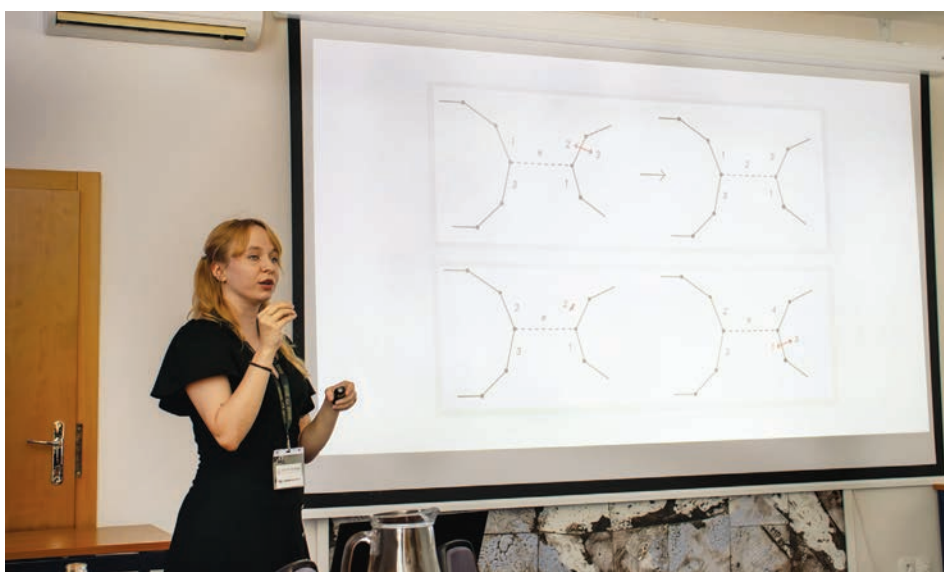
Okrem prednášok si prítomní overili pravdivosť rôznych faktov aj v kvíze. Až 70 otázok zodpovedalo spolu 8 súťažných družstiev, pričom odmenené boli tri najlepšie tímy s najvyšším skóre.

V rámci workshopu s príslušníkmi **Polície zboru Krajského riaditeľstva PZ v Košiciach** prebehlo cvičenie, ktorého cieľom bolo prakticky preveriť, ako sa zachovať v prípade ozbrojeného útoku. Workshop viedli **kpt. Bc. Branislav Brdársky** a **npor. Bc. Ivan Blichá**.

Správne zásady kardiopulmonálnej resuscitácie si doktorandi precvičili na simulátoroch, ktoré poskytlo **Centrum simulátorovej a virtuálnej medicíny LF UPJŠ**. **MUDr. Ester Tomajková** a **MDDr. Jakub Jánošík z Lekárskej fakulty UPJŠ** vysvetlili prítomným doktorandom zásady poskytovania prvej pomoci.

Zúčastnení doktorandi ocenili možnosť diskutovať s členmi vedenia UPJŠ – rektorom **prof. Danielom Pellom**, prorektorkou **prof. Monikou Halánovou**, prorektorkou **prof. Renátou Oriňakovou**, prorektorom **prof. Pavlom Jarčuškom**, prorektorkou univ. **prof. Silviou Ručinskou**, prorektorom **prof. Jaroslavom Hofierkom** a kvestorom **PhDr. Patrikom Gécim**. Do diskusie sa zapojili poradca rektora pre oblasť informačných a komunikačných technológií **Ing. Miroslav Pomikala** a prodekan pre vedeckovýskumnú činnosť, doktorandské štúdium a ďalšie vzdelávanie na Právnickej fakulte UPJŠ **doc. Alena Krunková**. V rámci diskusie odznali inšpiratívne podnety a nápady, ako inovovať nielen vzdelávanie, ale aj akademické prostredie a služby na našej univerzite.

Podujatie sa konalo vďaka finančnej podpore z projektu *Príame vyzvanie na vyplatenie príspevku pre vysoké školy na študentov, ktorí získali štipendium*.

Text a foto:
Mgr. Laura Hoľanová, PhD.
Rektorát UPJŠ v Košiciach

PLÁN [OBNOVY]

REKTOR OCENIL NAJLEPŠÍCH ŠTUDENTOV

Výročné ceny rektora UPJŠ každoročne získavajú študentky a študenti, ktorí úspešne reprezentovali Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach pri rôznych príležitostiach doma aj v zahraničí.

V uplynulom akad. roku bolo **ocených až 79 študentov** za vynikajúce výsledky v rámci národných a medzinárodných súťaží, študentských konferencií, publikačnú činnosť, aktívne členstvo v študentských organizáciách a spolkoch, aktívnu propagáciu univerzity a jej fakúlt,

dobrovoľnícku a popularizačnú činnosť, kreatívne nápady a vynikajúce športové výsledky. Všetkými týmito aktivitami sa zaslúžili o šírenie dobrého mena a rozvoj našej univerzity.

Rektor UPJŠ **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**, a prorektorka pre pregraduálne a celoživotné vzdelávanie **doc. JUDr. Ľudmila Elbert, PhD.**, vyjadrili pochvalné i ďakovné slová 49 študentom počas spoločného stretnutia, ktoré sa konalo 25. júna 2026 v Historickej aule Rektorátu UPJŠ. Po odovzdaní cien študenti diskutovali s vedením o ďalších možnostiach podpory štúdia,

mimoškolských aktivít a športu na našej univerzite.

Ostatným oceneným študentom bola výročná cena rektora odovzdaná počas slávnostnej promócie.

Všetkým oceneným študentkám a študentom srdečne gratulujeme a želáme im veľa ďalších študijných a pracovných úspechov.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

Foto: **Miroslav Vacula**

ZOZNAM OCENENÝCH

LEKÁRSKA FAKULTA

Jakub Balog
Adam Bugoš
Natália Mária Gajdošová
Simona Gibalová
Ela Hajurková
Vivien Herditzká
Katarína Hybelová
Laura Ivančová
Erika Komárová
Zuzana Kozárová
Beáta Kristofčáková
Lenka Lešová
Ľubomíra Marczellová
Bc. Lenka Melničáková
Jakub Švento
Natália Tomčová

PRÍRODOVEDECKÁ FAKULTA

Mgr. Johannes Brösl
Bc. Christofer Horňák
Bc. Lenka Kočová
Adam Pavlovič
Bc. Michal Rosoľanka

PRÁVNICKÁ FAKULTA

Bc. Jaroslav Melega
Jozef Dzivý
Bc. Lenka Garančovská
Bc. Tímea Kaliariková
Bc. Dáriuš Krestian
Bc. Natália Olexa

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Bc. Miriam Noémi Bereczová
Bc. Barbora Cvoligová
Bc. Martina Dovčíková
Karol Dutkovský

Bc. Katarína Gazdová
Ivonne Hančíkovská
Bc. Sabína Húšťavová
Erika Jakubíková
Soňa Janíčková
Emma Kanocová
Bc. Viktor Kimák
Bc. Kristína Urdová

ÚSTAV TELESNEJ VÝCHOVY A ŠPORTU

Bc. Nina Samuela Celušáková
Ľudmila Fleischerová
Juraj Haják
Jakub Humeník
Bc. Veronika Mačejová
Erik Maliar
Erik Miško
Denys Nikulin
Kostiantyn Panchokha
Natália Sakmáryová

OCENENIA OSOBNOSTÍ UPJŠ ZÍSKANÉ V MINULOM AKADEMICKOM ROKU

Jednotlivci aj kolektívy z Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach získali za uplynulý akademický rok mnohé významné ocenenia. Prinášame prehľad tých najvýznamnejších.

OCENENIA

KOŠICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Verejné ocenenia Košického samosprávneho kraja (KSK) za rok 2025 boli slávnostne odovzdané 23. apríla 2026 na galavečere v Národnom divadle Košice. Medzi ocenenými boli aj osobnosti z UPJŠ v Košiciach.

Cenu predsedu KSK za rok 2025 získala **MUDr. Kristína Kulcsárová, PhD.** – lekárka a výskumníčka, ktorá pôsobí na Neurologickej klinike Lekárskej fakulty UPJŠ a v Univerzitnej nemocnici L. Pasteura Košice so zameraním na skoršiu diagnostiku Parkinsonovej choroby a rozvoj neurologickej vedy.

Cenu predsedu KSK za rok 2025 a Cenu verejnosti si z rúk predsedu KSK Rastislava Trnku prevzal **Mgr. Štefan Štec** – umelec a folklorista, ktorého pôsobenie sa spája s FS Hornád, v ktorom sa podieľa

na tvorbe programu, choreografiách a pedagogickej práci.

Čestná cena predsedu KSK za rok 2025 bola udelená **RNDr. Paulíne Slepčíkovej,**

PhD. – vedkyňi, absolventke PhD. štúdia organickej chémie na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ a laureátke ocenenia Roma Spirit 2023 v kategórii Osobnosť roka.

Mesto Košice ocenilo viaceré osobnosti a kolektív UPJŠ

Košice si 7. mája 2026 pripomenuli 657. výročie prvej erbovej listiny a 796 rokov od prvej písomnej zmienky o meste. Vrcholom osláv *Dňa mesta Košice* bolo slávnostné udeľovanie ocenení výnimočným osobnostiam a kolektívom, ktoré svojou prácou, talentom a ľudskosťou dosiahli významné úspechy a zanechali v našom meste výraznú stopu.

Vedenie mesta na čele s primátorom Jaroslavom Polačekom, námestníkom Marcelom Gibódom a námestníčkou Luciou Gurbálovou odovzdali **Ceny mesta Košice** a **Ceny primátora mesta Košice** 20 jednotlivcom a 6 kolektívom z rôznych oblastí, akými sú umenie, kultúra, zdravotníctvo, veda, školstvo, šport, podnikateľská sféra či sociálne služby. Významné zastúpenie medzi ocenenými mali aj osobnosti z UPJŠ v Košiciach.

CENA MESTA KOŠICE

Jednotlivci:

RNDr. Miroslav Kiraľvarga, MBA – viceprezident pre vonkajšie vzťahy, riadenie a rozvoj podnikania NIPPON STEEL SLOVAKIA, s. r. o., a člen Správnej rady UPJŠ v Košiciach, za mimoriadny dlhodobý prínos k rozvoju mesta a priemyslu v európskom kontexte a podporu spolupráce s mestom Košice v oblasti kultúry, vzdelávania, dobrovoľníctva a športu.

Dr. h. c. prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc. – uznávaný jazykovedec, emeritný profesor Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach, za významný celoživotný prínos a vedeckovýskumnú činnosť v oblasti jazykovedy.

Kolektívy:

Kardiocentrum AGEL, a. s. – za významný prínos pri zabezpečení dostupnosti unikátnych diagnostických a terapeutických metódik pre pacientov nielen z košického regiónu. Kardiocentrum AGEL je výučbovou základňou Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach. Cenu prevzal predseda predstavenstva, generálny riaditeľ a prednosta Kliniky srdcovej a cievnej chirurgie LF UPJŠ a KCE **prof. MUDr. František Sabol, PhD., MPH, MBA**.

Kolektív Katedry anorganickej chémie Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach – pri príležitosti 60 rokov pôsobenia, za významný prínos k vzdelávaniu a rozširovaniu poznatkov mladej generácie v oblasti chémie. Cenu prevzal vedúci katedry **doc. RNDr. Juraj Kuchár, PhD.**

Športový klub Koryo Taekwondo Slávia UPJŠ Košice – za 25 rokov systematickej činnosti, vynikajúce športové výsledky a významný prínos k rozvoju taekwonda a športovej reprezentácie mesta.

CENA PRIMÁTORA MESTA KOŠICE

Jednotlivci:

prof. RNDr. Pavol Mártonfi, PhD. – za významný prínos v rozvoji vysokého školstva a zvlášť Botanickej záhrady UPJŠ v Košiciach ako vedeckej a kultúrnej ustanovizne slúžiacej na prospech všetkých obyvateľov a návštevníkov mesta.

Kolektívy:

Vedecký tím Východoslovenského ústavu srdcových a cievnych chorôb, a. s., a Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach pod vedením RNDr. Petra Gála, DrSc., MBA – za mimoriadny prínos vo vedeckovýskumnej oblasti, za budovanie medzinárodnej vedeckej platformy a reprezentáciu košických vedeckých pracovísk v zahraničí.

FS HORNÁD USPEL NA KRAJSKEJ PREHLIADKE A SÚŤAŽI V MARGECANOCH

V kultúrnom dome v Margecanoch sa 9. mája 2026 stretlo 14 folklórnych súborov z Gemera, Spiša, Abova a Zemplína na 3. ročníku prehliadky folklórnych súborov *Klenoty kraja 2026*, ktorú organizuje Centrum kultúry Košického kraja a Košický samosprávny kraj. Popoludnie venované folklóru ukázalo jeho rôzne podoby. Každý zúčastnený súbor predviedol vlastný prístup v spracovaní folklórneho materiálu, čím pripravili prítomnému publiku pestrý program plný tanca, hudby, spevu a regionálnych tradícií.

Folklórne súbory si zmerali sily v dvoch súťažných kategóriách. V prezentácii tradičnej formy folklórneho materiálu uspel **FS Hornád**, ktorý pôsobí pri UPJŠ v Košiciach. Zo súťažnej prehliadky folklórnych súborov Košického kraja si odniesol **Zlaté pásmo**.

SISA 2026: PRESTÍŽNE OCENENIE ZÍSKAL VEDECKÝ TÍM Z PF UPJŠ

V košickej Kunsthalle boli 14. mája 2026 ocenené najlepšie startupy, podnikatelia a vedecké osobnosti troch košických univerzít. Udeľovanie prestížnych ocenení *Slovenská Innovation and Startup Awards* (SISA),

ktoré organizujú Košický samosprávny kraj a Inovačné centrum Košického kraja, každoročne potvrdzuje, že na Slovensku pôsobia talenty a inovátori svetového formátu.

Prestížnu cenu **Vedecká osobnosť UPJŠ** získal vedecký tím Katedry fyzikálnej chémie Prírodovedeckej fakulty UPJŠ pod vedením **RNDr. Ivany Šišolákovvej, PhD., univerzit-**

nej docentky, ktorá ocenenie prevzala. Tento tím exceluje v oblasti fyzikálnej chémie a posúva hranice moderného laboratórneho výskumu.

Mgr. Laura Holánová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

Foto: KSK, mesto Košice

PLNÝ ŠPORTU, PREVENČIE A UTUŽOVANIA KOLEGIÁLNYCH VZŤAHOV

V našej zelenej oáze, Botanickej záhrade UPJŠ v Košiciach, sa v piatok 12. júna 2026 uskutočnil 19. ročník Juniálesu – tradičného podujatia pre zamestnancov univerzity. Rozdalo sa neuveriteľných 1 250 lístkov.

V úvode prítomných srdečne privítal rektor UPJŠ **prof. MUDr. Daniel Pella, PhD.**, spolu s prorektorkami **prof. MVDr. Monikou Halánovou, PhD.**, **prof. RNDr. Renátou Oriňakovou, PhD.**, **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávkou Tomaščikovou, PhD.**, a **doc. PaedDr. Renátou Orosovou, PhD.** Rektor vo svojom príhovore ocenil vysokú účasť a zaželel všetkým príjemný deň plný neformálneho „networkingu“ a oddychu v prírode. Riaditeľ BZ UPJŠ **prof. RNDr. Pavol Mártonfi, PhD.**, zúčastnených informoval o bohatom letnom kultúrnom programe v botanickej záhrade.

Kolektív **Ústavu telesnej výchovy a športu UPJŠ** pod vedením **Mgr. Marcela Čurgaliho, PhD.**, pripravil kreatívne športovo-zábavné disciplíny. Zamestnanci si mohli zmerať sily v aktivitách s recesijnými názvami ako *Muchobijka*, *Hod pasívnym kuraťom*, *Zblúdila včelička*, *36. komnata Shaolinu*, *Návrat zloducha*, *Stra-*

tení vo vesmíre či *Indiánsky biatlon*. Pre najodvážnejších boli pripravené sprievodné atrakcie – rodeo býk, maxi lyže a stolík na pretláčanie rukou. V závere boli najlepšie športové výkony ocenené zlatými, striebornými a bronzovými medailami,

ktoré výherkyniam a výhercom odovzdali prorektorky **prof. Slávka Tomaščiková**, **prof. Renáta Oriňaková** a **doc. Renáta Orosová**.

Významným benefitom podujatia bola spolupráca s **Univerzitnou nemocnicou**

L. Pasteura Košice (UNLP), druhou najväčšou nemocnicou koncového typu na Slovensku a výučbovou základňou **Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach**. Zdravotníci z **Kliniky pracovného lekárstva**, **Kliniky dermatovenerológie** a **Ústavu telovýchovného lekárstva UNLP** poskytovali priamo v areáli botanickej záhrady preventívne lekárske vyšetrenia. Zamestnanci univerzity tak mali možnosť nechať si zmerať tlak, glykémiu či kapacitu pľúc,

absolvovať kontrolu znamienok pomocou dermatoskopu či zmerať si svoje BMI a objem brušného tuku.

O spokojnosť a chutné občerstvenie sa postarali **Študentské jedálne UPJŠ**, ktoré pripravili vynikajúci tradičný i vegetariánsky guláš, a **Reštaurácia Pohodička**, ktorá podávala osviežujúce vychladené nápoje. Prijemnú a energickú atmosféru počas súťaženia dotvárala hudobná produkcia v réžii **Študentského rozhlasu**

Košice (ŠtuRko). Bodkou za vydareným programom bolo žrebovanie tomboly s viac ako desiatimi atraktívnymi cenami. Mnohí spojili záver popoludnia s návštevou výstavy *Motýle exotických trópov* v skleníku botanickej záhrady.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.
Rektorát UPJŠ v Košiciach
Foto: **Miroslav Vacula**
Bc. Katarína Gazdová

JUBILEJNÝ 10. ROČNÍK DŇA KARIÉRY SÚČASŤOU NOVÉHO KONCEPTU

Univerzitné poradenské centrum (UNIPOC) Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach pripravilo pre študentky a študentov univerzity Deň kariéry. Jeho jubilejný 10. ročník sa konal 5. mája 2026 v areáli Študentských domovov UPJŠ na Medickej ulici v Košiciach. Tento rok niesol podtitul „A čo ďalej?“ a bol súčasťou programu študentského Bye Bye Festu ako festival kariéry a príležitostí.

Podujatie ponúklo študentom komplexný prehľad o možnostiach uplatnenia na domácom i zahraničnom trhu práce. V **Promo zóne** sa prezentovalo **viac ako 20 popredných zamestnávateľov** z oblastí verejnej správy, zdravotníctva, práva, IT či financií. Okrem ponuky stáží, čiastočných aj plných úväzkov mali mladí ľudia možnosť konzultovať svoje životopisy alebo si otestovať jazykové zručnosti.

Súčasťou programu bola aj **Inspiration zóna**, kde úspešní spikéri zdieľali svoje príbehy o prekonávaní prekážok na ceste k úspechu. O svoje skúsenosti sa podelil **Mgr. Karol Kovalík** zo spoločnosti **Partnerss** prednáškou o rozdieloch medzi predstavou a realitou úspechu. **Mgr. Patrik Arvai** z organizácie **Nexteria** zdôraznil,

prečo je dôležitejšie investovať do seba a nie do plánu. **Vladimíra Rychtáriková** predstavila svoj vlastný projekt **Levalio**, v rámci ktorého už viac ako 10 rokov pracuje s ľuďmi z rôznych pracovných prostredí – od vylepšovania procesov v korporátoch až po individuálny koučing. Vyvrcholením programu bola panelová diskusia zameraná na tému uplatnenia

na trhu práce po skončení štúdia, vplyvu umelej inteligencie na kariérne vyhliadky a očakávania mladej generácie v oblasti *work-life balance*.

Pozvané hostky **Daniela Chovancová** z Nexterie a **Ing. Katarína Pavličková** z Partners spolu s prorektorkou UPJŠ pre pregraduálne a celoživotné vzdelávanie **JUDr. Ľudmilou Elbert, PhD.**, univer-

zitnou **docentkou**, hľadali odpoveď na otázku, čo môže mladým pomôcť v budovaní kariéry po skončení štúdia, aké sú ak-

tuálne trendy na trhu práce aj očakávania firiem a ako hľadajú talenty v súčasnosti.

Novinkou bolo prepojenie **Dňa kariéry**

s **Bye Bye Festom** – univerzita tak potvrdila fakt, že budovanie kariérnych kontaktov môže prebiehať aj neformálne a v pri-

teľskej atmosfére. Internátny areál sa tak premenil na miesto „networkingu“ medzi zamestnávateľmi a študentmi, zamestnávateľmi a vedením univerzity, ale aj na miesto plné hudby, tanca a skvelej nálady.

Festival študentov UPJŠ otvorili prorektorky **JUDr. Ľudmila Elbert, PhD., univerzitná docentka**, a **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávka Tomaščíková, PhD.**, ktoré odo-

vzdali aj atraktívne tombolové výhry. Hlavnú cenu – zapožičanie auta Ford Mustang na víkend v hodnote 350 € – venovala spoločnosť **Real Cars**. Lákadlom na zapojenie sa do tomboly bol aj voucher na letenky v hodnote 250 €, ktorý venovalo **Medzinárodné letisko Košice**.

Hlavným hosťom festivalu bola **Dominika Mirgová**, ktorá spolu s **ADissom**

a svojimi tanečníčkami publikum poriadne roztancovala, a hudobný záver patril **DJ Semirovi**. O správnu atmosféru na „after-party“ v košickom **Yama event place** sa postarali **Dj Semir** a **DJ JB Brostl**.

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.
Rektorát UPJŠ v Košiciach
Foto: **Miroslav Vacula**

NA UPJŠ PROMOVALI NAJMLADŠÍ ABSOLVENTI

Štúdium na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika slávnostnou promóciou úspešne ukončilo 52 malých „vysokoškolákov“ v rámci 16. ročníka denného detského tábora Univerzita bez hraníc (UBH), ktorý sa konal od 6. do 10. júla 2026. Aj v tomto ročníku UPJŠ zabezpečila bezplatnú účasť deviatim deťom z neziskovej organizácie Oáza – Nádej na nový život v Bernátovcich. Program pre deti vo veku 10 až 13 rokov pripravilo všetkých päť fakúlt a štyri univerzitné pracoviská.

Lekárska fakulta

Odborníci z Ústavu ošetrovateľstva LF UPJŠ deťom predstavili modelové situácie zamerané na rozpoznanie závažných príznakov pri akútnych stavoch, akými sú infarkt myokardu, náhla cievna mozgová príhoda, komplikácie spojené s diabetes mellitus či epileptickým záchvatom. Účastníci tábora si vyskúšali aj základy podania prvej pomoci a kardiopulmonálnu resuscitáciu.

„Už po prvých hodinách sme pochopili, že UBH bude niečo úplne iné ako bežné vyučovanie v škole. Naučili sme sa mnoho – od

lekcií prvej pomoci, ktoré nám ukázali, ako byť odvážni a pripravení pomôcť, cez zábavné a užitočné cvičenia, ktoré nám potvrdili, že zdravé telo je základom všetkého, až po zubárske umenie, vďaka ktorému sme pochopili, že úsmev je poklad, o ktorý sa treba

starat’,” uviedla účastníčka tábora **Tamara Vargová**.

Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie spolu s I. stomatologickou klinikou zabezpečila pre deti potrebné vybavenie, aby sa mohli na chvíľu stať zubármi.

MUDr. Ivan Majerčák, MPH, z Centra pre liečbu obezity LF UPJŠ deťom vysvetlil, že obezita je závažná choroba, a preto by mali dbať na zdravý životný štýl už v detstve. Na základe merania obvodu pása zistili, či by mali zmeniť svoje stravovacie návyky. **Doc. PhDr. Viliam Knap, PhD., MHA, MPH**, z Kliniky fyziatrie, balneológie a liečebnej rehabilitácie LF UPJŠ ukázal praktické cvičenia určené špeciálne pre deti školského veku, ktoré im pomôžu predísť bolestiam chrbta.

Prírodovedecká fakulta

Pod vedením **doc. RNDr. Michala Gogu, PhD.**, z Ústavu biologických a ekologických vied PF UPJŠ deti pozorovali pod stereolu-pou semená a listy rastlín či machy a lišajníky. Počas experimentu so sušičom na vlasy, ktorý nahradil vietor, merali rýchlosť šírenia rôznych druhov semien vzduchom.

Vďaka Ústavu geografie PF UPJŠ sa malí „vysokoškoláci“ stali lovcami horúčav. Teplotu rôznych povrchov – trávnej plochy, asfaltu či stien budov – zmerali pomocou snímačov povrchovej teploty a dataloggerov. Následne im **doc. Mgr. Michal Gallay, PhD.**, pomocou termálnej kamery ukázal plošné meranie teploty okolitého prostredia. Presné lokácie a namerané teploty jednotlivých bodov žiaci zaznamenávali v mobilnej aplikácii.

Kolektív z Ústavu chemických vied PF UPJŠ pod vedením **RNDr. Ivany Sotákovskej, Ph.D.**, pripravil vizuálne atraktívne chemické experimenty. Deti si pomocou bežne dostupných látok v domácnostiach, akými sú lepidlo, tekuté mydlo, šumivé vitamínové

tablety, potravinárske farbivo, ocot, kyselina citrónová alebo sóda bikarbóna, vyrobili žabí sliz, lávové lampy a farebné šumienky. Nechýbali ani matematické hádanky či hlavolamy, ktoré riešili skupinovo a strategicky s cieľom nájsť ukrytý poklad.

Právnická fakulta

Pod vedením **JUDr. Moniky Minčíchovej, PhD.**, a ďalších skúsených právnikov sa účastníci UBH aktívne zapojili do riešenia sporu v civilnom súdnom konaní. Simulovaný spor medzi stranou žalobcu – rodinou medveďov – a žalovanou protistranou – Zlatovláskou – deti hodnotili ako mimoriadne zaujímavý. V súdnej sieni si zahrali aj sudcov, znalcov a svedkov.

V rámci aktivity s názvom *Ako sa delí*

štátna moc boli predstavené základy delby štátnej moci na zákonodarnú, výkonnú a súdnu moc. V zjednodušenej podobe si vyskúšali simuláciu legislatívneho procesu, keď pripravili návrh zákona na úpravu používania mobilných telefónov v školách.

Fakulta verejnej správy

Aké sú globálne ciele udržateľného rozvoja a najnovšie smart technológie v mestskom prostredí, vysvetlili odborníci z FVS UPJŠ **PhDr. Milan Douša, PhD.**, a **Ing. Jana Budová, PhD.** Okrem toho bola pre chlapcov a dievčatá pripravená prehliadka Historického radnice mesta Košice.

Filozofická fakulta

Odborníci z Katedry pedagogickej psy-

chológie a psychológie zdravia FF UPJŠ predstavili spôsoby správania v konfliktoch. Pozitívne a negatívne skúsenosti viažuce sa na konfliktne situácie účastníci tábora v trojčlenných tímoch zapisovali na papieriky, z ktorých na tabuli následne vznikol obrovský strom. Vďaka tomu zistili, že konflikty nemusia mať nutne negatívne konotácie. Na základe vyplneného dotazníka deti zistili, či sa pri konfliktoch orientujú na seba a výkon alebo na druhých a vzťahy.

Centrum jazykovej prípravy preverilo ich jazykové znalosti. Katedra slovistiky a mediálnej komunikácie predstavila spôsoby zobrazovania vnútorného sveta v literatúre a médiách, čo najmladším študentom univerzity otvorilo cestu k dosiaľ neviditeľným príbehom a posilnilo ich interpretačné schopnosti. Okrem toho si vyskúšali aj prácu s profesionálnou filmárskou technikou.

Univerzitné pracoviská

Ústav telesnej výchovy a športu preniesol deti do modernej popkultúry a komiksového vesmíru *Marvel*, do ktorého patria mytologické postavy Thor a Loki. Cieľom bolo posilniť pozitívny vzťah detí k športu a pohybu.

Pri príležitosti 50. výročia úmrtia slávnej spisovateľky detektívnych románov Agathy Christies deti v priestoroch **Univerzitnej knižnice UPJŠ** zapojili do interaktívnej hry plnej záhad, skrytých odkazov a rébusov. Úlohou jednotlivých tímov bolo rozlúštiť sériu záhad a nájsť stratený rukopis spisovateľky, ktorý údajne napísala v roku 1926 počas svojho záhadného zmiznutia.

Účastníci detskej univerzity nahliadli aj do **Botanickej záhrady UPJŠ**. Navštívili

skleníky, arborétum a v závere programu si užili spoločný piknik vo vonkajšom areáli.

Univerzitné poradenské centrum pripravilo táborový kompas priateľstiev, vzťahov a pohody s cieľom naučiť deti starať sa o svoje duševné zdravie a udržiavať si zdravé medziľudské vzťahy.

„Prišli sme sem možno s malou neistotou, ale odchádzame s množstvom nových zážitkov, vedomostí a priateľstiev. Počas celého týždňa sme si vyskúšali veľa zaujímavých aktivít. Zistili sme, že učenie môže byť zábavné najmä vtedy, keď si môžeme veci sami vyskúšať, objavovať a pýtať sa. Každý deň nám priniesol niečo nové a ukázal nám, že veda je plná prekvapení,“ zhodnotila účastníčka UBH **Lara Hribová**.

Univerzitu bez hraníc sme úspešne ukončili v piatok 10. júla 2026 **slávnostnou promóciou malých absolventov** za prítomnosti promočného kolégia, organizátorov, rodičov a príbuzných detí, ako aj

ďalších hostí v Aule prof. M. Prasličku.

„Som hrdý, že ste si zvolili Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika za miesto, kde detskú univerzitu absolvujete. Prvýkrát ste mali možnosť nahliadnuť do procesu vyššieho vzdelávania. Už teraz ste zistili, že každého zaujíma niečo iné. Niektorým z vás sa páčila medicína, iných oslovil šport a ďalších pokusy v laboratóriách alebo právo. Keď sa raz budete rozhodovať, čo budete študovať, mali by ste sa rozhodnúť rozumne, aby vaše budúce povolanie malo perspektívu a aby ste prispeli k rozvoju tejto krajiny. Keď ten moment vo vašich životoch príde, verím, že nezabudnete na tento týždeň, ktorý ste strávili na našej univerzite,“ uviedol v príhovore prorektor pre strategický rozvoj a investície **Dr. h. c. prof. MUDr. Pavol Jarčuška, PhD.**

Mgr. Laura Hoľanová, PhD.

Rektorát UPJŠ v Košiciach

Foto: **Miroslav Vacula**

UPJŠ SA PREDSTAVILA NA JUBILEJNOM ROČNÍKU EURÓPSKEJ NOCI VEDY

V piatok 25. septembra 2026 sa konal už 20. ročník podujatia na propagáciu vedeckého bádania v očiach širokej verejnosti pod názvom Európska noc vedy. V košickej Optime prezentovalo celkovo 280 vedcov svoje odborné zameranie študentom, žiakom aj náhodným okoloidúcim. Z celkového počtu 60 stánkov venovaných rôznym vedeckým oblastiam pokryli vedci z Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach trinásť stanovišť a predniesli štyri zaujímavé prednášky.

Európska noc vedy v Košiciach trvala od 9.00 do 21.00 hod. V rámci jej oficiálneho otvorenia vystúpila s príhovorom prorektorka UPJŠ pre vedu, výskum a agendu projektov **prof. RNDr. Renáta Oriňaková, DrSc.**, ktorá ocenila, že podujatie už dve desaťročia približuje vedu ľuďom, prebúdza zvedavosť a ukazuje, že objavovanie môže byť nielen užitočné, ale aj fascinujúce.

„Tohtoročná téma upriamila pozornosť na silu vedy a jej kľúčovú úlohu pri formovaní našej budúcnosti. Žijeme v čase, keď máme informácie dostupné prakticky okamžite, no nie vždy je jednoduché rozlíšiť, ktoré z nich sú dôveryhodné a založené na faktoch. Stretávame sa aj so spochybňovaním vedeckých poznatkov či s nepodloženými tvrdeniami – o to dôležitejšie je hovoriť o úlohe vedy v spoločnosti a jej význame pre našu budúcnosť.“

Veda je neoddeliteľnou súčasťou nášho každodenného života. Umeľlá inteligencia, moderné technológie, výskum vesmíru, klimatické zmeny či nové zdroje energie prinášajú nielen nové možnosti, ale zároveň aj nové otázky a výzvy. Veda na ne nehľadá jednoduché a rýchle odpovede, ale je založená na objavovaní, overovaní, kritickom myslení a niekedy aj na ochote prehodnotiť to, o čom sme si mysleli, že vieme. Pritom sa často všetko začína celkom jednoduchými otázkami, *Prečo? Ako? Čo ak by sme to skúsili inak?* konštatovala prorektorka R. Oriňaková.

Návštevníkom **Európskej noci vedy** – a najmä žiakom a študentom – zažela, aby využili deň s vedou naplno, a teda pýtali sa, experimentovali, vyskúšali nové technológie a diskutovali s vedkýňami a vedcami. Práve tak možno objavia niečo, čomu sa raz v budúcnosti – fascinovaní vedou – budú chcieť venovať oni sami.

Vedeckí pracovníci UPJŠ sa v stánkoch predstavili s týmito témami:

- * **Mikrobióm – sila, ktorú nevidieť** (Lekárska fakulta UPJŠ)
- * **Tréningový interaktívny model pľúc a umelej ventilácie Lunas** (Lekárska fakulta UPJŠ)
- * **Ako fyzika častíc formuje budúcnosť** (Prírodovedecká fakulta UPJŠ)
- * **EFFUSE-win** (Prírodovedecká fakulta UPJŠ)
- * **First Lego League na UPJŠ v Košiciach** (Prírodovedecká fakulta UPJŠ)
- * **Formujeme molekuly, formujeme budúcnosť** (Prírodovedecká fakulta UPJŠ)
- * **Objavovanie skrytého potenciálu prírody** (Prírodovedecká fakulta UPJŠ)
- * **S ďalekohľadom na cestách** (Prírodovedecká fakulta UPJŠ)
- * **Zaujímavý svet experimentálnej fyziky** (Prírodovedecká fakulta UPJŠ)
- * **Máme AI. Potrebujeme ešte tlmočníkov?** (Filozofická fakulta UPJŠ)
- * **Zostaň ČLOVEKOM vo svete AI** (Filozofická fakulta UPJŠ)
- * **AI navrhuje, človek rozhoduje: budúcnosť proteínov** (Centrum interdisciplinárnych biovied TIP UPJŠ)
- * **Súkromie je moje rozhodnutie: myslí skôr ako klikneš** (Kompetenčné centrum kybernetickej bezpečnosti na UPJŠ)

Prednášky pracovníkov Prírodovedeckej fakulty UPJŠ:

- * **Ako počítač vidí a číta? Od pixelov a slov k umelej inteligencii** (doc. RNDr. Ľubomír Antoni, PhD.)
- * **Vodík, ako palivo (blízkej) budúcnosti** (doc. Mgr. Vladimír Komanický, PhD.)
- * **Kam kráčaš, časticová fyzika?** (doc. RNDr. Marek Bombara, PhD.)
- * **Výlet do neviditeľných štruktúr Vesmíru za kozmickým žiarením a tmavou hmotou** (Mgr. Lucia Anna Tarasovičová, Dr. rer. nat.)

RNDr. Jaroslava Oravcová, PhD.

Rektorát UPJŠ
v Košiciach

Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach sa zúčastnila na prestížnom podujatí MediFutura II. – Tvoja budúcnosť je na Slovensku, ktoré sa konalo 23. apríla 2026 v Bratislave pod záštitou Ministerstva zdravotníctva SR. Fakultu reprezentovala delegácia na čele s dekanom prof. MUDr. Petrom Jarčuškom, PhD., spolu so špičkovými pedagógmi a vybranými študentmi. Veľtrh sa konal za osobnej účasti ministra zdravotníctva Kamila Šaška a ministra školstva, výskumu, vývoja a mládeže Tomáša Druckera, čím sa potvrdil jeho význam pre budúcnosť slovenského zdravotníctva.

MGR. TATIANA MAĎAROVÁ,

LF UPJŠ ÚSPEŠNE REPREZENTOVALA NA VEĽTRHU MEDIFUTURA II.

MediFutura prepája zdravotnícke profesie, vzdelávanie a prax a zdôrazňuje, že kvalitné zdravotníctvo stojí na spolupráci celého tímu – lekárov, sestier, pôrodných asistentiek, fyzioterapeutov, laborantov, záchranárov a ďalších odborníkov. Na ploche takmer 10 000 m² sa predstavilo viac ako 100 vystavovateľov zo širokého spektra zdravotníctva, od nemocníc a zdravotných poisťovní až po vzdelávacie inštitúcie a špecializované pracoviská.

Program ponúkol odborné diskusie, workshopy aj interaktívne ukážky, ktoré návštevníkom priblížili zdravotníctvo v praxi a zároveň prepojili vzdelávanie s reálnym prostredím. Študentom predstavil možnosti uplatnenia na Slovensku, zatiaľ čo poskytovatelia zdravotnej starostlivosti umožnili autenticky prezentovať svoju prácu a nadviazať kontakt s budúcimi odborníkmi.

Účasť LF UPJŠ bola mimoriadne úspešná. Fakulta sa aktívne zapojila do prezen- tačnej kampane veľtrhu, v rámci ktorej predstavila možnosti štúdia a príležitosti pre budúcich uchádzačov. V konkurencii mnohých inštitúcií získala vynikajúce 2. miesto za propagačné video, pričom o víťazoch rozhodovali dosah a interakcie na sociálnych sieťach. Ocenenie si zástupcovia fakulty prevzali priamo z rúk ministra zdravotníctva.

Významný individuálny úspech znamenala aj **Mgr. Tatiana Maďarová, MPH**, ktorá bola ocenená **Cenou ministra zdravotníctva SR**. Tatiana Maďarová pôsobí ako vedúca sestra na Klinike anesteziológie a intenzívnej medicíny VÚSCH a zároveň je aj perfúziologičkou. Na Ústave ošetrovateľstva LF UPJŠ sa podieľa na vzdelávaní budúcich sestier ako lektorka, je garantkou certifikačného programu ECMO a pripravovaného špecializačného študijného programu v odbore perfúziológia. Jej profesionálny prístup, odbornosť a ľudskosť sú každodennou

súčasťou starostlivosti o pacientov. Toto ocenenie je zaslúženým uznaním jej práce, ako aj práce celého ošetrovateľského tímu.

Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach tak opätovne potvrdila svoje významné postavenie vo vzdelávaní zdravotníckych profesionálov a aktívnu úlohu pri rozvoji moderného zdravotníctva.

Mgr. art. Roman Martinský
Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach
Foto: autor a medifutura.sk

KADAVEROŽNY KURZ NAVIGOVANEJ IMPLANTÁCIE TOTÁLNEJ ENDOPROTÉZY KOLENA

V dňoch 18. a 19. júna 2026 sa uskutočnil 2. ročník Kadaverózneho kurzu navigovanej implantácie totálnej endoprotézy kolena, ktorý organizovali Ústav anatómie Lekárskej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a Klinika ortopedie a traumatológie pohybového ústrojenstva Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach a Univerzitnej nemocnice L. Pasteura Košice. Kurz bol zameraný na moderné postupy počítačom navigovanej implantácie.

Účastníci si pod vedením skúsených odborníkov prešli celým procesom, ktorý kladie dôraz na personalizovaný a dátovo riadený prístup k implantácii endoprotézy. Program zahŕňal teoretickú prípravu, plánovanie operačného výkonu aj jeho realizáciu na vysokorealistickom a bezpečnom kadaveróznom modeli.

Súčasťou kurzu bola aj odborná diskusia o prínosoch počítačovej navigácie a robotiky v ortopedickej chirurgii. Potvrdilo sa, že využívanie moderných technológií poskytuje chirurgovi vyššiu flexibilitu, presnosť a kontrolu nad jednotlivými krokmi operačného výkonu.

Podujatie zároveň vytvorilo priestor na výmenu odborných skúseností a poznatkov medzi účastníkmi a lektormi, čím prispelo k ďalšiemu rozvoju vzdelávania v oblasti ortopedie a traumatológie pohybového ústrojenstva.

Ďakujeme všetkým za aktívnu účasť a podnetnú odbornú diskusiu.

Text a foto:
prof. MUDr. Marek Lacko, PhD.
Lekárska fakulta UPJŠ a UNLP
v Košiciach

TITUL ABSOLÚTNA SLOVENKA ROKA 2026 ZÍSKALA VEDKYŇA Z NAŠEJ UNIVERZITY

Docentka Andrea Straková Fedorová z Katedry fyzikálnej chémie Ústavu chemických vied Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach získala v ankete Slovenka roka 2026 najvyššie ocenenie – titul „Absolútna Slovenka roka“. Porota ocenila jej mimoriadny vedecký prínos v oblasti elektrochémie, nanotechnológií a batériových systémov, ako aj schopnosť prepájať špičkový výskum s praxou a aktívne viesť mladých vedcov.

Pani docentka sa vyše 15 rokov venuje elektrochémii, nanotechnológiám a výskumu batériových systémov. Je predsedníčkou Slovenskej batériovej aliance, organizácie pre rozvoj batériového ekosystému v krajine. Jej poznatky dopomohli k vytvoreniu prototypov batérií s unikátnym dizajnom. Je spoluautorkou šiestich patentov v oblasti pokročilých batériových technológií, autorkou viac ako 160 publikácií, hodnotiteľkou zahraničných projektov a oponentkou vedeckých prác a publikácií.

S laureátkou prestížneho ocenenia sme sa porozprávali o jej práci, inováciách v batériových technológiách, ale aj o tom, čo znamená byť ženou vo vedeckom prostredí.

Ktorý z vašich výskumných výsledkov považujete za najviac prelomový – a prečo práve tento?

Za náš najväčší prelom považujem vývoj a výrobu prototypov batérií (Li-S a redoxných prietokových) s unikátnym dizajnom, ktoré využívajú pokročilé nanomateriály. Prelomový je najmä v tom, že sme nezostali len pri teórii a malých rozmeroch v laboratóriu. Dokázali sme preniesť vlastnosti nanomateriálov z laboratórnych podmienok priamo do fungujúceho prototypu batériového článku, ktorý vykazuje väčšiu kapacitu, vyššiu bezpečnosť a dlhšiu životnosť. Tento krok z laboratória do reálnej aplikácie býva vo vede najťažší.

Ste spoluautorkou šiestich patentov v oblasti pokročilých batériových technológií. Ktorý z nich podľa vás najviac

ovplyvní budúci vývoj batériového ekosystému na Slovensku?

Najväčší potenciál pre slovenský ekosystém má patent zameraný na modifikáciu elektródových materiálov pomocou nanotechnológií pre batérie novej generácie (akými sú napríklad sírne či sodíkové batérie). Tento patent rieši kľúčový problém stabilizácie materiálov, ako je síra a jej objemové zmeny pri nabíjaciach cykloch. Keďže sa na Slovensku snažíme budovať kompletný batériový dodávateľský reťazec, od výskumu až po výrobu, práve technológie zvyšujúce výkon a udržateľnosť batérií môžu dať našim domácim firmám a startupom výraznú konkurenčnú výhodu na európskom trhu.

Ako vnímate význam tohto ocenenia pre ženy pôsobiace vo vede a čo podľa vás najviac pomáha mladým vedkyniam udržať motiváciu v náročnom výskumnom prostredí?

Titul *Absolútna Slovenka roka* je pre mňa silným signálom pre celú spoločnosť, že veda má ženskú tvár a že špičkový

výskum robia ženy s rovnakým nasadením a výsledkami ako muži. Mladým vedkyniam podľa mňa najviac pomáha podporujúce prostredie, kvalitné mentorstvo a vedomie, že sklbiť osobný život s vedeckou kariérou je možné. V náročných momentoch ich drží motivácia vidieť zmysel svojej práce – pocit, že objavujú niečo nové, čo môže reálne pomôcť udržateľnej budúcnosti.

Čo by ste odkázali mladým ženám, ktoré uvažujú o kariére v oblasti fyziky, materiálového výskumu či technických odborov, ale stále majú pocit, že tieto oblasti nie sú „pre ne“?

Odkázala by som im, aby nedovolili nikomu, ani svojim vlastným pochybnostiam, aby ich odradili od toho, čo ich fascinuje. Počas svojej kariéry zažijú určite aj veľa neúspechov, ktoré k tomu patria. Veda, fyzika či materiálové inžinierstvo nemajú pohlavie. Vyžadujú si najmä zvedavosť, vytrvalosť a kreatívne myslenie. Ak vás baví hľadať odpovede na to, ako veci fungujú, určite sem patríte. Nebojte sa urobiť prvý krok, hľadajte okolo seba vzory a pamätajte, že práve váš netradičný pohľad na vec môže priniesť ďalší veľký vedecký objav...

Ocenenie **Absolútna Slovenka roka 2026** je nielen uznaním vedeckej práce **doc. Andrey Strakovej Fedorkovej**, ale aj potvrdením, že **špičkový výskum na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ v Košiciach má medzinárodný dosah a silné osobnosti, ktoré ho posúvajú vpred**. Jej dlhoročná práca v oblasti elektrochémie, nanotechnológií a batériových systémov ukazuje, že slovenská veda dokáže prinášať riešenia s globálnym významom.

Veríme, že úspech pani docentky bude inšpiráciou pre ďalšie generácie študentov, mladých vedcov a vedkyne, ktorí sa rozhodnú hľadať odpovede na najnáročnejšie otázky súčasného sveta.

PhDr. Svetlana Libová
Prírodovedecká fakulta UPJŠ
v Košiciach
Foto: **Filip Halász**

DVA EXTRÉMY, DVA NOVÉ DRUHY: VEDECKÉ OBJAVY ZO SLOVENSKA

Medzi krajinami, v ktorých sa najčastejšie objavujú a opisujú nové bakteriálne druhy, dominujú štáty ako Čína, Nemecko, Južná Kórea či USA. Slovensko sa v tomto ohľade doteraz radilo skôr na okraj. O to významnejšie sú najnovšie výsledky vedcov z Katedry mikrobiológie Ústavu biologických a ekologických vied Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach, ktorým sa podarilo opísať hneď dva nové, pre vedu doposiaľ neznáme druhy baktérií pochádzajúcich zo Slovenska – *Pollutimonas rozaliensis* a *Idiomarina solivarensis*.

Oba druhy spája ich pôvod v nehostinných podmienkach,

hoci každá z baktérií pochádza z úplne odlišného prostredia. Na prvý pohľad nenápadná halda vyťaženej horniny zo zlatej bane Rozália pri Hodruši-Hámroch ukrývala prvý z objavov. Okrem drobných zvyškov zlata tu tím vedcov identifikoval baktériu, ktorú neskôr pomenoval *Pollutimonas rozaliensis*.

Prostredie bane patrí medzi extrémne, vyznačuje sa vysokým obsahom ťažkých kovov a nedostatkom živín. Napriek tomu je domovom mikrobiálnych spoločenstiev schopných týmto podmienkam odolávať. *Pollutimonas rozaliensis* dokáže rásť v prítomnosti ťažkých kovov, ako sú zinok, meď, nikel či olovo, ktoré sú pre mnohé organizmy toxické. Aj jej genóm obsahuje množstvo génov spojených s odolnosťou voči ťažkým kovom,

čo vysvetľuje pôvod baktérie v prostredí zlatej bane. Tieto vlastnosti z nej robia zaujímavý objekt ďalšieho výskumu, napr. z hľadiska bioremediácie, teda využitia mikroorganizmov pri odstraňovaní znečistenia z kontaminovaného prostredia.

Druhý objav vedcov zaviedol pod zem, do prostredia soľného ložiska v Solivare pri Prešove. Z hypersalinného prostredia s vysokou koncentráciou solí sa podarilo izolovať baktériu patriacu do rodu *Idiomarina*. Detailné analýzy ukázali, že sa od všetkých dovtedy známych zástupcov rodu odlišuje dostatočne nato, aby mohla byť opísaná ako nový druh ***Idiomarina solivarensis***, pomenovaný práve podľa lokality svojho pôvodu.

Aj v tomto prípade ide o mikroorganizmus prispôsobený na život v podmienkach, ktoré sú pre väčšinu organizmov náročné. Výskum jeho genómu odhalil mechanizmy umožňujúce prežívanie pri zvýšenej salinite, ale aj gény kódujúce viaceré proteolytické enzýmy. Zaujímavý je tiež profil mastných kyselín tejto baktérie, ktorý sa výrazne odlišuje od doteraz opísaných zástupcov rodu *Idiomarina* a môže poukazovať na špecifický spôsob, akým sa baktéria prispôsobuje stresovým podmienkam prostredia. Aj *I. solivarensis* preto predstavuje zaujímavý zdroj pre ďalší výskum adaptačných mechanizmov a potenciálne biotechnologicky využiteľných vlastností mikroorganizmov z extrémnych prostredí.

Potvrdiť fakt, že v oboch prípadoch skutočne ide o nové druhy, si vyžadovalo komplexnú prácu. Vedci kombinovali klasické mikrobiologické metódy s modernými molekulárno-genetickými a genomickými prístupmi. Súčasťou výskumu bolo sekvenovanie génu pre 16S rRNA, celogenómové sekvenovanie a porovnávanie genómov s najbližšími príbuznými

Odber vzoriek v bani Rozália

druhmi, fylogenetické analýzy, ako aj detailná charakterizácia rastových, biochemických a ďalších vlastností izolovaných baktérií. Až kombinácia týchto výsledkov umožnila preukázať, že **izoláty predstavujú samostatné, doposiaľ neznáme bakteriálne druhy.**

Opisy oboch nových druhov, *Pollutimonas rozaliensis* a *Idiomarina solivarensis*, boli publikované v odbornom časopise *Archives of Microbiology* vydavateľstva Springer. Výsledky tak rozširujú poznanie bakteriálnej diverzity Slovenska a zároveň poukazujú na to, že aj relatívne malé a málo preskúmané lokality môžu ukrývať mikroorganizmy, ktoré sú pre vedu úplne nové.

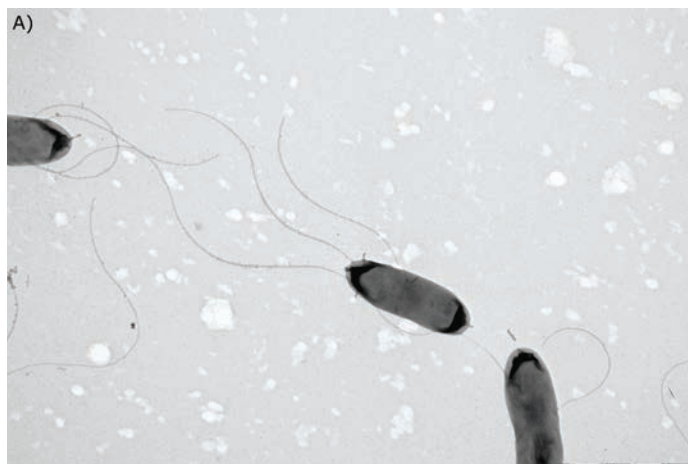
Objavy sú výsledkom práce členov tímu z **Katedry mikrobiológie Ústavu biologických a ekologických vied PF**

UPJŠ v Košiciach a spolupráce s ďalšími vedeckými pracoviskami vrátane Univerzity Loránda Eötvösa v Budapešti. Tím sa dlhodobo venuje mikroorganizmom obývajúcim extrémne a kontaminované prostredia a skúma nielen ich biodiverzitu, ale aj mechanizmy, ktoré im umožňujú prežívať v podmienkach na hranici bežného života.

Pollutimonas rozaliensis a *Idiomarina solivarensis* ukazujú, že zaujímavé mikrobiálne objavy nemusíme hľadať iba v ďalekých či exotických kútoch sveta. Môžu sa ukrývať aj v zlatej bani či v starom soľnom ložisku priamo na Slovensku a spolu s nimi aj vlastnosti a mechanizmy, ktorých význam ešte len začíname objavovať.

RNDr. Soňa Eliaš, PhD.

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach

Transmisná elektrónová mikrofotografia *Pollutimonas rozaliensis* (A) a *Idiomarina solivarensis* (B)

MYSLÍM, TEDA STROM...

50. výročie Korešpondenčného matematického seminára KMS/STROM

Pred polstoročím vznikol na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ v Košiciach Korešpondenčný matematický seminár (KMS), ktorý sa v roku 1993 premenoval na STROM a stal sa historicky prvým matematickým seminárom v Československu. V roku 1995 vzniklo Združenie STROM, ktoré odvtedy zastrešuje nielen seminár STROM, ale aj semináre Matik a Malynár. Všetky tri fungujú dodnes a postupne k nim pribudlo aj mnoho ďalších aktivít.

STROM (predtým *Korešpondenčný matematický seminár*) už päť desaťročí – od r. 1976 – formuje generácie mladých ľudí zameraných pre matematiku, rozvíja ich talent a otvára cestu k vedeckému poznaniu. Podporuje mladých ľudí v matematike cez súťaže, tábory a ďalšie aktivity. Dobrovoľníci zo stredných a vysokých škôl, no najmä učitelia a študenti matematiky z **Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach** sa tak venovali a venujú predovšetkým žiakom druhého stupňa základných škôl a stredoškólakom.

A prečo práve „STROM“? Výraz *seminarium* totiž v latinčine znamená aj „seminisko“ či „lesná škôlka“ a tento seminár bol prostredím, v ktorom sa objavilo a vyrástlo veľké množstvo talentov v oblasti matematiky a prírodných vied.

Ako sme si pripomenuli polstoročnicu seminára

Košice a Drienica sa počas troch júnových dní tohto roka stali dejiskom osláv 50. výročia seminára STROM. Na

podujatiach sa zúčastnilo takmer 180 bývalých účastníkov a jeho organizátorov. Dňa 26. júna 2026 sa v areáli Park Angelinum Prírodovedeckej fakulty UPJŠ uskutočnilo sadenie pamätného STROMu s úvodným príhovorom dekana fakulty **doc. RNDr. Romana Sotáka, PhD.**, a prerektorky pre medzinárodné vzťahy UPJŠ **Dr. h. c. prof. Mgr. Slávky Tomašíkovej, PhD.**, ako aj predsedu OZ

STROM Jána Richnavského.

Následne na slávnostnej akadémii zazneli spomienky na históriu jednotlivých seminárov a zároveň bol zrealizovaný slávnostný krst knihy *Letokruhy*, ktorá zhmotňuje 50-ročnú históriu seminára. Výnimočnú atmosféru umocnila prítomnosť niektorých zo zakladateľiek a zakladateľov *Korešpondenčného matematického seminára*, a to **doc. Olgy Kulcsárovej, doc.**

Gabriely Andrejkovej, doc. Boženy Mihálikovej či doc. Mariána Trenklera, ktorým boli pri tejto príležitosti odovzdané ďakovné listy za záslužnú, obetavú a odbornú prácu v prvých rokoch existencie matematického korešpondenčného seminára a významný prínos k jeho vzniku a formovaniu.

Pri tejto významnej príležitosti sme oslovili prítomné zakladateľky a zakladateľa seminára STROM a položili sme im niekoľko otázok.

Doc. Marián Trenkler

Pán docent, patríte k zakladateľom Korešpondenčného matematického seminára. Čo bolo podnetom na jeho vytvorenie?

V snahe zlepšiť výsledky našich študentov v Medzinárodnej matematickej olympiáde vznikli v roku 1974 v Československu štyri triedy s rozširujúcim vyučovaním matematiky a tieto triedy boli pod patronátmi vysokých škôl. Jedna z nich bola v Košiciach na Gymnáziu Šmeralova. Vedením prvej matematickej triedy bola poverená profesorka Katarína Grunmanová a PF UPJŠ som reprezentoval ja. Zabezpečoval som konzultácie a aj vyučoval. Cieľom nebola výučba vybraných kapitol vysokoškolskej, ale hlbšie pochopenie stredoškolskej matematiky.

Radosť z objavovania tajov tejto ved-

nej disciplíny sa prenášala z učiteľov na študentov, ale aj opačne. V tom čase – na podnet pána Hejného a jeho otca – vznikli prvé tábory mladých matematikov, ktoré sa stretli s mimoriadnym úspechom vďaka neštandardnému prístupu k vyučovaniu matematiky. Nadšenie študentov matematických tried a aj účastníkov táborov sa premietlo do výsledkov v matematických olympiádach. Dievčatá a chlapci z východu ČSSR dosahovali nadpriemerné výsledky.

Bývalo zvykom, že po krajskom kole MO sa konali sústreďenia úspešných riešiteľov; toto sa však konalo len raz ročne. V roku 1976 študenti prvej matematickej triedy navrhli, aby sme sa stretávali každý mesiac počas víkendov. Prvé trojdňové stretnutie sa uskutočnilo v hoteli Sivec v Opátke pri Košiciach. Stretnutie malo veľmi dobrý ohlas a záujemcov o takéto stretnutia bolo veľmi veľa.

Riešením preto bolo vytvorenie korešpondenčného seminára, ktorého úspešní riešitelia by sa kvalifikovali na víkendové (neskôr týždenné) stretnutie. Aj keď korešpondenčný seminár „vznikol“ na Šmeralke, iniciatívne sa do organizácie (t. j. odborné vedenie sústreďení, príprava a oprava úloh) zapojili učitelia a študenti našej fakulty. Neskôr urobili veľa práce absolventi, ktorí preniesli lásku k matematike na svoje nové pôsobiská. Postupne

sa korešpondenčný seminár rozšíril aj do ďalších regiónov Československa.

Doc. Božena Miháliková

Pani docentka, ako si spomínate na začiatky Korešpondenčného matematického seminára?

Keď vznikol nápad organizovať KMS, nebola som pri tom. Bola som zapojená, až keď sa seminár rozbehol a zrazu bolo veľa práce. Pomáhala som v korešpondenčnej časti, pri práci s úlohami. Spomínam si na svoje čierne ruky počas zoskupovania cyklostylom rozmnožených zadání. Na haldy obálok s riešeniami úloh, ktoré sa hromadili u sekretárky a ktoré bolo potrebné roztriediť pre tých, ktorí ich následne opravovali; na množstvo obálok so zadaniami úloh, ktoré bolo potrebné odoslať...

Túto prácu postupne prevzali študenti našej fakulty. Rada som organizovala sústreďenia, vždy som mala dobrý kolektív vedúcich a atmosféra sústreďení dodala energiu aj mne – hoci som občas mávala obavy, či študenti prijímú hru či súťaž, ktoré sme pripravili. Mala som trochu strach aj pri realizácii nočných hier, avšak našťastie „decká“ boli disciplinované a nikdy sa nič vážne nestalo.

Na katedrách matematiky bolo vtedy veľa mladých učiteľov. Myšlienka KMS nás oslovila, a tak sme sa do toho pustili s elá-

nom. Robili sme to s radosťou, odmenou aj pre nás boli zážitky zo sústredení, nadšenie účastníkov a postupne aj rast úspešnosti našich riešiteľov MO.

V čom vidíte význam a hlavne prínos Korešpondenčného matematického seminára, neskôr seminára STROM?

Korešpondenčný matematický seminár STROM, v spojení korešpondenčná časť a sústredenia, pomáha rozvíjať vedomosti, schopnosť analyzovať, logicky rozmyšľať, tvoriť. Sústredenia to všetko navyše dopĺňajú po sociálnej stránke, a to rozvojom osobnosti. Potvrdili mi to aj oslavy 50. výročia vzniku KMS – bola som veľmi prekvapená, koľko ľudí na oslavu prišlo, a to aj z rôznych kútov sveta. Poťušilo ma, že sú úspešní vo svojich rôznych profesiách. Som rada, že základná myšlienka KMS – nadchnúť deti pre matematiku a tvorivé myslenie – sa šíri a organizátori STROM-u realizujú rôzne aktivity s týmto zámerom na všetkých typoch škôl.

Na slávnostnom ceremoniáli boli za záslužnú a nezištnú činnosť v náročných porevolučných rokoch, za záchranu a transformáciu matematického korešpondenčného seminára a zabezpečenie jeho kontinuity a ďalšieho rozvoja ocenení **prof. Stanislav Krajčí, Dr. Jana Krajčiová** a **Dr. Viera Vodičková**, ktorá aktuálne pôsobí na Gymnáziu Alejová v Košiciach a ktorá sa dlhodobo venuje aj odbornopedagogickej príprave študentov/riešiteľov matematickej olympiády. Pani doktorky sme sa opýtali:

Čím bola porevolučná doba náročná vo vzťahu k semináru a udržaniu jeho kontinuity po súčasnosť?

Korešpondenčný matematický seminár, ktorý dnes hrdo nesie názov STROM, vznikol v roku 1976. Zastrešovala ho Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach, starali sa oň učitelia a úlohy opravovali študenti. Finančne ho podporoval Krajský dom detí pionierov a mládeže.

Čo sa stalo po revolúcii? Niekedy na jar 1992 sa na nástenke katedry matematickej analýzy na Jesennej 5 objavil smutný oznam – Korešpondenčný matematický seminár sa končí. Vtedajšie vysokoškolské učiteľky doc. Kulcsárová, doc. Mihalíková a prof. Cechlárová už nevládali viesť seminár ďalej, pretože sa strácala podpora vedenia fakulty a zároveň aj finančná podpora zanikajúceho Krajského domu pionierov a mládeže.

A tak sme sa my, študenti PF UPJŠ,

odchovanci seminára, rozhodli, že to tak nenecháme, pretože ak by zaniklo niečo také úžasné ako KMS, bola by to veľká škoda. Vreli sme si: Ak už teda učitelia nevládzu, potiahneme to my, študenti. A tak sa KMS premenoval na STROM.

Opravovať úlohy, organizovať a viesť sústredenia – to všetko sme vedeli; horšie to bolo s finančným zabezpečením sústredení, ako aj administratívy. Chýbajúce financie sme sa zo začiatku pokúšali nahraďovať sponzorskými darmi, ale vôbec to nebolo jednoduché. Väčšinou nám pomáhala rodina a známi. Dnes je táto práca zastrešená Združením STROM, ale stále je to hádam to najzložitejšie pri zabezpečení fungovania seminára. Všetku prácu, tvorbu zadanií, opravu úloh, výrobu vzorových riešení či organizáciu sústredení vykonávajú dodnes STROMáci ako dobrovoľnícku činnosť.

Čo tvorí, podľa vás, esenciu seminára – to, že „prežil“ 50 rokov a je stále zaujímavý aj pre súčasnú generáciu žiakov základných a stredných škôl?

STROM vznikol, aby podporil žiakov nadaných na matematiku. Seminár prežil 50 rokov na stále rovnakých princípoch. Tvoria ho ľudia, ktorých spája vášeň pre matematiku. Tým najlepším sú však sústredenia. Bývalí riešitelia sa stávajú vedúcimi a organizátormi, a tak zabezpečujú kontinuitu.

V priebehu 50 rokov sa vytvorila veľká komunita riešiteľov, ktorí si navzájom odovzdávajú svoje skúsenosti. Dobrovoľne a bezodplatne opravujú riešenia svojich mladších kamarátov a organizujú sústredenia. Tie motivujú ľudí ďalej riešiť matematické úlohy, aby sa dostali na ďalšie sústredenia. Riešením úloh v korešpon-

denčnej časti sa rozvíja láska k matematike, avšak účastníci si vytvárajú celoživotné priateľstvá a často nachádzajú aj životných partnerov...

Atmosféra sústredení je jednoducho taká. Nedá sa popísať, musíte to zažiť. Som nesmierne vďačná, že som ju mohla zažiť, a hrdá na to, že som svojou troškou prispela k rozvoju STROMu. Dnes s radosťou a pýchou rozdávam zadania seminárov svojim žiakom a teším sa – a trochu aj závidím –, že sa zo sústredenia vracajú rovnako nadšení ako kedysi ja.

Organizátori osláv vyjadrili úctu a uznanie – in memoriam – ďalším osobnostiam, **doc. RNDr. Petrovi Mihokovi, CSc.**, a **prof. RNDr. Martinovi Gavalecovi, CSc.**, ktorí sa výrazne zaslúžili o vznik korešpondenčného seminára, a **RNDr. Róbertovi Hajdukovi, PhD.**, za obetavú prácu, úsilie a čas vložený do matematického korešpondenčného seminára a Združenia STROM.

Oslavy pokračovali ďalšie dva dni v Drienici pri Sabinove, kde si účastníci pripomenuli spoločné stretnutia, zúčastnili sa na sprievodnom odbornom programe, no najmä sa stretli s priateľmi, kolegami a spolupracovníkmi zastupujúcimi rôzne generácie.

Päťdesiate výročie tak spojilo niekoľko generácií riešiteľov, vedúcich a podporovateľov seminára STROM a pripomenulo, akú významnú úlohu zohráva pri objavovaní a rozvíjaní talentov v matematike a prírodných vedách.

PhDr. Svetlana Libová
Prírodovedecká fakulta UPJŠ
v Košiciach

MODERNÁ GEOGRAFIA V TATRÁCH: LETNÁ ŠKOLA IRSSS 2026

Moderné mapovanie pomocou satelitov a dronov v spojení s terénnym výskumom priviedlo do Starej Lesnej študentov a mladých vedcov z viacerých krajín. Medzinárodná letná škola IRSSS 2026 ukázala, ako sa na UPJŠ prepájajú geografia, geoinformatika a diaľkový prieskum Zeme s praktickou výučbou a medzinárodným výskumom.

Vysoké Tatry sa na šesť dní stali miestom, kde sa stretli moderné technológie, terénny výskum a medzinárodné vzdelávanie. Od 19. do 24. júla 2026 sa v Kongresovom centre SAV Academia v Starej Lesnej uskutočnila medzinárodná letná škola diaľkového prieskumu Zeme – *International Remote Sensing Summer School 2026*.

Podujatie zorganizoval **Ústav geografie Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach** ako zmiešaný intenzívny program v rámci (BIP) európskeho mobilitného programu Erasmus+. Online prípravnú časť doplnil intenzívny prezenčný program v prostredí Vysokých Tatier. Hlavnou témou bola dynamika horských riečnych systémov skúmaná pomocou terénnych meraní, diaľkovo ovládaných leteckých systémov, satelitov a moderných metód spracovania geopriestorových dát.

Tohtoročná letná škola nadviazala na úspešnú tradíciu a výsledky predchádzajúcich ročníkov z rokov 2023 až 2025, ktoré sa konali v spolupráci s talianskymi partnermi na Sardínii. Kým po minulé roky bol výskum zamierený na špecifické podmienky mediteránnej krajiny a pobrežných systémov, tentoraz sa centrum pozornosti presunulo do prostredia stredoeurópskeho vysokohorského reliéfu.

Lektorský tím IRSSS 2026:

- **Ústav geografie PF UPJŠ** – Michal Galley, Katarína Onačillová, Michaela Nováková, Ján Šašák, Jaroslav Hofierka a Jozef Šupinský;
- **Geografický ústav SAV** – Miloš Rusnák, Lukáš Michaleje, Ashraf MD a Hamid Afzali;
- **University of Cagliari** – Maria Teresa Melis a Salvatore Noli;
- **National Institute of Geophysics and Volcanology, Rím** – Massimo Musacchio a Federico Rabuffi;

- **Karlova univerzita v Prahe** – Daniel Paluba;
- **PHOTOMAP, s. r. o.** – Ján Kaňuk a Róbert Romšák.

Od terénneho pozorovania po družicové snímky

Program letnej školy prepojoval terénny výskum s laserovým skenovaním, hyperspektrálnym a termálnym snímaním, fotogrametriou a družicovým pozorovaním Zeme. Účastníci pracovali s lidarovými mračnami bodov, digitálnymi modelmi terénu, údajmi družíc Sentinel a cloudovými platformami Google Earth Engine a Copernicus. Zároveň sa učili využívať

voľne dostupné softvérové a programovacie nástroje.

Osobitná pozornosť patrila údajom európskeho programu Copernicus, ktoré tvoria jednu zo základných otvorených dátových báz pre sledovanie krajiny, životného prostredia a klímy na celom svete. Ako uviedol koordinátor letnej školy **doc. Michal Galley** z Ústavu geografie PF UPJŠ:

„Zámerom bolo študentom ukázať celý pracovný postup, od pozorovania procesov priamo v krajine cez zber údajov pomocou diaľkovo ovládaných multikoptér a pozemných meraní až po ich spracovanie, modelovanie a interpretáciu. Takáto kombinácia viacerých technológií umožňuje lepšie po-

chopiť, ako sa horská krajina mení a ako reaguje na extrémne udalosti, akými sú napríklad povodne, požiare alebo veterné kalamity. Vysoké Tatry predstavujú jedinečné prírodné laboratórium na výučbu aj výskum. Účastníci sledovali dlhodobé zmeny tatranskej krajiny vrátane obnovy lesných porastov po vetrovej kalamite z roku 2004 a zmien riečneho prostredia po bleskovej povodni v roku 2018 v Starej Lesnej.“

Drony s lidarom a termálnou aj hyperspektrálnou kamerou

Jedným z hlavných bodov programu boli aj terénne ukážky moderných bezpilotných systémov (UAV). Účastníci sa oboznámili s lidarovým mapovaním pomocou systému DJI Zenmuse L2, hyperspektrálnym skenovaním so senzormi SPECIM na multikoptérach DJI Agras T30 a DJI Matrice 400, ako aj s termálnym a fotogrametrickým mapovaním krajiny.

Študenti si vyskúšali navigáciu a lietanie, plánovanie letových misií, kalibráciu senzorov, určovanie polohy pomocou globálnych navigačných satelitných systémov a kontrolu kvality získaných údajov. Počas praktických cvičení spracovávali 3D mračná bodov z leteckého a pozemného laserového skenovania, vytvárali digitálne modely terénu a povrchu, analyzovali riečne sedimenty a modelovali povrchový odtok vody v prostredí GRASS GIS.

Medzinárodná spolupráca

Na letnej škole sa stretlo 31 účastníkov z deviatich inštitúcií a piatich krajín. Zastúpené boli univerzity a vedecké pracoviská zo Slovenska, Česka, Rumunska, Talianska a Južnej Kórey. Medzinárodný odborný tím priniesol do programu široké spektrum tém. Geografický ústav SAV z Bratislavy sa zameral na monitoring riek, zmeny riečnych koryt, fotogrametrické mapovanie a riečnu vegetáciu; Univerzita v Cagliari (Taliansko) na mapovanie lesných požiarov a hodnotenie rizika ich vzniku z družicových dát. Karlova univerzita zabezpečila výučbu geografických analýz na výpočtových cloudoch na pochopenie globálnych a regionálnych zmien krajiny. Odborníci z INGV v Ríme predstavili zber validačných spektrálnych meraní rozličných materiálov, minerálov a rastlín pomocou terénneho spektrometra ASD FieldSpec. UPJŠ spolu so spoločnosťou PHOTOMAP zabezpečila zber údajov dronmi vrátane lidarového, hyperspektrálneho, termálneho a fotogrametrického snímania, ako aj klasifikáciu hyperspektrálnych dát a ich fúziu s lidarom na presnejšie mapovanie krajiny pokrvky.

Praktické skúsenosti aj nové vedecké kontakty

Účastníci neboli iba pasívnymi poslucháčmi. Pracovali v medzinárodných tímoch, obsluhovali špičkové prístroje priamo v teréne, spracovávali získané dáta a diskutovali o ich využití pri monitorovaní environmentálnych zmien. Výsledkom sú nielen nové vedomosti, ale aj základy pre budúcu spoluprácu pri diplomových prácach, doktorandskom výskume či spoločných projektoch.

Úspešný priebeh letnej školy je zároveň skvelou inšpiráciou a príkladom pre ostatné pracoviská UPJŠ. Formát Erasmus+ Blended Intensive Programme (BIP) ukazuje, ako efektívne sa dá zviditeľniť na medzinárodnej scéne, prilákať talentovaných študentov zo zahraničia a ukázať svetovej vedeckej komunite, že na našej univerzite sa reali-

zuje špičkový a atraktívny výskum.

Podujatie zároveň demonštrovalo možnosti štúdia geografie a geoinformatiky na UPJŠ. Študenti všetkých troch stupňov štúdia tu pracujú s modernými bezpilotnými leteckými systémami a pokročilými geopriestorovými technológiami. Súčasťou výučby je reálny terénny výskum a priama spolupráca so zahraničnými univerzitami a firmami.

Organizátori touto cestou ďakujú vedeniu Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a Úseku medzinárodných vzťahov a internacionalizácie UPJŠ za výraznú podporu pri príprave a realizácii letnej školy prostredníctvom programu Erasmus+ BIP.

doc. Mgr. Michal Gally, PhD.
Prírodovedecká fakulta UPJŠ
v Košiciach

KOMENTÁR K OBCHODNÉMU ZÁKONNÍKU PATRÍ MEDZI NAJÚSPEŠNEJŠIE ODBORNÉ PUBLIKÁCIE ROKA 2025

Významný publikačný úspech dosiahli autori z Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Kolektívne dielo „Obchodný zákonník. Komentár“, vydané vo vydavateľstve C. H. Beck, sa za rok 2025 stalo jeho najpredávanejšou odbornou publikáciou.

Komentárová literatúra predstavuje jednu z tradičných a zároveň stále aktuálnych foriem vedeckej práce v oblasti právnej vedy. Komentáre k právnym predpisom majú v publikačnej činnosti právnych akademikov neodmysliteľné miesto. Ich význam pritom nespočíva iba vo vysvetľovaní jednotlivých ustanovení zákona. Kvalitný komentár je výsledkom systematickej odbornej práce, pri ktorej sa prepájajú poznatky právnej vedy, judikatúry, odbornej literatúry a aplikačnej praxe.

Práve komentáre vytvárajú priestor na odbornú reflexiu právnej úpravy, jej vývoja a praktických problémov, ktoré prináša každodenná aplikácia práva. Sú tak prirodzeným priesecníkom právnej vedy a praxe a zároveň významným zdrojom pre sudcov, advokátov, ďalšie právnické profesie, akademikov i študentov práva.

Do tohto kontextu zapadá aj *Obchodný zákonník. Komentár* vznikol ako výsledok spolupráce odborníkov z akademického prostredia a právnej praxe. Na jeho príprave sa podieľal rozsiahly autorský kolektív pod vedením **Reginy Hučkovej, Martina Kubinca a Petra Lukáčku**. Výrazné zastúpenie v ňom má aj Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach, ktorej členovia sa podieľali na spracovaní jednotlivých častí publikácie v rámci riešenia vedeckého projektu APVV-23-0331 *Integrácia únie kapitálových trhov: zmena korporáčného financovania a záchrana obchodných spoločností v ťažkostiach*.

Súčasťou autorského tímu sú **Ján Husár, Diana Treščáková, Jaroslav Dolný, Žofia Mrázová, Laura Bachňáková, Simona Rudohradská, Michal Sokol, Oliver Buhala, Dušan Rostáš, Dominika Cukerová a Katka Hrabánková**. Na tvorbe komentára sa zároveň podieľali odborníci z ďalších slovenských právnických fakúlt, ako aj predstavitelia justície, advokácie a bankovej sféry.

Prepojenie teórie a právnej praxe

Cieľom autorského kolektívu bolo

vytvoriť komplexný a zároveň prakticky využiteľný výklad jednotlivých ustanovení *Obchodného zákonníka*. Publikácia vychádza z odbornej literatúry a relevantnej judikatúry, pričom zohľadňuje aj praktické skúsenosti autorov.

Spojenie akademickej erudície s poznatkami z právnej praxe predstavuje jednu z významných predností komentára. Výklad obchodnoprávnej problematiky tak reflektuje nielen teoretické východiská, ale aj konkrétne otázky a problémy, s ktorými sa právnici stretávajú pri aplikácii právnych predpisov.

Úspech publikácie potvrdil ten najdôležitejší ukazovateľ, a to čitateľská odozva. **Obchodný zákonník. Komentár** sa stal **najpredávanejšou odbornou publikáciou vydavateľstva C. H. Beck za rok 2025**. Pre autorov ide o významné ocenenie odbornej práce a zároveň o potvrdenie záujmu odbornej verejnosti o kvalitne spracovanú komentárovú literatúru.

doc. JUDr. Regina Hučková, PhD.

Právnická fakulta UPJŠ
v Košiciach

UMELÁ INTELIGENCIA MENÍ PRÁVNICKÉ VZDELÁVANIE

Právnická fakulta UPJŠ na konferencii ELFA v Bilbau

Španielske Bilbao sa v dňoch 15. – 17. apríla 2026 stalo miestom stretnutia predstaviteľov právnických fakúlt z rôznych krajín Európy a sveta. Na *Annual General Meeting and Conference 2026*, organizovanej European Law Faculties Association (ELFA), sa zúčastnili aj členovia vedenia Právnickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach: dekan **prof. JUDr. Miroslav Štrkolec, PhD.**, prodekan **doc. JUDr. Marcel Dolobáč, PhD.**, prodekan **doc. JUDr. Alena Krunková, PhD.**, prodekan **doc. JUDr. Simona Ferencíková, PhD.**, a predseda akademického senátu fakulty **doc. JUDr. Ing. Jaroslav Dolný, PhD.**

Tohtoročná konferencia sa venovala mimoriadne aktuálnej téme „Artificial Intelligence and Legal Education – Exploring the impact of AI on legal education and professions“. Diskusie sa sústredili na to, akým spôsobom umelá inteligencia mení právnické vzdelávanie, aké príležitosti prináša právnickým fakultám a zároveň aké riziká a výzvy predstavuje pre študentov, pedagógov i samotné právnické profesie.

Za osobitne podnetnú možno považovať diskusiu o tom, ako pripraviť budúcich právnikov na prostredie, v ktorom bude umelá inteligencia čoraz prirodzenejšou súčasťou ich každodennej práce. Konferencia pritom neponúkla iba pohľad na technologické možnosti AI, ale otvorila aj otázky akademickej integrity, kritického myslenia, zodpovedného využívania technológií a potreby prispôbovať právnické vzdelávanie meniacim sa požiadavkám právnej praxe.

Práve výmena skúseností s predstaviteľmi zahraničných právnických fakúlt predstavuje cenný impulz aj na ďalšie smerovanie pedagogickej a vedeckej činnosti našej právnickej fakulty.

Významnou súčasťou programu bol aj Collaboration Hub, ktorý vytvoril priestor na výmenu nápadov a skúseností a na nadväzovanie spolupráce v oblasti vedeckých projektov, programu Erasmus+ či ďalších akademických iniciatív. Aj v tomto smere bola účasť na konferencii príležitosťou hľadať nové možnosti medzinárodnej spolupráce a vytvárať kontakty s partnerskými inštitúciami.

Konferencia v Bilbau ponúkla nielen množstvo podnetov týkajúcich sa jednej z najaktuálnejších tém súčasného právnického vzdelávania, ale aj príležitosť na stretnutie s kolegami zo zahraničných uni-

verzít, výmenu skúseností a hľadanie možností ďalšej spolupráce.

Mgr. Adriana Sabolová
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

IN MEMORIAM ROBERT ALEXY (1945 – 2026)

Milý Robert,

práve som sa Ti chystal napísať pozdrav k narodeninám, ktoré máš 9. septembra. Predtým som sa ešte pozrel na Tvoje stránky... a zistil som, že si nás 5. septembra opustil... Tvoj doktorand Carsten Becker mi prezradil, že Ty, vždy brilantný a spoločenský, si napokon zostal celkom osamelý. Sám v kuchyni, za okrúhlym stolom, hneď vedľa Teba rádio, z ktorého väčšinou plynula klasická hudba, telefón, zopár kníh a noviny. Koncom augusta, keď si ho odprevádzal k dverám, povedal si mu len jedno slovo: „Upadám.“

„S Robertom sme prešli určitý spoločný kus cesty,“ napísal mi Pavel Holländer (ktorý pôsobil u neho v Kieli), keď som mu oznámil smutnú správu. „Osobitne mám v pamäti našu cestu do Veľkej Lomnice v marci 2018, kde nám rozprával o svojom živote.“ Dodávam, že išlo o cestu na našu univerzitu, ktorá mu vtedy v historickej aule udelila čestný doktorát. Emotívne a dojímavé boli naše objavy vo Veľkej Lomnici – hroby Alexyho predkov na miestnom cintoríne, ktoré napokon našiel náš doktorand Marcel Fandák; potom sme objavili aj budovu a areál Alexyho mlyna, svedkov dávnejšej minulosti.

Milý Robert,

chcel som Ti napísať, že vyšiel slovenský preklad Radbruchovej *Rechtsphilosophie* (Filozofie práva), o ktorý som sa pokúšal už dávno a o ktorom sme spolu mnohokrát debatovali (po prvý raz roku 2009), pri prezentácii slovenského prekladu Tvojej knihy *Begriff und Geltung des Rechts* (Pojem a platnosť práva; preložil Pavel Holländer).

Profesor Robert Alexy, jeden z najvplyvnejších právnikov na svete, odôvodnil, „prečo zákon a morálku nemožno oddeliť, a svojou teóriou právnych princípov vyvinul exportný intelektuálny šláger“, písalo sa vo *Frankfurter Allgemeine*.

Theorie der juristischen Argumentation (Teória právnej argumentácie, 1978) a *Theorie der Grundrechte* (Teória základných práv, 1985) sú jeho diela, ktoré majú pre právne myslenie trvalú hodnotu, rovnako ako jeho test proporcionality, štruktúrovaný právny rámec používaný na určenie, či porušenie ústavného práva je oprávnené.

Alexyho prednáška *Dual Nature of Law* (Dvojaká povaha práva) obletela svet (u nás to bolo v Bratislave r. 2009). Bol vedúcim Katedry verejného práva a filozofie práva na Univerzite Christiana Albrechta v Kieli (1986 – 2013). Prof. Dr. Dr. h. c. mult. Robert Alexy aj v rokoch 2020 – 2025 ešte stále aktívny v pozícii Senior Professor – hlas, ktorý bude právnej vede veľmi chýbať.

Milý Robert,

ďakujeme Ti za mnohé krásne a vzácne spoločné chvíle, ktoré sme mohli s Tebou pracovne alebo pri pohári vína stráviť. Ako sme si zvykli písať:

Allerherzlichst,
Dein
Alexander

prof. JUDr. Alexander Brörtl, CSc.
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

MEMORANDUM O VZÁJOMNEJ SPOLUPRÁCI PRÁVNICKEJ FAKULTY UPJŠ SO SPRÁVNÝM SÚDOM V KOŠICIACH

Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach dlhodobo a sústavne spolupracuje s mnohými partnerskými subjektmi a inštitúciami s cieľom prepájať právne vzdelávanie a právnu prax. V uplynulých rokoch boli takto podpísané mnohé dohody a memorandá o spolupráci, napríklad s Najvyšším súdom SR, Generálnou prokuratúrou SR, verejným ochrancom práv, Centrom právnej pomoci či Slovenskou advokátskou komorou.

V súvislosti s reformou sústavy súdov na Slovensku (nazývanej nová súdna mapa) došlo okrem iných zmien aj k zriadeniu troch nových správnych súdov, z ktorých jeden má sídlo v Košiciach a svoje právomoci vykonáva od roku 2023. Dňa 3. 9. 2026 došlo k uzavretiu memoranda o vzájomnej spolupráci Právnickej fakulty UPJŠ so Správnym súdom v Košiciach, ktoré podpísali dekan fakulty **prof. JUDr. Miroslav Štrko-lec, PhD.**, a predseda správneho súdu **JUDr. Pavol Tkáč** za prítomnosti **JUDr. Tatiany Sabadošovej**, podpredsedníčky súdu, a **JUDr. Jozefa Sába, PhD.**, ktorý pôsobí ako sudca správneho súdu a súčasne v obmedzenom rozsahu aj ako vysokoškolský učiteľ na právnickej fakulte.

Cieľom podpísaného memoranda je predovšetkým vytvoriť priestor pre študentov fakulty na absolvovanie odborných stáží na správnom súde, ktoré sa v budúcnosti môžu realizovať aj ako záverečné stáže podľa vysokoškolského zákona účinného od 1. 9. 2026. Zároveň však memorandum otvára priestor aj na účasť sudcov správneho súdu vo vzdelávacom procese, či už v rámci samotnej výučby praktických predmetov (napr. praktikum zo správneho práva, praktikum z daňového práva), alebo v komisiách na štátnych skúškach. V neposlednom rade memorandum otvára nové možnosti spolupráce aj vo vedeckovýskumnej činnosti, najmä výmenou poznatkov z činnosti participujúcich strán, ale aj účasťou ich zástupcov v riešiteľských kolektívoch rôznych vedeckých projektov.

Mgr. Adriana Sabolová
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

MEMORIÁL MILANA GEJDOŠA VO FUTSALE: TRADÍCIA, KTORÁ POKRAČUJE

XXVII. Memoriál JUDr. Milana Gejdoša, CSc., sa aj v roku 2026 niesol v znamení športového zápolenia, kolegiality a príjemných stretnutí predstaviteľov právnických profesií. Tradičné podujatie sa uskutočnilo 8. mája 2026 a opäť ponúklo priestor na neformálne stretnutie sudcov, prokurátorov, advokátov, notárov, policajtov, colníkov, pedagógov a študentov práva.

Memoriál, ktorý organizuje Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach v spolupráci so Slovenskou advokátskou komorou, patrí už desaťročia k tradičným podujatiam spájajúcim akademickú a profesijnú právnickú komunitu. Tohtoročný turnaj vo futsale priniesol množstvo vyrovnaných stretnutí a športového nasadenia. O víťazstvo bojovali tímy zastupujúce jednotlivé právnické profesie, víťazom XXVII. ročníka sa napokon stal tím prokurátorov, ktorý vo finále zdolal tím policajtov 4 : 3. Tretie miesto patrilo notárom.

Ďakujeme všetkým hráčom za športové nasadenie, férové súboje a skvelú atmosféru, všetkým organizátorom za ich čas a úsilie a, samozrejme, aj divákovi za podporu a povzbudzovanie počas celého turnaja. Práve vďaka všetkým zúčastneným si memoriál aj tento rok zachoval svoj osobitý charakter a atmosféru.

Mgr. Adriana Sabolová
Právnická fakulta UPJŠ
v Košiciach

AKÝCH PRÁVNÍKOV POTREBUJE DNEŠNÁ SPOLOČNOSŤ?

Odborná diskusia o výučbe právnej etiky s účasťou Právnickej fakulty UPJŠ

Na Fakulte práva Paneurópskej vysokej školy v Bratislave sa 28. apríla 2026 uskutočnilo odborné stretnutie venované spoločenskej zodpovednosti právnikov a výučbe právnej etiky. Podujatie spojilo zástupcov akademického prostredia, Slovenskej advokátskej komory (SAK), Rady prokurátorov Slovenskej republiky (RP SR) a odborníkov z právnej praxe. Nadviazalo na vlnajúci dialóg o smerovaní výučby právnej etiky na právnických fakultách na Slovensku a uskutočnilo sa v rámci projektu Spoločenská zodpovednosť právnikov, ktorý koordinuje tím odborníkov okolo JUDr. Petra Sepešiho.

Význam stretnutia podčiarklo aj jeho personálne zastúpenie. Okrem predstaviteľov právnických fakúlt sa na diskusii zúčastnili zástupcovia SAK a RP SR, teda inštitúcií, ktoré zohrávajú významnú úlohu pri formovaní profesijných štandardov právnických povolání. Prítomnosť predsedu SAK Mgr. Tomáša Kamenca, podpredsedu JUDr. Stanislava Ďuricu, členky predsedníctva JUDr. Zuzany Čížovej, ako aj predsedu RP SR JUDr. Mariána Čorbu a podpredsedu JUDr. Radovana Kajabu, PhD., potvrdila, že otázky profesijnej etiky rezonujú naprieč akademickým aj profesijným prostredím. Medzi účastníkmi bol aj zástupca Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach doc. JUDr. Dominik Šoltys, PhD., ktorý sa do odbornej diskusie aktívne zapojil ako pedagóg právnej etiky.

Stretnutie otvorilo priestor na výmenu názorov o tom, ako by sa mala výučba právnej etiky rozvíjať s ohľadom na praktické

potreby právnických profesií. V centre pozornosti stála otázka, akých právnikov dnes spoločnosť potrebuje a ako už počas univerzitného štúdia formovať ich hodnotové ukotvenie tak, aby právo nevnímali len ako súbor pravidiel a technických postupov, ale aj ako nástroj ochrany spravodlivosti, dôvery a ľudskej dôstojnosti.

Tento dôraz sa premietol aj do návrhu spoločného vyhlásenia účastníkov, ktorí zdôraznili potrebu výchovy právnikov schopných uplatňovať pri riešení sporov, konfliktov a deliktov nielen dôkladnú znalosť právnych predpisov, ale aj základné hodnoty právnických povolání a osobnú morálnu integritu.

Významnou témou rokovania bola aj súčasná podoba výučby právnej etiky na slovenských právnických fakultách. Zaznelo, že špecializované predmety zamerané na profesijnú etiku sú už stabilnou súčasťou študijných programov, ich ďalší rozvoj si však vyžaduje intenzívnejšie prepojenie s reálnymi problémami právnickej praxe. Diskutujúci sa zhodli, že výučba by mala byť založená najmä na aplikovanej etike, kazuistikách, disciplinárnej praxi a konkrétnych situáciách, s ktorými sa budúci advokáti, prokurátori či ďalší právnici môžu stretnúť pri výkone povolania. Len tak možno študentov pripraviť na zodpovednosť, ktorú budú niešť v budúcnosti.

Práve tento prístup zdôraznil aj doc. D. Šoltys z PrF UPJŠ – poukázal na význam výučby prostredníctvom konkrétnych prípadov a na témy, ktoré študentov mimoriadne oslovujú, napr. otázky slobody prejavu príslušníkov právnických povolání na sociálnych

sieťach či hranice etického správania v situáciách, keď odpoveď nemožno jednoznačne odvodiť z etických kódexov.

Významným posolstvom stretnutia bolo aj presvedčenie, že právna etika by nemala zostať uzavretá v rámci jedného samostatného predmetu. Naopak, jej princípy by mali prirodzene prenikať do výučby všetkých právnych disciplín – od občianskeho a obchodného práva až po trestné či správne právo.

Diskusia priniesla aj viaceré konkrétne podnety do budúcnosti. Účastníci podporili myšlienku prípravy anonymizovaných prípadových štúdií na vzdelávacie účely, rozšírenie spolupráce medzi právnickými fakultami a stavovskými organizáciami, vytvorenie spoločnej platformy na „zdieľanie“ materiálov z oblasti právnej etiky aj realizáciu výskumu zameraného na vnímanie právnických povolání a morálnych dilem v právnej praxi.

Účasť Právnickej fakulty UPJŠ na tomto podujatí potvrdzuje, že otázky profesijnej etiky a spoločenskej zodpovednosti právnikov patria medzi aktuálne témy aj v našom akademickom prostredí. Fakulta sa aktívne zapája do odborných diskusií o smerovaní právnického vzdelávania a podporuje rozvoj výučby právnej etiky v súlade s potrebami právnej praxe. Zároveň reflektuje nové spoločenské a profesijné výzvy, ktoré budú formovať budúcu podobu právnických povolání.

doc. JUDr. Dominik Šoltys, PhD.
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

STRATEGICKÉ PARTNERSTVO FAKULTY VEREJNEJ SPRÁVY S MINISTERSTVOM OBRANY SR

Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach rozšírila svoje možnosti odborného vzdelávania o významného partnera. Podpisom dohody o spolupráci s Ministerstvom obrany SR (MO SR) sa otvorila cesta k prepojeniu akademického prostredia s praxou v oblasti obrany a bezpečnosti štátu. Študenti tak získavajú prístup k exkluzívnym stážam, odborníkom z praxe a reálnym dátam z rezortu obrany – ide o spoluprácu, ktorá má ambíciu dlhodobo podporovať profesionálny rast študentov a posilňovať ich kompetencie v oblasti verejnej správy.

Dohoda bola podpísaná 4. mája 2026. Za fakultu ju signoval dekan **doc. JUDr. Mgr. Michal Jesenko, PhD.**, a za ministerstvo generálny riaditeľ sekcie personálnych a sociálnych činností **JUDr. Martin Rímeš**. Partnerstvo je uzatvorené na dobu neurčitú, čo vytvára stabilný rámec pre systematickú spoluprácu. Tá stojí na troch hlavných pilieroch:

- odborné stáže priamo na MO SR,
- prednášky a workshopy odborníkov z rezortu obrany na pôde FVS,
- spoločné vedenie záverečných prác.

Stáže sú koncipované tak, aby študenti neboli len pasívnymi pozorovateľmi, ale aktívnymi účastníkmi procesov. Dohoda presne definuje ich obsah, systém garancie a hodnotenia. Každý študent má svojho odborného garanta z MO SR, pripravuje sa preňho individuálny plán stáže a po jej ukončení získava detailné hodnotenie, ktoré slúži ako podklad na uznanie praxe.

Zaujímavosťou je aj možnosť zapojiť sa do výskumu v Ozbrojených silách SR, ktorý bude priamo nadväzovať na činnosť oddelenia, na ktorom študent stážuje. Ide o unikátnu príležitosť pracovať s autentickými dátami a reálnymi problémami rezortu.

Praktická spolupráca sa začala okamžite. V deň podpisu dohody sa uskutočnil prvý odborný workshop s názvom *Personálna a sociálna politika v rezorte obrany*, ktorý viedla **PhDr. Dominika Pažická Černáková, PhD.**, generálna štátna radkyňa a vedúca oddelenia sociálnych analýz MO SR.

Podujatie prilákalo viac ako 70 študentov denného aj externého štúdia. Lektorka predstavila fungovanie ministerstva, proces tvorby strategických dokumentov

a vysvetlila, ako medzinárodné politiky EÚ či Bezpečnostnej rady OSN ovplyvňujú slovenskú obranu. Osobitná pozornosť bola venovaná projektom na podporu rovnosti príležitostí v ozbrojených silách a sociálnym programom pre vojakov, vojačky, rodiny a veteránov.

Workshop mal výrazne interaktívny charakter. Študenti diskutovali o každodennej práci na ministerstve, o podpore vojakov s posttraumatickou stresovou poruchou či o motivácii na liečbu. Záver patril kvízu a ponuke konzultovať záverečné práce priamo s odborníkmi z MO SR.

Spolupráca v oblasti stáží sa rýchlo pretavila do konkrétnych výsledkov. O stáž prejavilo záujem viacero študentov a dvaja z nich už počas leta stáž úspešne absolvovali. Jedným z prvých stážistov bol **Bc. Pavlo Sikora**, ktorý pôsobil na oddelení sociálnych analýz MO SR. Jeho stáž bola zameraná na prehĺbenie poznatkov o obrane štátu a štátnej službe, pochopenie úloh Ozbrojených síl SR a prácu s dátami a výskum v rezorte obrany. Stáž vyvrcholila vypracovaním odborného referátu na tému spoločnej európskej armády.

„Stáž hodnotím veľmi pozitívne. Pomohla mi upevniť teoretické poznatky zo štátnej správy a mal som možnosť na vlastné oči vidieť, ako funguje rezort. Zároveň

som sa mohol aktívne zapojiť do riešenia zverených úloh,“ uviedol P. Sikora.

V rámci spolupráce už vznikli aj prvé spoločné témy diplomových prác, ktoré budú viesť vyučujúca z FVS UPJŠ v spolupráci s konzultantkou z MO SR:

- Sociálna politika ako nástroj zvyšovania počtu vojenského personálu v krajinách V4,
- Význam a implementácia politik rodovej rovnosti v ozbrojených silách.

Študenti tak získajú možnosť pracovať s reálnymi dátami a absolvovať odborné konzultácie, čo výrazne zvyšuje kvalitu ich záverečných prác.

Partnerstvo Fakulty verejnej správy UPJŠ a Ministerstva obrany SR je príkladom spolupráce, ktorá má okamžitý a viditeľný prínos. Študentom poskytuje nové možnosti, odborné kontakty, prax a skúsenosti, ktoré sú v oblasti verejnej správy a bezpečnosti mimoriadne cenné. Fakulta tak potvrdzuje svoj záväzok pripravovať absolventov, ktorí rozumejú fungovaniu štátu nielen na základe teoretických textov, ale aj reálneho prostredia.

Mgr. Gizela Brutovská, PhD.
Fakulta verejnej správy UPJŠ
v Košiciach

FVS PODPÍSA LA DVE MEMORANDÁ O SPOLUPRÁCI S PREŠOVSKÝM SAMOSPRÁVNÝM KRAJOM

Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach dňa 11. augusta 2026 slávnostným podpisom uzavrela dve memorandá o spolupráci, a to s Prešovským samosprávnym krajom a Inovačným partnerským centrom Prešovského samosprávneho kraja.

Na podpise v priestoroch Inovačného partnerského centra v historickej budove Bosákovej banky v Prešove sa zúčastnili podpredseda Prešovského samosprávneho kraja **PhDr. Jozef Kanuščák, MBA**, riaditeľ Inovačného partnerského centra Prešovského samosprávneho kraja **PhDr. Jozef Šimko**, dekan Fakulty verejnej správy UPJŠ **doc. JUDr. Mgr. Michal Jesenko, PhD.**, a zamestnanci spolupracujúcich inštitúcií – za Fakultu verejnej správy UPJŠ **Mgr. Gizela Brutovská, PhD.**, a **Ing. Lenka Pčolinská, PhD.**, a za Inovačné partnerské centrum **Ing. Katarína Kalinková**.

Obe memorandá o spolupráci majú podporiť odborné a vzdelávacie aktivity, výmenu poznatkov a odborných podkladov, zapájanie odborníkov fakulty do konzultácií a vytváranie možností odbornej praxe študentov či ich kontakt s reálnym prostredím verejnej správy a regionálneho rozvoja.

V projekte *Transformácia Inovačného partnerského centra na Regionálnu inovačnú autoritu Prešovského samosprávneho kraja (IPC 2.0)* sa spolupráca zameriava na systematické prepájanie aktérov verejnej správy, akademického prostredia, podnikateľského a neziskového sektora. V rámci projektu *TO SA DÁ* a Regionálneho partnerstva Záruky pre mladých Prešovského samosprávneho kraja je to najmä spolupráca s expertmi Fakulty verejnej správy UPJŠ na

sociálne inovácie, sociálnu ekonomiku a vytvorenie priestoru na integráciu mladých absolventov škôl do trhu práce.

Po podpise memoránd sa konalo pracovné rokovanie o už pripravovanom projektovom zámere na odbore strategického rozvoja v priestoroch budovy Prešovského samosprávneho kraja.

Ing. Lenka Pčolinská, PhD.

Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach

UZAVRELI SME MEMORANDUM O SPOLUPRÁCI S ORGANIZÁCIOU ČLOVEK V OHROZENÍ

Začiatok akademického roka na Fakulte verejnej správy UPJŠ v Košiciach sa niesol v znamení dôležitého partnerstva. Fakulta podpísala memorandum o spolupráci s organizáciou Človek v ohrození, ktorá patrí medzi najvýznamnejšie mimovládne organizácie v oblasti sociálnej pomoci, krízovej intervencie a podpory mladých ľudí. Týmto krokom fakulta posilňuje svoje úsilie vytvárať bezpečné, podporné a komunitné prostredie, v ktorom študenti môžu rásť nielen akademicky, ale aj osobnostne.

Podpísané memorandum otvára priestor na širokú škálu aktivít, ktoré budú prebiehať počas celého akademického roka. Medzi najdôležitejšie patria:

- odborné praxe a stáže pre študentov FVS,
- krízové poradenstvo a psychologická podpora,
- stretnutia mladých a komunitné aktivity,
- workshopy o duševnom zdraví, zvládání stresu a prevencii kríz,
- spolupráca na projektoch zameraných na sociálnu pomoc a verejnú správu.

Memorandum tak vytvára pevný rámec pre dlhodobú spoluprácu, ktorá má priamy dopad na kvalitu študentského života aj odbornú prípravu budúcich pracovníkov vo verejnej správe. Prvým viditeľným výsledkom spolupráce bola účasť zástupcov organizácie Človek v ohrození na zápise študentov 1. ročníka, ktorí im predstavili možnosti krízového poradenstva a psychologickej podpory v náročných situáciách, stretnutia mladých, ktoré poskytujú bezpečný priestor na rozhovor a zdieľanie, ale aj kontakty na odborníkov, ktorí sú pripravení pomôcť anonymne a bezplatne. Pre mnohých študentov sú to zásadné informácie – už od prvého dňa vedia, že ak sa ocitnú v kríze, pomoc je dostupná, odborná a diskretná.

Memorandum zahŕňa aj možnosť absolvovať odborné praxe a stáže priamo v organizácii Človek v ohrození, o čom boli študenti vyšších ročníkov informovaní na seminári na začiatku semestra. Študenti tak získajú skúsenosti s prácou v teréne, s komunitami a zraniteľnými skupinami, kontakt s odborníkmi na sociálnu pomoc, možnosť podieľať sa na projektoch zame-

raných na krízové intervencie, ale aj praktické zručnosti, ktoré sú v oblasti verejnej správy mimoriadne cenné. Pre študentov FVS ide o jedinečnú príležitosť vidieť, ako sa verejná správa pretavuje do konkrétnej pomoci ľuďom.

Zástupcovia organizácie deklarovali, že ich prítomnosť na fakulte nebude jednorazová. Počas roka sa študenti môžu tešiť na pravidelné stretnutia mladých, tematické diskusie o duševnom zdraví, workshopy o zvládání stresu, možnosť individuálnych konzultácií či zapojenie do dobrovoľníckych aktivít. Fakulta tak vytvára prostredie, kde sa študenti môžu rozvíjať všestranne – akademicky, osobnostne aj komunitne.

Spolupráca s Človekom v ohrození je jasným signálom, že Fakulta verejnej správy UPJŠ myslí na svojich študentov komplexne. Podpora duševného zdravia, dostupné poradenstvo, praxe, stáže a komunitné aktivity sú dnes rovnako dôležité ako kvalitné vzdelanie. Vďaka memorandu majú študenti istotu, že ak sa ocitnú v náročnej situácii, pomoc je nablízku – odborná, ľudská a bezpečná.

Mgr. Gizela Brutovská, PhD.
Fakulta verejnej správy UPJŠ
v Košiciach

VEREJNÁ SPRÁVA SA STRETALA V RÍME, NECHÝBALA ANI NAŠA FAKULTA

Do Ríma prišlo koncom augusta vyše 900 vedeckých príspevkov z viac než 70 krajín sveta. Jeden z nich mal na titulnej strane Košice. Na 51. výročnej konferencii Európskej skupiny pre verejnú správu (EGPA), ktorá sa konala 24. – 27. augusta 2026 na Univerzite Sapienza, vystúpil doktorand Katedry verejnoprávných disciplín FVS UPJŠ v Košiciach Mgr. Patrik Hajdu, autor tohto príspevku.

K úspešne bežiacim projektom na **Fakulte verejnej správy UPJŠ** patrí aj projekt VEGA *Posilňovanie ústavného povedomia a autority ústavy v stredoeurópskom kontexte*, vedený **prof. Dr. Ivanom Halászom, Ph.D.**, na ktorom sa podieľam ako spoluriešiteľ. Jednou z jeho prirodzených súčastí je aj konfrontácia priebežných výsledkov s medzinárodnou odbornou verejnosťou. Ako doktorand katedry verejnoprávných disciplín som túto príležitosť využil na vý-

ročnej konferencii EGPA, a tak som sa koncom augusta tohto roka ocitol v hlavnom meste Talianska, v Ríme.

Ak má európska verejná správa niečo ako svoje výročné „rodičné stretnutie“, je to práve konferencia EGPA. Za skratkou, ktorá nemusí znieť povedome, sa skrýva *European Group for Public Administration*, teda európska štruktúra Medzinárodného inštitútu správnych vied (IIAS) so sídlom v Bruseli. Organizácia bola založená už v roku 1930 a dnes združuje viac než 90 štátov po celom svete. Na jej čele stál aj uznávaný **prof. Dr. Geert Bouckaert**, spoluautor knihy *Public Management Reform*, ktorá patrí k základnej literatúre o reformách verejnej správy.

Konferenčné stretnutie organizácie sa od roku 1975 koná raz ročne vždy v inom európskom meste. Tento rok padla voľba na Rím. Program sa počas štyroch augustových dní vetvil do desiatok paralelných pracovných skupín a špecializovaných panelov, pričom pokryl takmer všetko, čím

naša disciplína žije – od organizácie a riadenia verejného sektora cez verejné financie a personálnu politiku až po správne právo a európsku integráciu.

Nosná téma tento rok znela „Public Governance for the Common Good: Human Intelligence Serving the Global Community“ (voľne preložené ako verejná správa v službách spoločného dobra a ľudský úsudok v čase, keď ho čoraz častejšie zastupujú algoritmy). Začiatkom konferencie sprevádzala prezidentka EGPA **prof. Dr. Sabine Kuhlmann** z Univerzity v Postupime a organizačne ju ďalej viedla **prof. Noemi Rossi** z Univerzity Sapienza.

Hostiteľka tohtoročného podujatia si zaslúži pár viet aj sama osebe. **Univerzitu Sapienza** založil pápež Bonifác VIII. v roku 1303 a jej meno, prevzaté v 17. storočí, znamená jednoducho *múdrosť*. Dnes na nej študuje vyše 125 000 študentov, vďaka čomu je najväčšou univerzitou v Európe. Jej motto znie *Il futuro è passato qui*, budúcnosť tu už

raz bola. Pre konferenciu, ktorá sa pýtala, čo sa s verejnou správou stane v čase umelej inteligencie, je to miesto viac než príhodné.

Svoje miesto som zaujal v paneli „When Reform Matters“, konkrétne v jeho druhej časti s podtitulom „Guardrails Under Strain: Autonomy, Oversight and the Machinery of Restraint“. Za trochu tajomným názvom sa skrýva otázka, ktorá je dnes aktuálna vo väčšine európskych krajín: čo drží verejnú moc na uzde práve vtedy, keď sa reformuje? Ako obstoja autonómia úradov, mechanizmy dohľadu a nástroje sebaobmedzenia, keď na ne tlačí politická vôľa niečo rýchlo zmeniť?

Rokovanie vo štvrtok 27. augusta viedli dve odborníčky, ktorých vlastný výskum sedí na tému panelu takmer učebnicovo. **Prof. Elisabete Carvalho** z Inštitútu sociálnych a politických vied (ISCSP) Lisabonskej univerzity sa dlhodobo venuje kvalite vládnutia a princípom právneho štátu a **prof. Maria José García Solana** z Univerzity Complutense v Madride skúma reformu a modernizáciu verejnej správy, implementáciu verejných politík a otázky integrity a etiky vo verejnej službe.

A ako to celé vyzerá zvnútra? Tému si človek nosí v hlave niekoľko mesiacov, píše, prepisuje a hľadá pramene vo viacerých jazykoch, kontaktuje inštitúcie, sťažuje a neraz konzultuje priamo s tými, ktorých sa vec týka. A až napokon má 20 minút na to, aby ju prezentoval ľuďom, ktorí jej rozumejú a nemajú najmenší dôvod byť zhovievaví. Príspevok, s ktorým som v Ríme vystúpil, vychádza z môjho dizertačného výskumu a po jeho odprezentovaní nasledovala spoločná diskusia, v ktorej padlo niekoľko poznámok, ktoré finálnu podobu textu pomôžu obohatiť.

Na formáte konferencie ma najviac zaujala kultúra diskusie. Príspevky sa skladajú do panelu, ktorý má svojich predsedajúcich, spoločnú otázku a záverečnú rozpravu, kde sa jednotlivé referáty konfrontujú navzájom. Otázky z pléna nemajú rečníka zmiest, ale posunúť. Rovnako stojí za pozornosť ohľad na doktorandov, ktorí majú vlastné sympóziu, vlastné panely a pri jednom stole sedia s ľuďmi, ktorých mená poznajú neraz z poznámkových aparátov vlastných textov. Takáto možnosť je pre začínajúcich výskumníkov viac než lákavá, no pokiaľ je

váš príspevok pripravený do konkrétneho panelu, ako doktorand môžete vystupovať (po schválení) aj popri skúsenejších odborníkoch.

Napokon ale to najcennejšie nie je ani tých 20 minút vašej prezentácie. Je to prostredie, v ktorom si začínajúci doktorand a profesor s 30-ročnou praxou sadnú za jeden stôl a rozprávajú sa ako kolegovia. Prestávka na kávu, počas ktorej zistíte, že s veľmi podobným problémom zápasí aj niekto z druhého konca Európy. A napokon zistenie, ktoré má pre začínajúceho výskumníka väčšiu cenu než akýkoľvek certifikát o účasti. Téma, ktorá sa z domáceho pohľadu môže javiť ako okrajová, má v európskom kontexte svoje pevné miesto. A meno Fakulty verejnej správy UPJŠ v Košiciach sa objavilo v programe podujatia, na ktorom sa raz do roka stretáva európska verejná správa v celej svojej šírke.

Na záver by som rád poďakoval svojmu školiteľovi, fakulte a univerzite za prejavenú dôveru a umožnenie účasti. Zároveň by som chcel povzbudiť aj ostatných študentov, aby využili takúto príležitosť. Podujatia podobného charakteru nemusia byť vyhradené len na finálne výstupy, cenný priestor ponúkajú aj na prezentáciu rozpracovaných tém a získanie podnetného pohľadu zvonku.

Účast' na konferencii aj prezentovaný príspevok vznikli v rámci riešenia spomínaného projektu VEGA č. 1/0487/24 *Posilňovanie ústavného povedomia a autority ústavy v stredoeurópskom kontexte*, ktorý podporila Vedecká grantová agentúra Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR a Slovenskej akadémie vied.

Mgr. Patrik Hajdu
Fakulta verejnej správy UPJŠ
v Košiciach

SLOVENSKÝ PARLAMENT V KONTEXTE VÝCHOVY K ÚSTAVNÉMU VLASTENECTVU

Národná rada Slovenskej republiky (NR SR) od roku 1994 pracuje v budove nachádzajúcej sa neďaleko od vstupu do Bratislavského hradu a patrí medzi dominanty hlavného mesta. Parlament sa sem presídlil z bývalého Župného domu na Župnom námestí, ktorý vtedy už mal bohatú zastupiteľskú históriu. V medzivojnovom období tu sídlilo volené zastupiteľstvo Slovenskej krajiny, počas druhej svetovej vojny Slovenský snem a po oslobodení zase Slovenská národná rada. 1. septembra 1992 tu bola prijatá aj dodnes platná slovenská ústava.

Novú budovu parlamentu začali stavať počas vlády štátostrany (KSS) už v roku 1986, ale dokončená bola už po páde komunistického režimu. Súčasná premyslená budova vhodne symbolizuje moderný charakter SR. Osobitne to cítiť vnútri a v zasadacej sále, ako aj v kuloároch. Pôvodná budova na Župnom námestí je naďalej majetkom parlamentu a slúži predovšetkým konferenčno-reprezentatívnym cieľom.

V rámci Bratislavského hradu sa nachádzajú taktiež reprezentatívne priestory, kde bol koncom októbra 1968 podpísaný ústavný zákon o československej federácii. Napriek týmto dispozíciám Slovensko nemá v Bratislave vlastné parlamentné múzeum. To do určitej miery supljuje výstava o dejinách národnej rady blízko vchodu do súčasnej parlamentnej budovy, ako aj Múzeum slovenských národných rád na Myjave, ktoré je súčasťou Slovenského národného múzea. Tamojšia expozícia je zameraná najmä na dejiny prvej SNR, ktorá mala svoje zázemie predovšetkým v tamojšom kraji. Múzeum má preto aj silnú regionálnu dimenziu. V rámci výstavy SNR v toku času múzeum približuje aj dejiny neskorších národných rád.

Na koncepcii expozície v rámci budovy NR SR sa odráža fakt, že dejiny slovenského parlamentarizmu sa v súčasnosti jednoznačne spájajú s tradíciami národných rád z rokov 1848/49, 1918 a druhej svetovej vojny, resp. SNP, a taktiež tu vidieť, že výstava sa formovala len postupne. Dominantnú úlohu tu hrajú dokumenty, osobnosti a predmety spojené s prvou (myjavskou) SNR. V centre celej expozície stojí socha jej predsedu Jozefa Miloslava Hurbana, na ktorého okolí sa nachádzajú

busty rozličnej veľkosti zobrazujúce Ľudovíta Štúra a Michala Miloslava Hodžu. Z neskorších historických postáv sa tu ešte nachádzajú busty Andreja Hlinku a Milana Rastislava Štefánika. Alexander Dubček, vo svete asi najznámejší Slovák a hlavná tvár reformného roku 1968, ako aj demokratického socializmu, tu však chýba. V podobnej situácii je aj bývalý uhorský poslanec, viacnásobný československý minister a prvý československý premiér slovenského pôvodu Milan Hodža. Chýbajú tu aj praktickí budovatelia (česko-) slovenskej štátnosti Vavro Šrobár a Gustáv Husák, ktorých celospoločenské vnímanie je však rozporuplnejšie.

Naopak, v rámci expozície dostali svoje miesto artefakty a dokumenty súvisiace s cyrilo-metodským dedičstvom a odká-

zom Veľkej Moravy, ktoré sú síce spomenuté v ústavnej preambule, avšak ako prejavy ranostredovekého feudálneho obdobia nemajú veľa spoločného s dejinami slovenského parlamentarizmu. V prezentácii teda dominuje idea autonómnej, neskôr samostatnej slovenskej štátnosti, menej však už dejiny moderného konštitucionalizmu. Ten je totiž v slovenskom prípade spojený jednak s dedičstvom uhorského snemu, ktorý po stáročia zasadal práve v Bratislave, ako aj spoločného československého parlamentu v Prahe. Ľudovít Štúr a Juraj Palkovič pôsobili ešte v rámci stavovského uhorského snemu. Prvým moderným slovenským parlamentným poslancom bol Viliam Paulíny-Tóth (1869 – 1872) a neskôr tu pôsobil aj Milan Hodža a Ferdiš Juriga. Ten sa tu svojím prejavom

na jeseň 1918 rozlúčil s uhorskou štátnosťou.

Československý medzivojnový parlament pracoval na demokratickom základe a tu zasadali aj prvé ženy zvolené za poslankyne na Slovensku. Slováci tu pôsobili v rámci celoštátnych aj samostatných slovenských strán. Problematickejší je už odkaz vojnového snemu, ktorého pôsobenie je spojené so schválením deportácií židov do koncentračných táborov, ako aj s odsúdením SNP. Ideálnym miestom celkovej prezentácie dejín parlamentarizmu by pritom mohla byť práve jeho historická

budova na Župnom námestí, kde sa už teraz nachádzajú hodnotné obrazy zobrazujúce Ľudovíta Štúra na uhorskom sneme, ako aj portréty predsedov neskorších SNR.

Slovenskí občania majú svojich 15 zástupcov aj v Európskom parlamente, ktorý má svoje sídla v Bruseli, Štrasburgu a administratívny aparát v Luxemburgu. V európskych inštitúciách je obvyklé pomenovať jednotlivé priestory (miestnosti, námestia, veže atď.) po rozličných pozitívnych osobnostiach európskych dejín. V budove Európskeho súdneho dvora v Luxemburgu je napr. jedna z veží (Comenius

Tower) pomenovaná po Janovi Amosovi Komenskom. Spomedzi slovenských činiteľov má zatiaľ v priestoroch budovy EP svoju bustu Alexander Dubček, odhalená bola v decembri 2016. I to svedčí o jeho širokej akceptovanosti v Európe.

Príspevok a výskum bol vypracovaný s podporou výskumného projektu VEGA 1/0487/24/13 *Posilňovanie ústavného povedomia a autority ústavy v stredoeurópskom kontexte*.

prof. Dr. Ivan Halász, Ph.D.

Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach

POHÁR DEKANA FAKULTY VEREJNEJ SPRÁVY

Športu zdar! Volejbalový pohár dekana pozná svojho tretieho víťaza. Sedem tímov, viac než štyridsať hráčov a telocvičňa na Medickej ulici, ktorá 15. apríla 2026 praskala vo švíkoch. Tretí ročník Pohára dekana Fakulty verejnej správy UPJŠ potvrdil, že o volejbal je medzi študentmi čoraz väčší záujem.

Organizáciu turnaja mal aj tento rok na starosti **Študentský parlament FVS UPJŠ**, finančne ho podporila fakulta spoločne s univerzitou. Podujatie tradične otvoril dekan Fakulty verejnej správy UPJŠ **doc. JUDr. Mgr. Michal Jesenko, PhD.**, ktorý hráčom zaželel veľa športových úspechov a radosť z hry. Pri turnaji zostal až do konca a povzbudzoval súťažiace tímy.

Hoci sa hralo o víťazstvo, celé podujatie sa nieslo v priateľskej

atmosfére. Nechýbali napínavé výmeny, prekvapivé momenty ani vysoká úroveň hry, ktorú hráči na palubovke predviedli. Na výherných priečkach sa umiestnili tímy:

1. miesto – *Dvojáček*
2. miesto – *East Side*
3. miesto – *Klimatologický uragán*

Prvé tri tímy si odniesli medaily aj hodnotné ceny v podobe reklamných predmetov UPJŠ, ktoré im odovzdali členovia Študentského parlamentu FVS UPJŠ spolu s dekanom fakulty. Tretí ročník tak potvrdil nielen športové nadšenie študentov, ale aj to, že volejbal si na univerzite našiel pevné miesto.

PhDr. Richard Vejo

Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach

ÚRHH SPOJIL SILY S FILOZOFICKOU FAKULTOU UPJŠ

Úrad pre reguláciu hazardných hier (ÚRHH) a Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach podpísali 3. júna 2026 memorandum o spolupráci, vďaka čomu sa rozširuje sieť významných slovenských univerzít, s ktorými bude úrad spolupracovať na projektoch s celospoločenským významom.

Hlavným cieľom partnerstva je preniesť najnovšie poznatky a skúsenosti z regulačnej praxe priamo do akademickej prípravy budúcich pedagógov a odborných pracovníkov, ktorí zohrávajú významnú rolu pri formovaní hodnotových postojov mladých ľudí a riešení etických otázok súčasnej spoločnosti.

„Naším cieľom je vytvoriť silnú a funkčnú sieť univerzít, s ktorými budeme spolupracovať na projektoch s reálnym dopadom na spoločnosť. Teší ma, že po Trnave a Nitre môžeme túto víziu rozvíjať aj v Košiciach,“ uviedla generálna riaditeľka ÚRHH Ing. Libuša Baranová.

„Na Filozofickej fakulte UPJŠ považujeme prepájanie akademického vzdelávania s aktuálnymi spoločenskými výzvami za mimoriadne dôležité. Partnerstvo s Úradom pre reguláciu hazardných hier umožní našim študentom získať poznatky z odbornej praxe a zároveň prispieje k rozvoju prevencie, kritického myslenia a zodpovedných postojov v oblasti, ktorá sa významne dotýka celej spoločnosti,“ reagovala dekanica prof. Mgr. Renáta Pánocová, PhD.

Za Filozofickú fakultu UPJŠ budú participovať **Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia FF UPJŠ** a **Katedra sociálnej práce FF UPJŠ**.

Študentky a študenti fakulty získajú prístup k aktuálnym informáciám prostredníctvom odborných prednášok a workshopov zameraných na reguláciu hazardných hier, prevenciu závislostí, princípy zodpovedného hrania a nové formy hazardu v digitálnom prostredí. Súčasťou spolupráce budú aj odborné konzultácie pri vypracovávaní záverečných prác, účasť na vedeckých konferenciách a spoločná tvorba metodických materiálov pre školy.

Ak majú mať mladí ľudia objektívne a neskreslené informácie o fungovaní hazardných hier, je nutné systematicky vzde-

lávať tých, ktorí ich hodnotovo formujú – kľúčovými partnermi sú preto učitelia, školskí psychológovia či sociálni pracovníci, ktorí majú v edukačnom procese priestor otvárať dôležité diskusie, riešiť hodnotové dilemy a rozvíjať kritické myslenie mladej generácie.

Spolupráca medzi regulátorom a významnými slovenskými univerzitami nastavuje nový štandard v oblasti prevencie

a osvetu súvisiacej s hazardnými hrami. Investície do vzdelávania budúcich pedagógov a odborných pracovníkov predstavujú jednu z najúčinnějších ciest vedúcich k vytváraniu bezpečnejšieho a zodpovednejšieho spoločenského prostredia.

Zdroj informácií: TS ÚRHH
Spracoval: **PhDr. Marián Gladiš, PhD.**
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

PROF. MARIÁN ANDRIČÍK ZÍSKAL TRETÍKRÁT CENU JÁNA HOLLÉHO

Literárny fond udelil výročné ceny a prémie za tvorivé výkony v oblasti literárnej tvorby za predchádzajúci rok. Odovzdávanie prestížnych ocenení sa uskutočnilo 24. júna 2026 v bratislavskom Zichyho paláci.

Jedným z laureátov je aj literárny vedec, prekladateľ, básnik, vysokoškolský pedagóg a prodekan Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach **prof. PhDr. Marián Andričík, PhD.**, ktorý dostal **Cenu Jána Hollého za umelecký preklad** v kategórii poézie, a to za prvý slovenský preklad hrdinského eposu *Béowulf* (vydavateľstvo Modrý Peter).

Prof. Marián Andričík rozšíril svoju zbierku prestížnych literárnych a spoločenských ocenení, do ktorej patria Cena Dominika Tatarku za rok 2023 (za preklad, kalendárium, poznámky, vysvetlivky a doslov k výberu poézie Garyho Snydera *Stretnutie s horami*), Cenu Jána Hollého za rok 2022 (za preklad diela Johna Milтона *Vrátený raj, Samson bojovník*) a za rok 2020 – za historicky prvý slovenský preklad jedného z najvýznamnejších diel svetovej literatúry, biblického eposu Johna Milтона *Stratený raj*, za ktorý v roku 2021 získal aj prestížne celospoločenské ocenenie Krištáľové krídlo (v kategórii publicistika a literatúra).

Cenu Jána Hollého za umelecký preklad udeľuje raz ročne výbor Sekcie pre umelecký preklad pri Literárnom fonde a je považovaná za najvyššie ocenenie prekladateľskej práce v oblasti umeleckej literatúry na Slovensku. Udeľuje sa od roku 1967. Prof. Marián Andričík ju za ostatných šesť rokov získal už po tretí raz – za roky 2020, 2022 a 2025 – a ďalšie môžu pribudnúť už onedlho.

„Čoskoro odovzdávam druhý zväzok

poézie Williama Shakespeara s básňami, ktoré do slovenčiny ešte neboli preložené, a potom je na rade kompletne dielo Williama Blakea,“ prezradil prof. Marián Andričík.

Pánovi profesorovi srdečne gratulujeme a prajeme mnoho ďalších tvorivých úspechov.

PhDr. Marián Gladiš, PhD.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

SPOZNÁVALI SME TLMOČNÍCKE ELDORÁDO – BRUSEL

Delegácia Filozofickej fakulty UPJŠ sa 7. mája 2026 vydala na dvojdnové spoznávanie tlmočnického eldoráda – Bruselu. Na návštevu inštitúcií Európskej únie, ktoré sú najväčším zamestnávateľom tlmočníkov na svete, ju pozvala vedúca slovenských tlmočníkov na Generálnom riaditeľstve pre konferenčný servis a tlmočenie Zuzana Krell Lalahová.

Prvý pracovný deň bol venovaný **Európskemu parlamentu**. Okrem prehliadky priestorov pre poslancov a zamestnancov parlamentu sa členovia delegácie – v zložení dekanka FF UPJŠ **prof. Mgr. Renáta Panocová, PhD.**, odborník z praxe pre tlmočnicke predmety a akreditovaný tlmočník v EÚ **Roman Gajdoš** a študentky

programu anglický jazyk pre európske inštitúcie a ekonomiku, modul francúzsky jazyk **Eva Sitárová** a **Claudia Ciganová** – dostali aj do tlmočnických kabín, kde si vyskúšali tlmočiť práve prebiehajúce zasadnutie výboru.

Sprievodcu im robil interný tlmočník Európskeho parlamentu **Juraj Neraď**, ktorý podrobne vysvetlil priebeh akreditačných skúšok – ich úspešné absolvovanie otvára našim absolventkám a absolventom dvere do európskych inštitúcií. O práci tlmočníka „z opačnej strany kabíny“ porozprávala europoslankyňa **Miriam Lexmann**. Predstavila prácu poslancov v politických skupinách a odborných výboroch.

Druhý deň pracovnej cesty v Bruseli sa začal na najfotogenickejšom námestí európskej štvrte – na Place Schuman. Vpravo známa budova Európskej komisie **Berlaymont**, vľavo budovy Rady EÚ – **Justus Lipsius**, **Európa** a **Lex**. Do všetkých vstúpili aj študentky sprevádzané pani dekanou a lektorom tlmočnických predmetov.

V budove **Európa** sa schádzajú aj hlavy štátov a vlád na samitoch, v budovách **Justus Lipsius** a **Lex** rokujú pracovné skupiny Rady EÚ o nových nariadeniach a smerniciach. V budove **Berlaymont**, sídle Európskej komisie, si študentky – pod drobnohľadom šéfky slovenských tlmočníkov – vyskúšali tlmočenie z angličtiny a francúzštiny a následne od nej dostali cennú spätnú väzbu.

Pracovný obed patrilo pohľadu na prácu tlmočníkov z opačnej strany. **Blanka Timurhan** zo stáleho zastúpenia SR pri EÚ vysvetlila, akú dôležitú úlohu zohráva tlmočenie vo chvíli, keď sa musia zhodnúť delegácie z 27 členských štátov.

Dekanka FF UPJŠ **prof. Renáta Panocová** s vedúcou útvaru EK pre spoluprácu s univerzitami **Aliciou Okoniewskou** na bilaterálnom stretnutí prediskutovali možnosti ďalšej spolupráce založenej na systematickom základe, sieťovaní a výmene skúseností. Hovorili aj o možnosti čerpania grantov a stážach študentov. Dôležitou témou rokovania bol aktuálny vývoj situácie v oblasti tlmočenia a prekladu v kontexte využívania umelej inteligencie.

Náročný druhý a zároveň posledný pracovný deň sa skončil na vysvietenom bruselskom námestí Grand Place.

Mgr. Roman Gajdoš
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

ĎALŠÍ ÚSPEŠNÝ ABSOLVENT DVOJITÉHO DIPLOMU

Vedecká stopa urbanHIST pretrváva

Projekt EK-H2020-MSCA urbanHIST (Dejiny európskeho urbanizmu v 20. storočí, hlavný riešiteľ projektu na UPJŠ: prof. PaedDr. Martin Pekár, PhD.) prináša aj po svojom ukončení ďalší skvelý výsledok v podobe obhájeného PhD. diplomu v systéme dvojitých diplomov, s priamym zapojením Katedry histórie Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach.

Svoju dizertačnú prácu pod názvom *Understanding of Morphological Changes in Post-Socialist Cities Using Digital Spatial Tools. Case Study of Košice* dňa 28. apríla 2026 úspešne obhájil doktorand **Mgr. Adam Górka**, ktorý sa vo svojom výskume venoval morfolologickej transformácii postsocialistických miest s využitím nástrojov GIS (geografický informačný systém). Obhajoba potvrdila vysokú odbornú úroveň kandidáta a úspešnú medzinárodnú vedeckú spoluprácu.

A. Górka pôsobil v rámci prestížneho európskeho projektu a programu dvojitých diplomov ako doktorand na **Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, kde študoval na **Katedre histórie Filozofickej fakulty UPJŠ**, a súčasne na **Blekinge Tekniska Högskola** v Karlskrone vo Švédsku, kde štúdium dejín prepojoval so štúdiom územného plánovania. Jeho vedecká cesta stelesňovala hlavnú myšlienku projektu **urbanHIST** – prekračovanie hraníc jednotlivých vedných odborov. V rámci odborných stáží a výskumných pobytov pôsobil na viacerých popredných európskych akademických pracoviskách, kde čerpal podklady na svoj interdisciplinárny výskum.

Obhajoba dizertačnej práce sa uskutočnila hybridným spôsobom na pôde Katedry histórie FF UPJŠ v Košiciach pred medzinárodnou komisiou zloženou z expertov z Poľska, Nemecka, Švédska, Česka a Slovenska. Komisia ohodnotila vysokú kvalitu predloženej práce, ako aj schopnosť hĺbkovej analýzy historických urbanistických procesov.

Na základe bilaterálnej dohody a zmluvy o dvojitom diplome medzi Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a Blekinge Tekniska Högskola v Karlskrone bude Mgr. Adamovi Górkovi udelený

vedecko-akademický titul PhD. oboma univerzitami. Stane sa tak v poradí štvrtým úspešným absolventom doktorandského študijného programu *slovenské dejiny* v rámci projektu *urbanHIST*, implementovaného na Katedre histórie FF UPJŠ.

Tento úspech opätovne potvrdzuje, že

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach je pevnou súčasťou elitného európskeho výskumného priestoru.

Mgr. Katarína Hajduková

Foto: **Ing. Marek Sekerák**

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

EURÓPSKY DEŇ JAZYKOV NIE JE LEN O SLOVÍČKACH

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach si opäť pripomenula Európsky deň jazykov – v stredu 9. septembra 2026 zavítalo pri tejto príležitosti do areálu Filozofickej fakulty UPJŠ približne 300 žiakov a študentov z 18 základných a stredných škôl Košického a Prešovského kraja. Počas celého dopoludnia mali možnosť oboznamovať sa hravou formou so základmi hneď niekoľkých jazykov.

Po úvodnej registrácii sa návštevníci v skupinách presunuli do budovy *Aristoteles*, kde na nich už v učebniach čakali kolegovia z jazykových pracovísk FF UPJŠ, ale aj z partnerských organizácií. Pripravené boli rôzne aktivity – od vedomostných kvízov až po hry a kreatívne úlohy, ktoré majú uľahčiť zapamätanie si nových slov, prípadne znakov písma, a zároveň pomôcť formulovať prvé ucelené vety.

Na príprave a realizácii programu sa aktívne podieľali aj naši študenti – doktorandi, ktorých záľuba v učení sa cudzích jazykov ovplyvnila aj ich profesijné zameranie a ktorí sa rozhodli takto poďeliť o svoju vášeň a ďalej ňou inšpirovať.

Celkovo bolo odprezentovaných sedem rôznych jazykov: angličtina, nemčina, taliančina, maďarčina, francúzština, švédčina a ruština; priestor dostali aj slovenské nárečia. Vďaka premyslenému harmonogramu si všetci účastníci mohli vyskúšať každú z aktivít; okrem toho stihli nahliadnuť aj do špecializovaných učební a navštíviť pracoviská, ktoré slúžia nielen na odbornú prípravu budúcich prekladateľov, tlmočníkov a jazykových pedagógov, ale aj na vedeckovýskumnú činnosť v oblasti lingvistiky.

Európsky deň jazykov oficiálne pripadá na 26. september. Na UPJŠ sa však jeho oslava už tradične koná o niečo skôr, ešte pred začiatkom nového akademického roka a návratom študentov do lavíc. **Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach** sa tak pripája k organizačnému úsiliu **Generálneho riaditeľstva Európskej komisie pre preklad a Zastúpenia Európskej komisie v SR**. Spoločne nadväzujú na iniciatívu **Rady Európy v Štrasburgu**, ktorá *Európsky deň jazykov* odštartovala v roku 2001.

Hlavným cieľom tohto podujatia celoeurópskeho významu

je podnietiť obyvateľov krajín Rady Európy, aby sa bez ohľadu na vek učili jazyky v škole i mimo nej. Znalosť jazykov im totiž môže obohatiť život a zároveň dokázu vďaka nej prispieť ku kultúrnemu porozumeniu a uchovaniu aj rozvíjaniu bohatého kultúrneho dedičstva nášho kontinentu. Filozofická fakulta UPJŠ sa na tejto vízii spolupodieľa od roku 2015.

„Európsky deň jazykov je pre nás nesmierne dôležitý, pretože nás učí, že spoločnosť je rozmanitá a ľudia hovoria rôznymi jazykmi. To je ten hlavný odkaz, ktorý chceme odovzdať všetkým účastníkom, či už zo základných alebo stredných škôl. Zároveň im chceme ukázať, že mnohým z jazykov, ktoré si tu dnes vyskúšajú, sa môžu venovať aj počas svojho vysokoškolského štúdia,“ objasnila víziu podujatia dekanka FF UPJŠ **prof. Mgr. Renáta Panocová, PhD.**

Záujemcovia sa počas *Európskeho dňa jazykov* dozvedeli okrem nových slovíčok a základov pravidiel gramatiky aj čosi o kultúre krajín, v ktorých sa danými jazykmi hovorí, a informovali sa o možnostiach ich uplatnenia v praxi.

Bc. Samuel Tatar

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

IMATRIKULÁCIU PRVÁKOV NEPOKAZIL ANI DÁŽĎ

Komunita Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach sa rozrástla o 345 nových študentiek a študentov – krátko pred začiatkom nového akademického roka, v piatok 11. septembra 2026, sa po imatrikulačnej slávnosti stali oficiálne členmi „filozofickej rodiny“ našej univerzity.

Imatrikuláciu prvákov otvoril a viedol prodekan FF UPJŠ pre vedeckovýskumnú činnosť a doktorandské štúdium **prof. PhDr. Marián Andričík, PhD.**, ktorý na slávnosti privítal členov vedenia fakulty, predsedníčku Akademického senátu FF UPJŠ, zástupcov jednotlivých katedier a najmä nové študentky a nových študentov fakulty.

Do prvého ročníka bakalárskeho stupňa štúdia na FF UPJŠ sa v akademickom roku 2026/2027 zapísalo 345 študentov, z toho 230 na jednodoborové štúdium a 115 na medziodborové štúdium. Imatrikulačný sľub za nich predniesla študentka psychológie **Frederika Háberová**.

Dekanka FF UPJŠ **prof. Mgr. Renáta Panocová, PhD.**, vo svojom slávnostnom príhovore zdôraznila dôležitosť efektívnej komunikácie, objavovania a aktívnej participácie študentov na fakultnom živote.

„Fakulta – to sme spoločne vy a my. Spolu tvoríme jednu silnú komunitu,“ prihovorela sa dekanke novým študentom a vzápätí dodala:

„Sme presvedčení, že vaše rozhodnutie študovať na Filozofickej fakulte UPJŠ v Košiciach je jedno z najlepších rozhodnutí, ktoré ste urobili. Prajeme vám, aby ste zodpovednosť držali pevne vo svojich rukách.“

Za Akademický senát FF UPJŠ vystúpili a činnosť tohto samosprávneho orgánu fakulty novým študentom priblížili jeho predsedníčka **doc. PaedDr. Ivica Hajdučeková, PhD.**, a zástupkyňa študentskej časti senátu **Mgr. Sofia Bednarčíková**. S krátkym motivačným príhovorom vystúpil aj predseda Študentskej rady FF UPJŠ **Daniel Takáč**.

Po slávnostnej časti sa noví študenti rozišli na svoje katedry. Plánovaná neformálna časť, zameraná na športovo-zábavné, zoznamovacie a ďalšie outdoorové aktivity v okolí budovy *Minerva* v areáli kampusu FF UPJŠ na Moyzesovej ulici, musela byť pre

nepriazeň počasia zrušená. Celkový dobrý dojem z tohtoročnej imatrikulácie prvákov však nepokazil ani vytrvalý hustý dážď.

PhDr. Marián Gladiš, PhD.

Foto: **Bc. Samuel Tatar**

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

ŠACH ZLEPŠUJE SÚSTREDENIE, PREDVÍDAVOŠŤ A PAMÄŤ

Študenti UPJŠ si počas svojho štúdia môžu v rámci predmetu športové aktivity zvoliť aj šach. Záujem o túto aktivitu je veľký, a to nielen medzi slovenskými, ale aj zahraničnými študentmi našej univerzity.

Pre každého hráča znamená šach niečo iné. Ide o jednu z najpopulárnejších hier, ktorú hrajú stovky miliónov ľudí po celom svete. Jeden zápas môže trvať od minút (*bleskový šach* – 5 minút na partiu, prípadne tzv. *rapid šach* – 10 alebo 15 minút na partiu) až po niekoľko hodín. So súperom môžete hrať osobne, za fyzickou šachovnicou, alebo online prostredníctvom množstva bezplatných portálov. Záleží iba na vás, koľko času chcete venovať jednej partii.

Výučba praktického šachu prebieha v šachovej miestnosti TJ Slávia UPJŠ na Medickej 6 pod vedením prof. RNDr. Stanislava Vokála, DrSc. Študenti sú rozdelení do dvoch kategórií – začiatočníci a pokročilí. Pri výučbe začiatočníkov je cieľom vysvetliť základy samotnej šachovej hry – od zahájenia partie cez taktiku a stratégiu až po úvod do koncoviek (v priamej súvislosti sa pritom učí aj história šachovej hry). Na šachovom krúžku pre pokročilých sa rozoberajú rôzne pozície z praktickej šachovej hry spolu s umelo vytvorenými šachovými skladbami.

V súčasnosti výučba prebieha v troch šachových krúžkoch a v letnom semestri 2025/26 bol v každej skupine organizovaný šachový rapid turnaj s názvom Šachový maratón (vítazov zachytávajú jednotlivé fotografie).

Ak by sa niektorý zo študentov chcel šachu venovať intenzívnejšie a viac než na amatérskej úrovni, existuje možnosť reprezentácie našej univerzity na oficiálnych šachových turnajoch. V ligových súťažiach má UPJŠ viacero tímov od slovenskej prvej ligy až po štvrtú – študenti teda môžu za šachovnicou priamo bojovať za svoju univerzitu. Šachový oddiel pri TJ Slávia UPJŠ rád prijme do svojich radov každého nového člena, ktorý ho chce reprezentovať.

Tak ako hokej má svoju „umeleckú“ stránku v podobe krasokorčuľovania, pri šachu táto umeleckosť spočíva v *kompozičnom šachu*. Jeho podstatou nie je hranie s iným hráčom, ale tvorenie a následne riešenie úloh zameraných na rôzne aspekty šachovej partie. Skladanie a riešenie šachových úloh vedie jeden z najväčších odborníkov kompozičného šachu na Slovensku prof. Stanislav Vokál, ktorý sa tomu venuje už desiatky rokov. Je bývalým majstrom Československa a Slovenska v skladaní mnohoťahových šachových skladieb a o tejto problematike napísal dve monografie – jeho kniha *Veľká šachovnica* (2018) sa používa aj pri výučbe. V oblasti skladania je naďalej aktívny práve na šachovom krúžku, kde sa venuje skladaniu a riešeniu problémov spolu so študentmi. Viaceré z týchto, na krúžku zložených, úloh boli už uverejnené v šachovom okienku denníka *Pravda*, napr. 29. 11. 2024 bola čitateľom predstavená prvá šachová úloha študentky UPJŠ Annamárie Kekelákovovej.

Zlepšenie v šachu si vyžaduje dlhodobú, sústavnú a tvrdú prácu. Napriek tomu, ako zložito a odradzujúco to môže znieť, šach so sebou prináša aj značné benefity – je to najmä zlepšenie sústredenia, predvídavosti a pamäti. Šach rozširuje kreativitu a tvorivé schopnosti. Ako pri každom športe, aj tu je potrebné spomenúť úžasnú komunitu šachistov, ktorí sú radi za každého nového člena, o ktorého sa rozrastú. Človek v nej spozná ľudí, s ktorými by sa inak v živote možno nikdy nestretol. Šach je koniec koncov spoločenská hra, ktorú musia hrať dvaja.

prof. RNDr. Stanislav Vokál, DrSc.

Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ v Košiciach

Šachový maratón, skupina A

Šachový maratón, skupina B

Šachový maratón, skupina C

FINÁLE ŠKOLSKEJ ŠPORTOVEJ LIGY VO VYBÍJANEJ NA ÚTVŠ

Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ v Košiciach poskytol priestory dvoch telocviční na Ondavskej 21 na realizáciu finále Školskej športovej ligy vo vybíjanej pre žiakov 1. stupňa základných škôl. Hlavným organizátorom podujatia bolo Centrum voľného času na Orgovánovej 5 v Košiciach.

Spolupráca ÚTVŠ UPJŠ s CVČ na Orgovánovej ul. je zároveň významnou súčasťou odbornej praxe študentov bakalárskeho študijného programu šport a rekreácia (ŠaR). Od novembra 2025 do júna 2026 sa študenti priebežne zapájali do organizácie a zabezpečovania školských športových aktivít v detskej atletike, minihádzanej, vybíjanej, futsalovej lige a volejbale MIX pre žiakov základných škôl.

Cieľom spolupráce je prepájať teoretické vedomosti s praxou, rozvíjať organizačné, komunikačné a rozhodcovské kompetencie študentov a umožniť im overiť si nadobudnuté poznatky v reálnom prostredí športovo-rekreačných podujatí. Študenti pôsobili na pozíciách rozhodcov, pomocných rozhodcov a pomocných organizátorov.

Finálový turnaj vo vybíjanej sa uskutočnil 3. júna 2026 dopolud-

nia. Do finále postúpilo sedem najúspešnejších základných škôl, ktoré reprezentovalo 84 žiakov. Počas turnaja sa odohralo 14 zápasov, na ktorých boli prítomné aj dve študentky ŠaR ako rozhodkyne. Počas zápasov deti preukázali pohybové zručnosti, tímovú spoluprácu, športové nasadenie a prístup fair play.

Vítazom finálového turnaja sa stala **Základná škola, Nám. L. Novomeského 2**, druhé miesto obsadila **Základná škola Jozefa Urbana** a tretie miesto získala **Základná škola s materskou školou, Masarykova 19/A**.

Podujatie potvrdilo význam spolupráce medzi univerzitným pracoviskom, centrom voľného času a základnými školami. ÚTVŠ UPJŠ tak podporuje nielen školský šport detí, ale zároveň vytvára pre svojich študentov priestor na kvalitnú odbornú prax a profesijný rozvoj.

Mgr. Zuzana Küchelová, PhD.

Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ v Košiciach

Mgr. Róbert Varga

Centrum voľného času, Orgovánová 5, Košice

OUTDOOROVÉ AKTIVITY PRE ZAMESTNANCOV UPJŠ

V rokoch 2025 a 2026 sme pre zamestnancov UPJŠ – a pri vybraných podujatiach aj pre ich rodinných príslušníkov – zorganizovali osem outdoorových akcií. Program aktivít zahŕňal pešiu turistiku, cykloturistiku a splavy. Účastníci absolvovali cykloturistické výlety v Tokaji a Pieninách, predvianočnú turistiku, výstup na Lajošku, túry v Slanských vrchoch a Slovenskom raji, splav Hornádu aj kombináciu cykloturistiky so splavom Dunajca.

Na jednotlivých podujatiach sa zúčastňovalo 10 až 31 ľudí. Trasy boli pripravované podľa rôznych stupňov náročnosti, aby

si vhodný variant mohli vybrať skúsenejší turisti, rekreační účastníci aj rodiny s deťmi. Všetky akcie prebehli úspešne a v príjemnej atmosfére.

Teší nás rastúci záujem kolegov o spoločný pohyb a stretávanie mimo pracovného prostredia. Osobitné poďakovanie patrí Rektorátu UPJŠ za zabezpečenie autobusovej dopravy, ktorá nám umožňuje organizovať aktivity aj vo vzdialenejších lokalitách.

Najbližšiu turistickú akciu pripravujeme na december 2026, od januára do marca 2027 plánujeme približne jeden turistic-

ký výlet mesačne. V apríli a máji budeme pokračovať v pešej turistike a v závislosti od podmienok pridáme aj cykloturistiku. Na jún plánujeme Cyklo Tokaj a splav Hornádu.

Na pripravované podujatia pozývame zamestnancov UPJŠ a podľa charakteru akcie aj ich rodinných príslušníkov. Podrobnosti a informácie o registrácii budú zverejňované priebežne.

Mgr. Dávid Kaško, PhD.

Ústav telesnej výchovy a športu
UPJŠ

PRIPRAVOVANÉ ŠPORTOVÉ AKTIVITY ÚTVŠ NA JESEŇ 2026

Jesenné obdobie na univerzite bude patriť aj športu. Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ pripravuje v októbri a novembri 2026 sériu tradičných i menej tradičných podujatí, ktoré ponúknu priestor na súťaženie, pohyb, nové športové skúsenosti aj spoločné stretnutia študentov.

Športový program jesene otvorí v októbri **5. ročník discgolfového biatlonu**, ktorý sa uskutoční v areáli ÚTVŠ na Ondavskej 21 v Košiciach. Ako napovedá názov, podujatie spája prvky discgolfu a biatlonu a je určené VŠ študentom, mládeži do 18 rokov, ale aj ďalším záujemcom o tento netradičný športový formát. Organizátori očakávajú 80 účastníkov.

Najbohatší program prinesie november, počas ktorého ÚTVŠ v spolupráci s TJ Slávia UPJŠ pripravuje hneď niekoľko podujatí.

Jednou z najväčších jesenných športových akcií bude **12. ročník Univerzitných dní športu**, ktoré sa budú konať 09. – 11. 11. 2026. Telocvične ÚTVŠ na Ondavskej 21 ožijú súťažami vo futsale, streetballe, stolnom tenise, bedminton, volejbale a florbale. Podujatie je zamerané najmä na VŠ študentov a očakáva sa účasť 350 športovcov, z toho približne 330 študentov.

Pevné miesto v jesennom športovom kalendári má aj **Aerobik Maratón**, ktorý sa uskutoční 11. 11. 2026. Tento rok odštartuje už svoj 24. ročník. Podujatie prebiehajúce v telocvičniach ÚTVŠ je určené najmä VŠ študentom a každoročne prináša kombináciu pohybu, hudby, energie a vytrvalosti. Tento rok sa očakáva 140 účastníkov.

Milovníci lezenia si prídu na svoje počas **2. ročníka UPJŠ Boulder Cupu**. Boulderinové podujatie sa uskutoční na lezeckej stene UPJŠ na Ondavskej 21 a otvorené bude pre VŠ študentov, mládež do 18 rokov a ďalších záujemcov o lezenie. Organizátori predpokladajú účasť 35 súťažiacich.

Lezecká stena UPJŠ bude v novembri dejiskom aj **3. ročníka podujatia „Drytool travers“**. Technicky náročná a atraktívna lezecká disciplína ponúkne možnosť preveriť silu, koordináciu i lezecké zručnosti. Podujatie je určené najmä VŠ študentom a mládeži do 18 rokov s účasťou približne 30 lezcov.

Ponuku doplní podujatie s názvom **Netradičná plavecká štafeta**. Je určené VŠ študentom a spojí plávanie, tímovú spoluprácu a súťažnú atmosféru v menej tradičnom formáte.

Jesenný kalendár ÚTVŠ teda ponúkne

pestrú škálu športových aktivít – od kolektívnych športov cez aerobik a plávanie až po discgolf a lezenie. Spoločným cieľom podujatí je vytvárať príležitosti na aktívne trávenie voľného času, športové zážitky a stretávanie študentov aj širšej športovej komunity.

Kontakty a bližšie informácie o podujatiach

Discgolfový biatlon:

Mgr. Richard Melichar
richard.melichar@upjs.sk

Univerzitné dni športu a Aerobik Maratón:

Mgr. Agata Horbacz, PhD.
agata.horbacz@upjs.sk

UPJŠ Boulder Cup a Drytool travers:

Mgr. Patrik Berta
patrik.berta@upjs.sk

Netradičná plavecká štafeta:

Mgr. Ladislav Kručanica, PhD.
ladislav.krucanica@upjs.sk

**Mgr. Agata Horbacz, PhD.,
univerzitná docentka**

Mgr. Richard Melichar

Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ
v Košiciach

LYŽIARSKY KURZ 2027: OPÄŤ NA CHOPKU

Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ pripravuje na január 2027 univerzitný lyžiarsky kurz v stredisku Jasná – Chopok. Záemie kurzu bude už tradične zabezpečené na Chate Kosodrevina na južnej strane Chopku.

Kurz je predbežne naplánovaný na 10. – 15. január 2027. Účastníci budú ubytovaní priamo v horskom prostredí Chopku Juh s plnou penziou, čo umožní sústrediť program na samotnú výučbu a pobyt na svahu bez každodenného dochádzania z doliny.

Chata Kosodrevina sa nachádza v bezprostrednej blízkosti lanoviek a lyžiarskych tratí. Poloha vytvára vhodné podmienky na organizáciu praktickej výučby aj pre lyžiarov s rozdielnymi úrovňami skúseností. Súčasťou pripravovaného kurzu bude viacdnové lyžovanie v stredisku Jasná.

Kurz nadväzuje na predchádzajúce lyžiarske aktivity ÚTVŠ a jeho cieľom je ponúknuť účastníkom organizovaný športový pobyt spojený so zdokonaľovaním lyžiar-

ských zručností, aktívnym pohybom v horskom prostredí a spoločným univerzitným programom.

Podrobné organizačné informácie, spôsob prihlasovania, kapacita kurzu a ďalšie praktické pokyny budú zverejnené prostredníctvom komunikačných kanálov ÚTVŠ UPJŠ.

Základné informácie

Termín: 10. – 15. januára 2027

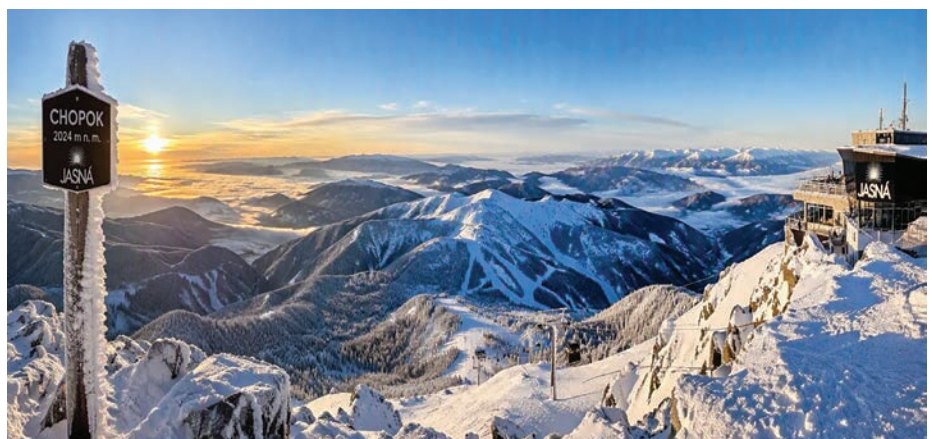
Miesto: Jasná – Chopok, južná strana

Ubytovanie: Chata Kosodrevina

Stravovanie: plná penzia

Mgr. Richard Melichar

Ústav telesnej výchovy a športu UPJŠ
v Košiciach

Počas súťaže na jednotlivých stanovištiach žiaci spoznávajú aj rôzne zákutia botanickej záhrady

BOTANIKIÁDA – OBJAVOVANIE TAJOMSTIEV RASTLÍN

Zelení pomocníci, Voda – základ života, Botanika na tanieri či Rastlinní privandrovalci... Aj to sú témy, s ktorými sa v ostatných rokoch mohli stretnúť účastníci podujatia Botanikiáda – jedinečného formátu zážitkového vzdelávania v Botanickej záhrade UPJŠ.

Po trojročnej realizácii a finančnej podpore v rokoch 2010 až 2012 prostredníctvom Agentúry na podporu výskumu a vývoja sa nám podarilo uviesť do života úspešný projekt, ktorého pokračovanie sme od roku 2013 finančne zabezpečovali z vlastných zdrojov a za pomoci partnerov. Aj napriek prestávke spôsobenej pandemiou covidu a finančnej náročnosti organizovania daného podujatia neustávame v jeho realizovaní, uvedomujúc si význam a dôležitosť podpory mladej generácie pri rozvoji ich vzťahu k prírode a environmentálnym témam.

V tomto, už pätnástom, ročníku sme o to radšej, že s heslom **Poznaj, skúmaj,**

Detskí účastníci si so sebou odniesli aj vlastnoručne zasadenú rastlinu

objavuj bola **Botanikiáda** realizovaná s finančnou podporou Košického samosprávneho kraja.

Podtitul tohto ročníka znel **Záhrada**

plná tajomstiev. Tak ako v ostatných rokoch, i teraz bolo naším prvoradým cieľom usporiadať pritažlivé podujatie pre žiakov a učiteľov základných škôl Košic-

Objavovanie tajomstiev mäsožravých rastlín

kého a Prešovského samosprávneho kraja a ešte viac ich motivovať k skúmaniu botaniky. Nenútené a prostredníctvom hravej formy súťaže sme chceli piatakov informovať o význame rastlín, ochrane a tvorbe životného prostredia a taktiež motivovať učiteľov biológie na väčšiu kreativitu pri

výučbe. Zároveň bolo cieľom – cez účastníkov projektu – posunúť tieto informácie medzi ich rovesníkov a kolegov na základných školách.

Po zrealizovaní prvého – školského – kola, do ktorého sa zapojilo 2 997 žiakov zo 102 zaregistrovaných škôl, bolo v kom-

petencii školy vybrať dvoch piatakov – účastníkov regionálneho kola, ktoré sa uskutočnilo v troch májových turnusoch priamo v botanickej záhrade. Počas nich žiaci riešili problémové úlohy na šiestich stanovištiach, kde si vyskúšali nielen teoretické vedomosti, ale aj praktické zručnosti. Pre učiteľov bol pripravený osobitný program. Do regionálneho kola sa spolu zapojilo 100 učiteľov a 200 žiakov.

Naša veľká vďaka za pomoc pri realizácii 15. ročníka Botanikiády patrí podporovateľom projektu – Košickému samosprávnemu kraju a Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV. Naše poďakovanie za dlhoročnú spoluprácu patrí aj oddeleniu didaktiky biológie PF UPJŠ i samotným študentom fakulty, ktorí sa počas podujatia venujú žiakom a aj takto si zdokonaľujú svoje pedagogické zručnosti.

Veríme, že sa nám realizáciou ďalšieho ročníka podarilo splniť očakávania základných škôl, ktoré nám aj po jeden a pol dekáde ostávajú naďalej verné a so záujmom čakajú na každý ďalší ročník. A my sa už teraz tešíme na prípravu toho budúceho...

RNDr. Andrea Fridmanová, PhD.

Botanická záhrada UPJŠ
v Košiciach

Učители pri prezentácii o sukulentných rastlinách priamo v pestovateľskom skleníku

HALUCINUJÚCE CITÁCIE AKO PRODUKT UMELEJ INTELIGENCIE

Vyžívanie rozsiahlych jazykových modelov (ChatGPT, Microsoft Copilot, Google Gemini) generatívnej umelej inteligencie (GenAI) ako nástrojov, ktoré sa využívajú pri písaní článkov, prinieslo so sebou nový fenomén – výskyt neexistujúcich (tzv. halucinujúcich) citácií. Cieľom týchto nástrojov je generovať text, o ktorom modely predpokladajú, že s najväčšou pravdepodobnosťou spĺňa zadanú požiadavku (tzv. prompt). Práve pri zadávaní promptu najčastejšie dochádza k situácii, keď model pracuje nielen so skutočnými, ale aj vymyslenými údajmi, výsledkom čoho je štatisticky pravdepodobná citácia zodpovedajúca zadanej téme – tzv. halucinujúca citácia.

Nebezpečenstvo halucinujúcich citácií pre vedecké publikovanie spočíva v tom, že takéto citácie môžu viesť k chybným vedeckým hypotézam, k pochybeniam vo výskume. Uvádzanie neoverených zdrojov má preto vo vedeckom výskume a uverejňovaní výsledkov vážne následky – ide o porušovanie etických pravidiel vedeckého výskumu, narušenie vedeckej integrity založenej na overiteľných vedeckých zisteniach.

Novinár Chris Stokel-Walker nedávno publikoval článok o zrealizovanom výskume, v rámci ktorého bol vykonaný audit vyše 100 mil. odkazov. Podľa jeho záverov bolo len v roku 2025 v článkoch a preprintoch publikovaných viac ako 140 000 falošných citácií v štyroch výskumných repozitároch. Boli medzi nimi repozitáre venované spoločenským, ale aj prírodným vedám a miera výskytu halucinujúcich citácií sa líšila.

Halucinujúce citácie sa najčastejšie objavovali v prácach autorov, ktorí mali pred rokom 2022 nízku publikačnú aktivitu. Výsledkom bolo aj zistenie, že tieto citácie sa častejšie objavovali v preprintoch zo spoločenských vied; to môže súvisieť s tým, že v týchto prácach dominuje text, čo využívajú nástroje GenAI. V neposlednom rade samotná skutočnosť, že ide len o preprinty a nie o finálne práce publikované v časopisoch, tiež zohráva svoju úlohu. V procese publikovania sa totiž preprinty posudzujú menej prísne ako články, ktoré podliehajú recenznému konaniu.

Ako overiť správnosť citácie poskytnutej GenAI?

V prvom rade je potrebné zistiť, či pred-

metný zdroj naozaj existuje. Ako na to?

1. Základným zdrojom informácií je katalóg knižnice a taktiež možnosť vyhľadávať v katalógoch iných knižníc. Práve knižnica so svojimi dôveryhodnými prameňmi a referenčnými možnosťami dokáže poskytnúť relevantnú informáciu.
2. Pokiaľ ide o zdroj s otvoreným prístupom, vyhľadáme si ho priamo alebo prostredníctvom identifikátora digitálneho objektu (doi).
3. Zdroj vyhľadáme v licencovaných elektronických informačných zdrojoch.
4. Vyhľadáme si mená autorov: zistíme, či sú to odborníci vo výskumnej oblasti, ktorá nás zaujíma, a či sa pri ich menách zobrazí citovaná práca.
5. Pokiaľ ide o článok z časopisu, navštívime jeho webovú stránku: zistíme, či predmetný článok existuje a je naozaj zaradený do konkrétneho čísla, resp. je publikovaný formou otvoreného prístupu.

Problém s výskytom halucinujúcich citácií si uvedomujú aj samotní vydavateľia, ktorí v záujme zachovania výskumnej integrity a etického publikovania obracajú svoju pozornosť na skríning a kontrolu referencií v publikáciách (aj s využitím ná-

strojov AI zameraných na odhalenie falošných citácií).

Na záver si položíme provokatívnu otázku: ide v prípade halucinujúcich citácií o osobné zlyhanie autora, alebo nedostatočnú kontrolu zo strany vydavateľov?

Zdrojové dokumenty:

Glyn, A. 2025. Guarding against artificial intelligence – hallucinated citations: The case for full-text reference deposit.

Naddaf, M. – Quill, E. 2026. Hallucinated citations are polluting the scientific literature. What can be done?

Resnik, D. B. – Hosseini, M. 2026. Hallucinated citations produced by generative artificial intelligence may constitute research misconduct when citations function as data in scholarly papers.

Stokel-Walker, C. 2026. Hallucinated citations highest in social sciences preprints site.

Viac informácií o uvedenej problematike, ako aj o ďalších zaujímavých témach nájdete na odkaze: https://www.youtube.com/@uk_upjs

PhDr. Zuzana Babicová

Univerzitná knižnica UPJŠ v Košiciach

RETRAKCIA AKO NEŽELANÝ PRODUKT VEDECKÉHO PUBLIKOVANIA

Jedným z negatívnych aspektov vedeckého publikovania je nielen plagiátorstvo, ale aj označenie publikovaného vedeckého článku ako nečitateľného – tzv. retrakcia článku. V posledných rokoch bol zaznamenaný zvýšený počet stiahnutých článkov nielen z dôvodu pochybení vo výskume, ale najmä vďaka pokroku v technológiách, ktoré odhaľujú neetické praktiky vedeckého publikovania.

Z histórie

V apríli 1997 sa konalo prvé neoficiálne stretnutie skupiny znepokojených redaktorov časopisov, ktoré inicioval profesor Michael Farthing, redaktor časopisu *Gut*, ktorý sa počas svojho prvého roka pôsobenia v pozícii redaktora stretol so štyrmi prípadmi pochybenia. Postupne sa na takýchto prieskumných stretnutiach a diskusiách o anonymizovaných prípadoch v priebehu roka 1997 zúčastnili redaktori viacerých časopisov vrátane *BMJ*, *The Lancet*, *British Journal of Anaesthesia*, *Journal of Bone and Joint Surgery*, *Annals of Rheumatic Diseases* a *Journal of Clinical Pathology*. Práve od roku 1997 sa datuje vznik COPE – *The Committee on Publication Ethics*.

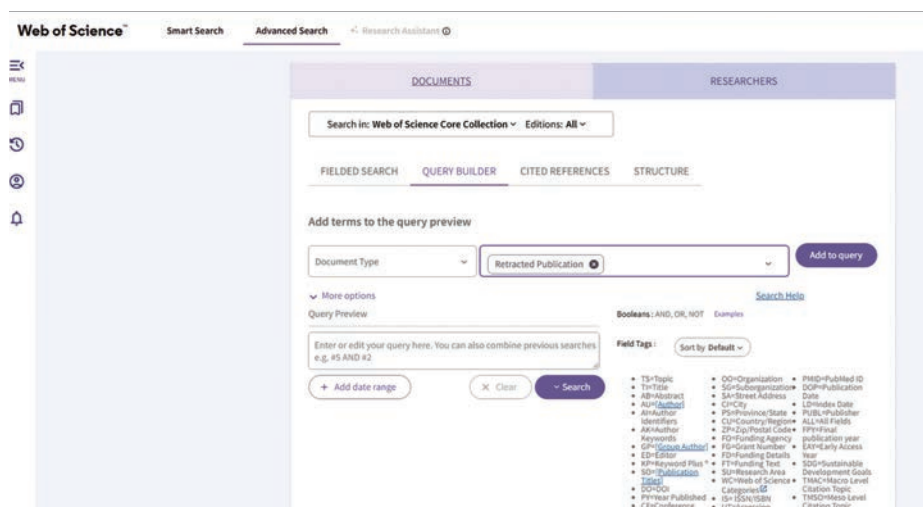
V roku 1999 boli publikované pokyny pre dobrú publikačnú prax. Postupne boli tieto pravidlá aktualizované do súčasnej podoby *Usmernení pre retrakcie*. Ich cieľom je pomôcť redaktorom a vydavateľom pri posudzovaní, či a ako je vhodné pristúpiť k retrakcii aj kto by na ňu mal vydať pokyn. Tieto usmernenia sa týkajú predovšetkým článkov v časopisoch, ale môžu byť aplikované aj na iné typy dokumentov.

Čo vlastne retrakcia alebo stiahnutie článkov znamená?

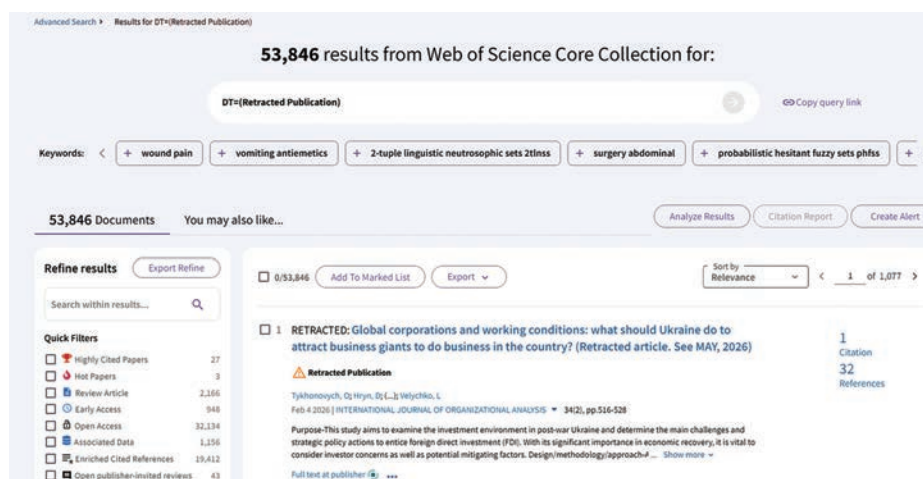
Stiahnutie článku je proces označenia publikovaného vedeckého článku ako nečitateľného a je jedným z najnáročnejších aspektov vedeckého publikovania. Hoci nikto vo vedeckej komunite sťahovanie prác nevíta, tento proces zohráva kľúčovú úlohu pri zachovaní integrity vedeckých záznamov. Odstránenie závažne chybného alebo podvodného výskumu je nevyhnutné pre zachovanie dôvery vo vedu. Je dôležité poznamenať, že účelom stiahnutia je oprava textov a nie trestanie autorov.

K stiahnutiu článkov zvyčajne dochádza:

1. z iniciatívy autora, keď výskumní alebo vedeckí pracovníci objavia významnú

Obr. 1

Obr. 2

chybu vo svojej vlastnej publikovanej práci a požiadajú o jej stiahnutie, aby prácu opravili;

2. zo strany redakcie časopisu – redakčná rada stiahne článok z dôvodu porušenia publikačných a etických pravidiel. Môže ísť o vedomé chyby, napr. chyby v analýze údajov alebo metodike, úmyselné pochybenie, ako je falšovanie údajov, plagiátorstvo, akákoľvek forma skresľovania, nepravdivé tvrdenia o autorstve, manipulácia s citáciami, kompromitujúci proces recenzného konania alebo zaslanie tej istej práce do viacerých časopisov.

V publikačnej praxi sa niekedy stáva, že je potrebné článok len nejakým spôsobom skorigovať. Vtedy sa môžu využiť aj formy úprav článku, ako napr.:

oprava – vydáva sa, keď autori nájdu vo svojom článku chybu, ktorá neovplyvňuje celko-

vé zistenia; s opravou musia súhlasiť všetci autori;

erratum – vydáva sa, keď sa v publikovanom článku vyskytne chyba, ktorú spôsobil vydavateľ. Erratum bude prepojené s článkom, ktorý sa opravuje.

Retrakciám venujú pozornosť aj producenti významných citačných databáz. Spoločnosť *Clarivate*, ktorá má vo svojom portfóliu multiodborovú databázu *Web of Science*, umožňuje identifikovať retrakcie na základe informácií od vydavateľov a databázy *Retraction Watch* (obr. 1). Retrakcie sú vyznačené vo výsledkoch vyhľadávania (obr. 2). Retrahované publikácie vo *Web of Science Research Assistant* podliehajú filtrovaniu a sú automaticky vylúčené, preto majú používatelia prístup len k spoľahlivým a dôveryhodným zdrojom.

PhDr. Zuzana Babicová
Univerzitná knižnica UPJŠ v Košiciach

RAKÚSKA KNIŽNICA SPÁJA JAZYK, KULTÚRU A VZDELÁVANIE

V Rakúskej knižnici, ktorá je súčasťou Univerzitnej knižnice UPJŠ v Košiciach, sme privítali počas uplynulého akademického roka žiakov základných a stredných škôl. Pripravili sme pre nich hneď niekoľko vzdelávacích podujatí o svete detských kníh, osobnostiach nemecky hovoriacich krajín či o samotnom Rakúsku.

Vyučujúci si mohli prednášky – podľa svojich požiadaviek – doplniť o interaktívne aktivity v nemeckom jazyku. Najviac preferované boli témy spojené s geografiou, históriou a tradíciami nášho suseda. Veľkým prínosom týchto vzdelávacích aktivít bola ich bilingválna forma, spájajúca slovenský a nemecký jazyk, vďaka čomu si žiaci precvičili svoje jazykové zručnosti.

V uplynulom období hostila Rakúska knižnica Katedru germanistiky Filozofickej fakulty UPJŠ, ktorá zorganizovala odborný workshop s názvom **Schreiben gegen den Krieg** venovaný tvorbe a odkazu významnej rakúskej spisovateľky **Ingeborg Bachmann**. Podujatie sa konalo pod odborným vedením **doc. PaedDr. Ingrid Puchalovej, PhD.**, a zúčastnila sa na ňom aj vzácna hostka – riaditeľka Rakúskeho kultúrneho fóra **Sandra Diepenseifen**. V rámci Rakúskej knižnice sme pre svojich používateľov pripravili aj sprievodný program týkajúci sa Ingeborg Bachmann, ktorý zahŕňal interaktívny plagát s odkazmi na jej najznámejšie diela, životopis či kvíz o jej živote.

Rakúska knižnica potvrdila, že je nielen miestom kvalitnej literatúry, ale zároveň aj priestorom na jazykové vzdelávanie a kultúru. Ďakujeme za prejavovaný záujem a tešíme sa na nové spolupráce.

Mgr. Barbora Takáč
Univerzitná knižnica UPJŠ
v Košiciach

FENOMÉN TIMRAVA: OD DEDINSKÝCH KLEBIET K LITERÁRNEMU VRCHOLU

Kto bola Božena Slančíková-Timrava? O čom písala a prečo ju vôbec spomínáme? Čo bolo dôvodom, prečo sme sa rozhodli venovať podujatie jej dielu a životu?

Za naším výberom nehľadajte nič zložité ani veľkolepé. Oslovila nás sama, svojím životom, svojím dielom, pohľadom na obyčajný život, ktorý skrýval jej vnútorné prežívanie. Význam tejto autorky pre stredné školy bol pre nás len bonusom – ako vytvoriť podujatie, ktoré študentom ukáže, že na „ďalšiu autorku“ z maturitných otázok sa dá pozrieť z úplne inej perspektívy. Naším cieľom bolo taktiež podporiť učiteľov slovenského jazyka a odbremeniť ich aspoň pri jednej téme z mnohých.

Na podujatí **Fenoméni Timrava** sa zúčastnilo približne 150 študentov z troch košických stredných škôl, ktorých sprevádzali aj ich učitelia. Zamerali sme sa na pochopenie nadčasovosti textov Timravy – zámerom bolo ukázať, že aj text napísaný pred storočím sa okrem jazyka až tak veľmi nelíši od toho dnešného. Problémy, ktoré vo svojich dielach Timrava opisovala, sú bežné aj v dnešnej spoločnosti. Obyčajná, prostá závišť, hnev, trápenie spôsobené odmietnutím, obavy o budúcnosť, nedôvera v pokrok či tlak verejnej mienky. Mohli by sme pokračovať ďalej, každý z nás by si tam dokázal nájsť niečo, čoho sa niekedy v živote obával. Timrava totiž vôbec nepísala jemne a idealisticky. Neromantizovala svoje postavy ani situácie. Timrava písala presne. Využívala vžitú spoločenskú konvenciu na spoznávanie postojov a pováh ľudí. Práve preto bolo naším cieľom ukázať študentom, ako tieto diela čítať.

Podujatím sme chceli zbúrať stereotypné predstavy o „povinnnej literatúre“. Predstaviť autorku ako človeka, ktorého osobný život do veľkej miery ovplyvnil aj jeho písanie a ktorý vďaka svojmu talentu dokázal svoje skúsenosti pretaviť do nadčasovej literatúry.

Študentom sme prezentovali dielo, myslenie a život Boženy Slančíkovej-Timravy prostredníctvom modernizovaného textu, krátkym prehľadom jej života a workshopmi, na ktorých spoznávali jej vybrané diela, postoje či rodinné a spoločenské pozadie, ale aj obdobie realizmu a modernizmu v slovenskej literatúre.

čenské pozadie, ale aj obdobie realizmu a modernizmu v slovenskej literatúre.

Veríme, že toto podujatie študentom ukázalo, že „obyčajná“ Božena Slančíková-Timrava bola neobyčajnou spisovateľkou, že sa oplatí vedieť o literárnom autorovi viac ako len dátum a miesto narodenia

a že za dielami autora je vždy niečo viac.

Budúci rok pokračujeme – s novým autorom a novým životným príbehom...

Mgr. Barbora Takáč
Univerzitná knižnica UPJŠ
v Košiciach

ŠTUDENTSKÁ VEDECKÁ KONFERENCIA ŠVOČ 2026

Na Lekárskej fakulte UPJŠ v Košiciach sa dňa 29. apríla 2026 uskutočnila **Študentská vedecká konferencia ŠVOČ**, na ktorej bolo prezentovaných 14 prác – v Teoretickej a predklinickej sekcii 6, v Klinickej sekcii 8 prác. Do prípravy konferencie sa zapojilo 32 študentov.

Teoretická a predklinická sekcia

Komisia:

prof. MUDr. Viliam Donič, CSc. – predseda
doc. RNDr. Katarína Čurová, PhD.
doc. MUDr. Ondrej Zahornacký, PhD.
MVDr. Martina Hrubovčák Tejová – doktorandka
Vanesa Rybovičová – zástupkyňa študentov

1. miesto

Vplyv zápalových ochorení čreva na infertility

Autor: **Dávid Dražil**, 4. r., všeobecné lekárstvo
Školiteľia: Mgr. Peter Artimovič, prof. RNDr. Miroslava Rabajdová, PhD.
Pracovisko: Ústav lekárskej a klinickej biochémie LF UPJŠ v Košiciach

2. miesto

From Pathophysiology to Theranostics: Somatostatin Receptor Biology as a Target for Peptide Receptor Radionuclide Therapy in Neuroendocrine Tumors

Autor: **Wassim Sayeg**, 2nd y., General Medicine
Školiteľ: prof. MUDr. Mária Pallayová, PhD.
Pracovisko: Ústav patologickej fyziológie LF UPJŠ v Košiciach

3. miesto

Asociácia vybraných génových polymorfizmov s aneuryzmou abdominálnej aorty

Autori: **Kamila Groholová**, 2. r., **Filip Paľa**, 5. r., všeobecné lekárstvo
Školiteľia: RNDr. Eva Slabá, PhD., RNDr. Lucia Klimčáková, PhD.
Pracovisko: Ústav lekárskej biológie LF UPJŠ v Košiciach

Klinická sekcia

Komisia:

prof. MUDr. Ivan Tkáč, PhD. – predseda
doc. MUDr. Ľuboš Tomčovčík, PhD.

doc. MUDr. Martina Vidová Ugurbaş, PhD., MPH
MUDr. Soňa Palovčíková – doktorandka
Laura Sokolová – zástupkyňa študentov

1. miesto

Zápaly ako indikácia scintigrafie skeletu a SPECT/CT

Autorka: **Alica Olexová**, 5. r., všeobecné lekárstvo
Školiteľ: MUDr. Mgr. Ivana Jochmanová, PhD.
Pracovisko: Klinika nukleárnej medicíny LF UPJŠ v Košiciach a Inštitútu nukleárnej a molekulárnej medicíny

2. miesto

Využívanie AI chatbotov pri psychických ťažkostiach: prieskum medzi študentmi Lekárskej fakulty UPJŠ so zameraním na depresívne symptómy a suicidálne myšlienky

Autorky: **Ema Macková, Katarína Hybelová**, 4. r., všeobecné lekárstvo

Školiteľ: doc. MUDr. Aneta Bednářová, PhD.

Pracovisko: II. psychiatrická klinika LF UPJŠ a UNLP v Košiciach

3. miesto

Epilepsia pri tuberóznej skleróze

Autorky: **Ema Kerpčárová**, 6. r., **Zuzana Bagoňová**, 4. r., **Dagmar Holejová**, 5. r., všeobecné lekárstvo

Školitelia: MUDr. Petronela Christová, doc. MUDr. Eva Feketeová, PhD.

Pracovisko: Neurologická klinika LF UPJŠ a UNLP v Košiciach

3. miesto

Matrix metaloproteinázy ako potencionálne biomarkery karcinómu pankreasu

Autori: **Martina Sokolová**, 5. r., **Jakub Tarča**, **Mariana Kikalo**, 6. r., **Tamara Emma Pivarníková**, 5. r., **Andrea Rosa**, 3. r., všeobecné lekárstvo

Školitelia: MUDr. Veronika Roškovičová, PhD., prof. MUDr. Jana Kaťuchová, PhD., MBA

Pracovisko: I. chirurgická klinika LF UPJŠ a UNLP v Košiciach

Vítaným tímom a ich školiteľom blahoželáme a želáme úspechy v ďalšej práci.

Mgr. art. Roman Martinský

Foto: **Kristína Basová**

Lekárska fakulta UPJŠ
v Košiciach

Študentka 2. ročníka magisterského učiteľského štúdia fyzika – chémia na Ústave fyzikálnych vied Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach Bc. Daniela Mačáková mala možnosť reprezentovať Slovensko a našu univerzitu v júli tohto roku na prestížnej letnej škole v Centre kvantových nanotechnológií v Soule, hlavnom meste Južnej Kórey. Z viac ako 200 uchádzačov z celého sveta bolo vybraných iba šesť študentov, pričom výber bol realizovaný na základe aktuálnosti vedeckej témy študenta. Táto mladá fyzička sa vo výskumnom tíme doc. RNDr. Adriany Zeleňákovskej, DrSc., venuje syntéze a charakterizácii magnetických nanočastíc a ich biomedicínskym aplikáciám.

Účasť Daniely na letnej škole predstavovala príležitosť rozšíriť si odborné vedomosti, nadviazať nové kontakty a spoznať prácu vedcov z rôznych krajín sveta. Počas pobytu v centre mali študenti možnosť spolupracovať so špičkovými vedcami, oboznámiť sa s najnovšími poznatkami a objavmi v oblasti kvantovej fyziky a nanotechnológií a získavať cenné skúsenosti v medzinárodnom vedeckom prostredí.

Daniela, ktorý aspekt tvojho výskumu považuješ v súčasnosti za najperspektívnejší z hľadiska biomedicínskej aplikácie?

Vo svojej vedeckej práci sa venujem biomedicínskym aplikáciám nanotechnológií, najmä syntéze a charakterizácii nanočastíc pod vedením doc. RNDr. Adriany Zeleňákovskej, DrSc. Keďže som na začiatku cesty, stále sa učím a objavujem komplexnosť tejto interdisciplinárnej oblasti. Za mimoriadne perspektívny považujem prienik nanotechnológií a kvantovej vedy. Nové kvantové nanomateriály ponúkajú unikátne vlastnosti s potenciálom na citlivejšiu diagnostiku, pokročilé zobrazovanie či cielejšie terapeutické prístupy. Práve možnosť objavovať nové súvislosti a posúvať hranice toho, čo je možné, je pre mňa na vede najfascinujúcejšia. Uvedomujem si, že mnoho otázok ešte zostáva otvorených – a práve v tom vidím najväčší priestor na budúce objavy.

Čo bolo pre teba na letnej škole v Soule najinšpiratívnejšie v prepojení na tvoje štúdium, prípadne ďalšie smerovanie?

Najinšpiratívnejšia pre mňa bola fascinácia vedcov vlastným výskumom, ich vysoká odbornosť a profesionalita, ale zároveň aj otvorenosť a ľudský prístup.

FASCINOVANÁ VEDOU

Veľkým prínosom bolo stretnutie so študentmi z rôznych krajín, ktorí prichádzali s odlišným vzdelaním, skúsenosťami a pohľadmi. Uvedomila som si, že porovnávanie sa s ostatnými môže byť skôr brzdou než motiváciou. Oveľa dôležitejšie je vedieť si priznať, že niečomu nerozumieme, nebať sa pýtať a aktívne hľadať odpovede.

Práve zvedavosť, pokora a ochota neustále sa učiť podľa mňa človeka vo vede posúvajú najďalej. Rovnako cenné bolo vidieť iné vedecké prostredie, metódy a prístupy. Skúsenosť zo Soulu mi ukázala, že veda nemá hranice a že práve konfrontácia rôznych perspektív môže prinášať nové otázky, nápady a smerovanie.

Prezentovala si v Soule vlastné vedecké výsledky. Akú spätnú väzbu, resp. prínos k ďalšiemu rozvoju tvojej výskumnej témy si získala?

Prezentácia vlastných výsledkov mi priniesla predovšetkým cennú spätnú väzbu, podporu a motiváciu pokračovať vo výskume. Zároveň som získala nové odborné kontakty a otvorili sa mi možnosti budúcej spolupráce. Veľmi silným zážitkom bola aj návšteva veľtrhu Quantum Korea 2026, kde ma prekvapil výrazný záujem technologických spoločností o mladých vedcov. Ako skupina šiestich študentov sme vzbudili pozornosť aj tým, že sa o kvantové technológie aktívne zaujímate už počas štúdia. Zástupcovia firiem s nami spontánne nadväzovali kontakty a prejavovali záujem o naše skúsenosti a ďalšie smerovanie.

Ako by si opísala atmosféru a kultúru akademického prostredia v Soule – v čom sa líšila od toho, na ktoré si zvyknutá doma?

Akademické prostredie v Soule na mňa pôsobilo mimoriadne otvorene a medzinárodne. V centre kvantových nanotechnológií som sa stretla s vedcami z rôznych krajín, kultúr a náboženských prostredí. Napriek týmto rozdielom som vnímala predovšetkým vzájomný rešpekt, zvedavosť a úprimný záujem – vrá-

tane záujmu o našu, slovenskú kultúru.

Veľmi si cením aj to, že vedecká komunita sa nekončila za dverami laboratórií. Po dlhých hodinách štúdia sme spolu trávili čas pri športe, lezení, spoločenských hrách, na návštevách historických miest či spoločných večeroch. Práve toto prepojenie odborného a ľudského rozmeru bolo pre mňa veľmi inšpiratívne. Zaujalo ma taktiež fungovanie iniciatívy Women in

Science, ktorá vytvára priestor na podporu a posilňovanie postavenia žien vo vede.

Konfrontácia s iným prostredím mi zároveň pripomenula, akí vzácni sú ľudia, hodnoty a možnosti, ktoré máme doma. Odchádzala som s väčším rešpektom nielen k svetu, ale aj k tomu, odkiaľ pochádzam.

PhDr. Svetlana Libová

Prírodovedecká fakulta UPJŠ v Košiciach

ŠTUDENT PRÁVNICKEJ FAKULTY UPJŠ VÍTAZOM ŠTUDENTSKEJ KONFERENCIE

Bc. Dáriuš Krestian, študent 2. ročníka magisterského stupňa štúdia na Právnickej fakulte UPJŠ v Košiciach, dosiahol významný úspech v pilotnom ročníku študentskej konferencie na tému **Využitelnosť umelej inteligencie v justícii**, ktorú organizoval Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (NSS SR) 6. mája 2026.

Študentská konferencia bola vyvrcholením súťaže o najlepší odborný článok na danú tému, ktorú NSS SR vyhlásil vo februári tohto roka. Do súťaže sa zapojili nielen študenti právnických fakúlt, ale aj študenti technických vysokých škôl v rámci Slovenska.

Odborná porota hodnotila súťažné práce z pohľadu rôznych kritérií, najmä z hľadiska kvality argumentácie, originality, vecnej správnosti, schopnosti formulovať konkrétne praktické závery či z hľadiska zaujímavosti konkrétnej zvolenej témy.

Vítaný článok bude publikovaný v prestížnom odbornom časopise *Žurnál správneho súdnictva*.

doc. JUDr. Simona Ferencíková, PhD.
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

Z UČEBNE PRIAMO DO STREDOVEKU

Rozhovor s Bc. Sofiou Vilusovou o organizovaní historických podujatí a ich význame

Vareáli Filozofickej fakulty UPJŠ to počas semestra často žije najmä vďaka podujatiam, ktoré pripravujú študenti katedry histórie. Spolok Universitas pravidelne popularizuje históriu napr. prostredníctvom Historického týždňa, ktorého program tvoria diskusie, filmové premietania, exkurzie či iné neformálne aktivity.

Ďalšie projekty vznikajú priamo v rámci výučby, presnejšie v rámci predmetu história vo verejnom priestore. Jedným z nich bola aj mimoriadne populárna interaktívna výstava *Respira democratia! Dýchaj, demokracia!*

Bc. Sofia Vilusová pozná oba typy aktivít zblízka. Ako vedúca členka **Universitasu** sa aktívne podieľa na príprave spolkových aktivít a ako študentka zas spolupracovala aj na spomínanej výstave. Jej skúsenosť potvrdzuje, že pri sprostredkovaní dejín verejnosti treba premýšľať nad témou, formou, publikom, mierou zjednodušenia aj zodpovednosťou voči historickým faktom.

Spolok Universitas vznikol so skromným cieľom spájať študentov histórie. Dnes zastrešuje množstvo aktivít, za ktorými stojí ešte viac dobrovoľnej práce. Čo tá motivuje venovať jej čas popri štúdiu?

Skôr než som Universitas prevzala, navštevovala som často jeho akcie. Veľmi sa mi páčila komunita, ktorá okolo nich vznikla. Nechcela som, aby moje spomienky na univerzitu boli iba o prednáškach, seminároch, zápočtoch a skúškach. Napokon, katedra histórie nie je taká veľká, aby sme sa ako jej študenti nemohli aspoň navzájom registrovať, ak už nie poznať po mene. Vieme si vzájomne pomôcť, poradiť a žiť tam spolu, nie vedľa seba.

Podobne to vnímam aj pri vyučujúcich. Stretnúť ich mimo rozvrhu mi úplne zmenilo pohľad na katedru a motivovalo ma dať do štúdia čo najviac. Páči sa mi aj to, že tieto podujatia vznikajú nezištne. Nikto z nás za ne nečaká chvály, dary ani pamätné tabule. Robíme ich preto, že spolu chceme tráviť čas a venovať sa témam, ktoré nás zaujímajú.

Podujatia Universitasu majú rôznu podobu – od diskusií a filmových premietaní

cez exkurzie až po historický šerm. Prečo je dôležité sprostredkovať dejiny rôznymi spôsobmi?

Chceme ukázať, že dejiny nie sú len o dátumoch a o veľkých bitkách, ale najmä o ľuďoch, ktorí ich žili. Rôzne formy prezentácie nám umožňujú otvárať témy, nad ktorými by sme sa možno inak ani nezamysleli.

V rámci našich podujatí sme sa rozprávali napr. o dejinách univerzitného vzdelávania či o dejinách každodennosti. Tohtoročný Historický týždeň prináša aj historický LARPing (rolová hra v dobových

kostýmoch zasadená do skutočného historického obdobia, pozn. aut.). Je pre nás dôležité, aby podujatia vzbudili záujem a ukázali, aké široké možnosti dejiny ponúkajú.

Nie všetky nápady pritom vznikajú za stolom pri vážnom plánovaní. Napríklad téma tohtoročného Historického týždňa súvisí s 500. výročím bitky pri Moháči, ktorá je pre naše dejiny veľmi dôležitá, ale začala sa aj ako vtipná predstava, že budeme po kampuse púšťať stredovekú hudbu, ješť kaše a organizovať historický šerm. Niečo zostalo pri žarte, niečo sa napokon dostalo do skutočného programu.

Popri aktivitách Universitasu si sa v rámci predmetu história vo verejnom priestore podieľala aj na výstave *Respira democratia!*, ktorú navštívilo množstvo ľudí, medzi nimi aj žiaci základných a stredných škôl. Pri jej príprave ste museli obsah prispôbiť rôznym vekovým skupinám. Kde, podľa teba, leží hranica medzi zrozumiteľným sprostredkovaním histórie a jej prílišným zjednodušením?

Pri príprave sme veľa premýšľali nad tým, komu je výstava určená. Keďže medzi návštevníkmi boli aj deti z prvého stupňa základnej školy, odborný obsah sme museli podať zrozumiteľnejšie a pomáhali sme si napr. metaforami či analógiami. De-

mokraciu sme prirovnali k ľudskému telu a jej „zdravie“ posudzovali podľa stavu jednotlivých „orgánov“. Mozog reprezentoval právny štát, pľúca slobodné voľby a srdce občiansku spoločnosť. Návštevníci na začiatku dostali symbolický kyslík v podobe plastovej guľôčky a na konci sa mohli rozhodnúť, ktorý z týchto orgánov chcú „okysličiť“, teda posilniť.

Miestami sme sa báli, či sme nezašli príďaleko. Dá sa však vôbec definovať „prílišné zjednodušenie“? Pokiaľ divák odchádza s pocitom, ktorý sme v ňom chceli vyvolať, aj to „prílišné zjednodušenie“ malo svoj efekt. Problém nastáva skôr vtedy, keď pointa výstavy diváka úplne obíde. Stalo sa nám, že niektorí ju vnímali ako výklad dejín Slovenska, hoci jej témou bola demokracia a jej princípy.

Tvrdiť, že úspešnosť historického podujatia stúpa s tým, koľko informácií si jeho návštevník zapamätá, je, najskôr, nezmysel. Kedy možno hovoriť o tom, že podujatie splnilo svoj účel?

V prvom rade by sme chceli, aby ľudia odchádzali s dobrou náladou a pocitom zmysluplne stráveného času. Nečakáme, že si každý zapamätá, že bitka pri Moháči bola v roku 1526, hoci vyučujúcich by to na skúške určite potešilo. Dôležitejšie je, keď si návštevníci začnú prepájať súvislosti medzi minulosťou a súčasnosťou. Blízka história nám totiž vysvetľuje našu žitú prítomnosť – prečo sú veci také, aké sú, a prečo by sme sa o ne mali zaujímať. Rovnako nás teší, keď sa ľudia na podujatí pýtajú otázky, ktoré by nám samým nenapadli. Často práve tí, ktorí históriu neštudujú, prinášajú úplne iný pohľad na vec.

Niektoré obdobia našich dejín, napr. slovenský štát či socialistické Československo, sú dodnes predmetom spoločenských sporov. Ako by sa, podľa teba, mali takéto témy prezentovať?

Citlivo, objektívne a hlavne s chladnou hlavou. Už samotné štúdium histórie nám ukázalo, že nie vždy sa zavražďujeme všetkým a stále sa nájde niekto, pre koho je tá či oná téma kontroverzná. Máme však šťastie, že sa pohybujeme v prostredí otvorenom diskusii.

Návštevníci doteraz pristupovali k odlišným názorom s rešpektom a toleranciou. Témy ako socialistické Československo či slovenský štát by sme však nemali zľahčovať ani zametať pod koberec. Treba sa k nim postaviť čelom a otvorene o nich debatovať.

Iným príkladom sú témy, ktoré nemusia byť nevyhnutne historicky sporné, no v súčasnosti vyvolávajú citlivé reakcie. Minulý rok sme počas Historického týždňa premietali študentský film *Žatva* režisérky Tamary Štofkovej, ktorý pracuje s queer motívom v prostredí na prelome 19. a 20. storočia. Trochu sme sa obávali reakcií publika, napokon však bola účasť hojná a odozva pozitívna. Aj to, podľa mňa, ukazuje, že citlivým témam sa netreba automaticky vyhýbať.

Tento rok končíš magisterské štúdium a s ním aj etapu svojho pôsobenia v Univerzitase. Čo by si chcela, aby po vašej generácii v spolku zostalo?

Najmä láska k histórii a ku komunitě, pretože práve to nás spája. Bola by som rada, keby pokračovali aj neformálnejšie akcie, na ktorých sa často ukazuje ľudskosť našich vyučujúcich. Ďalší členovia by sa zároveň nemali báť skúšať nové veci. My sme tento rok napr. zaradili historický šerm a dúfam, že to nezostane pri jednorazovej akcii. Budúcej generácii by som odkázala najmä to, aby sa nebála osloviť ľudí a vytvárať nové spolupráce. Napokon, práve ľudia sú tým, čo tvorí náš spolok.

Pýtal sa: **Mgr. Timotej Mikloš**

Foto: **Bc. Samuel Tatar**

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

História vo verejnom priestore sa neprejavuje len v organizovaní podujatí. Predstavuje aj samostatnú oblasť odborného záujmu. Čomu sa pri jej výskume historici venujú, približuje doktorandka na Katedre histórie FF UPJŠ Mgr. Veronika Tomková:

Keď hovoríme o „histórii vo verejnom priestore“ (ako prekladáme zabehnutý pojem *public history*), môžeme hovoriť o pamätníkoch na námestiach, názvoch ulíc, historických filmoch či priamo o organizovaných historických podujatiach. Diapazón pojmov je v tomto prípade naozaj široký.

Všetky spomenuté skutočnosti sprostredkujú minulosť pre žitú prítomnosť širokej verejnosti a historikov zaujíma, prečo si spoločnosť vyberá určité historické udalosti, kto a ako o nich rozpráva a akú reakciu toto sprostredkovanie vyvoláva. Často býva podstatnejšie aj to, čo sa do samotného verejného priestoru nedostáva, aký to má dôvod, čo sa zamlčuje či maže z našej kolektívnej pamäti.

Public history nie je iba akási „výstava našej minulosti“, ale ukazuje, ako historické predstavy ovplyvňujú našu spoločnosť, identitu a spôsob, akým rozumieme našej prítomnosti. Sama vzniká v úzkom dialógu medzi akademickou obcou a laickou spoločnosťou, keď sa do úvahy berú aj predstavy ľudí, vnímanie seba samých a priestoru okolo nás.

Public history je tak dôležitou vednou disciplínou v oblasti historického výskumu, ktorej sa na katedre venujú aj didaktička dejepisu **PaedDr. Alžbeta Šniežko, PhD.**, a kolega doktorand **Vladimír Štrama, Mst.**

REKORDNÝ ROČNÍK ŠTUDENTSKÉHO SYMPÓZIA

Finančné a daňové právo sa u študentov teší čoraz väčšej obľube, ako tomu nasvedčuje už 6. ročník študentského sympózia z tohto odboru pod názvom **Aktuálne výzvy finančného a daňového práva**. Tento rok sa uskutočnil na pôde Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach dňa 10. júna 2026. Podujatie, ktoré každoročne pripravuje Katedra finančného práva, daňového práva a ekonómie PrF UPJŠ, je otvorené študentom bakalárskeho aj magisterského stupňa štúdia a za šesť rokov svojej existencie sa etablovalo ako významná súčasť akademického života fakulty.

Tento ročník zaznamenal doteraz najvyšší počet účastníkov – pred odbornou komisiou vystúpilo celkovo 19 študentov s vlastnými vedeckými príspevkami. Rekordný počet prihlásených však nebol jedinou pozitívnou správou. Rovnako potešila vysoká úroveň jednotlivých prezentácií a dôkladnosť, s akou študenti pristupovali k spracovaniu svojich tém.

Príspevky sa venovali širokej škále aktuálnych problémov – od daňových únikov a karuselových podvodov cez daňovú kriminalitu a dokazovanie v daňovom konaní až po judikatúru súdov, zdaňovanie finančných trhov či špecifické daňové režimy.

Odborný rozmer podujatia posilnilo partnerstvo so Slovenskou komorou daňových poradcov a so spoločnosťou Ernst & Young, jedným z globálnych lídrov v oblasti daňového poradenstva patriacich do

tzv. Big Four. Táto spolupráca umožnila prirodzené prepojenie akademického prostredia s požiadavkami aplikačnej praxe.

Na základe hodnotenia odbornej komisie sa víťazkou súťaže stala **Bc. Vanesa Hauserová**, ktorá získala mesačnú platennú stáž v spoločnosti Ernst & Young. Vecné ceny od partnerov podujatia si odniesli všetci zúčastnení študenti.

Osobitným prínosom sympózia bol dialóg študentov s odborníkmi z praxe – daňovými poradcami a zástupcami partnerských inštitúcií, ktorý doplnil akademickú spätnú väzbu o praktický rozmer. Študenti tak získali bezprostredný náhľad na to, ako ich výskumné témy rezonujú

v aplikačnej praxi, na aké kompetencie kladú zamestnávateľia najväčší dôraz a akým smerom môžu rozvíjať svoju profesijnú dráhu.

Sympóziu *Aktuálne výzvy finančného a daňového práva* sa za šesť ročníkov vyprofilovalo na priestor, kde sa formujú budúci odborníci na finančné a daňové právo. Všetkým zúčastneným študentom aj partnerom podujatia patrí naše poďakovanie za ich angažovanosť a podiel na úspešnom priebehu tohtoročného sympózia.

Mgr. Bc. Filip Baláži, PhD.
Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach

ABY SLOVENČINA NEPLAKALA NAKOĽKO POZNÁTE SLOVNÍKOVÝ PORTÁL?

Tohtoročné leto, ktoré bolo nadpriemerne teplé, suché, pre milovníkov slnka rozprávkovo zázračné, no pre záhradkárov a poľnohospodárov nie veľmi priaznivé, zreteľne stráca na svojej intenzite a „melie z posledného“. V kolobehu ročných období tak leto strieda jeseň a prázdninovo-dovolenkové obdobie strieda nastupujúci nový akademický rok.

Na stránkach univerzitného časopisu sa opätovne budem venovať jazykovej kultúre, jazykovým chybám, ktorých sa nevedomene dopúšťame nielen v spontánnej reči neoficiálnej komunikácie, kde je to prípustné a prirodzené, ale aj vo verejných komunikátoch, v ktorých sa od nás, ľudí pôsobiach v akademickom prostredí, očakáva niečo viac: uplatňovať poznané jazykové normy v rečovej praxi. V tejto súvislosti mi napadá jedna paralela. V dnešnom svete informačných technológií či už v súkromí, alebo v práci stále intenzívnejšie používame elektronické nástroje rôzneho charakteru: aplikácie či platformy, bez ktorých si dnes už nevieme predstaviť svoju existenciu. Skúsme si takto zvyknúť aj na používanie elektronicky spracovaného

slovníkového portálu na stránke Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra Slovenskej akadémie vied v Bratislave: <https://slovník.juls.savba.sk/>. Jeho veľkou výhodou je to, že po zadaní hesla (slova v základnom tvare, ktoré overujeme) máme k dispozícii všetky lexikografické publikácie. Vo výkladových slovníkoch (Krátky slovník slovenského jazyka, 2003; Slovník súčasného slovenského jazyka, 2006, 2011, 2015, 2021) sa dozvieme, či je slovo spisovné a aké sú jeho významy. O jeho korektnej grafickej podobe a o správnom tvare sa vieme presvedčiť v Pravidlách slovenského pravopisu (2013) a v Ortograficko-gramatickom slovníku slovenčiny (2022). Významový ekvivalent lexémy nájdeme v Synonymickom slovníku slovenčiny (2004). Prosto všetko potrebné nájdeme v elektronickej podobe na jednom mieste, nemusíme fyzicky listovať v hrubých slovníkoch ani ich prenášať z miesta na miesto.

Vychádzajúc zo slovníkového portálu, objasním používanie slova *nakolko*, ktoré sa v rečovej praxi opakovane používa v nekorektnom význame. Často sa nesprávne používa ako podradňovacia spojka pri uvá-

dzaní príčinnej vety: *Nezúčastním sa na otváracom ceremoniáli, „nakolko“ docestujem až o deň neskôr*. V takomto prípade je správne spájací výraz *nakolko* nahradiť spojkami: *lebo, pretože alebo keďže: Nezúčastním sa na otváracom ceremoniáli, lebo docestujem až o deň neskôr*. Pri uvádzaní príčinnej vety teda slovo *nakolko* nie je vhodné. No je adekvátne, ak sa ním uvádza príslovková veta zreteľa, napr. *Nakolko sa pamätám, na vlašajšom otvorení akademického roka boli prítomní zástupcovia všetkých fakúlt našej univerzity*.

Keďže slovo *nakolko* sa dá v reči uplatniť nielen ako podradňovacia spojka, ale aj ako opytovacie príslovkové zámeno, ukončím svoj vstup otázkou: *Nakolko ovládáte prácu s elektronicky spracovaným slovníkovým portálom?* Pri najbližšom zaváhaní o podobe či primeranosti lexikálneho prostriedku ho skúste použiť, budete tak zorientovanejší a neskôr určite vďační za túto užitočnú zručnosť.

PhDr. Iveta Bónová, PhD.,
univerzitná docentka

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach

UNIVERSITAS ŠAFARIKIANA

Časopis Univerzity Pavla Jozefa
Šafárika v Košiciach
Štvrťročník | ročník 53 | číslo 3 | 2026

VYDAVATEĽ

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika
v Košiciach
Šrobárova 2
041 80 Košice
IČO: 00 397 768

REDAKČNÁ RADA

- **PREDSEDA**
prof. PhDr. Ján Gbúr, CSc.
- **ŠÉFREDAKTOR**
PhDr. Marián Gladiš, PhD.
- **EDITORKA A JAZYKOVÁ REDAKTORKA**
Mgr. Dominika Petáková, PhD.
- **ČLENOVIA**
doc. Ing. Viktória Ali Taha, PhD.
ÚTVŠ UPJŠ
Mgr. Veronika Džatková, PhD.
FVS UPJŠ
RNDr. Andrea Fridmanová, PhD.
BZ UPJŠ
Mgr. Laura Hoľanová, PhD.
R UPJŠ
Mgr. Lucia Huličová
R UPJŠ
Mgr. Peter Kolarčík, PhD.
LF UPJŠ
PhDr. Svetlana Libová
PF UPJŠ
Mgr. art. Roman Martinský
LF UPJŠ
PhDr. Eva Medviďová
UK UPJŠ
RNDr. Jaroslava Oravcová, PhD.
R UPJŠ
Bc. Samuel Tatar
študent FF UPJŠ
doc. JUDr. Anna Vartašová, PhD.
PrF UPJŠ
- **TECHNICKÁ REDAKTORKA**
Monika Tkáčová

Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu
autorských materiálov a ich krátenie.
Za obsah článku zodpovedá autor.
Svoje pripomienky, tipy a námety
môžete posilať na adresu:
casopis@upjs.sk.
Časopis je rozširovaný bezplatne.

Evidenčné číslo: EV 3996/10

ISSN 1338-1377 (tlačaná verzia)
ISSN 1339-1704 (online verzia)

- **TLAČ**
Equilibria, s. r. o., Košice

Číslo bolo zadané do tlače: x. 10. 2026

NAŠE PUBLIKÁCIE

AI VO VEREJNEJ SPRÁVE:
VÝZVY, PRÍLEŽITOSTI A RIEŠENIA

SLOVENČINA PRE ZUBÁROV

VYBRANÉ KAPITOLY
Z DIABETOLÓGIE

KOŠICKÉ DNI
SÚKROMNÉHO PRÁVA VI.

POROUS MATERIALS
FOR ENVIRONMENTAL
APPLICATIONS 2026

ANIMÁCIA V POHYBOVEJ
REKREÁCII: HRAVO – PRAKTICKY
– INTERAKTÍVNE

VIAC NA PORTÁLI UNIVERZITNEJ KNIŽNICE: unibook.upjs.sk/sk/

Botanická záhrada Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Vás pozýva na výstavu fotografií

FRANTIŠEK ADAMČÍK

PRÍRODA SIVCA

TRVANIE VÝSTAVY: 6. 11. - 29. 11. 2026

EQUILIBRIA
www.IQknihy.sk

